

Εγώ, ο πόλεμος και το σχολείο ***Εισαγωγικό σημείωμα***

Το βασικότερο στοιχείο ενός πολιτισμένου λαού είναι η παιδεία. Αυτό μπορεί να συγκριθεί σαν ένα γερό θεμέλιο ενός κτιρίου με τους καλά τοποθετημένους ακρογωνιαίους λίθους που θα στηρίζουν το οικοδόμημα για πολλά χρόνια.

Για ένα παιδί, σπουδαίο ρόλο παίζουν οι γονείς, το νηπιαγωγείο, η πρωτοβάθμια και η δευτεροβάθμια εκπαίδευση που είναι τα κυριότερα και πιο απαραίτητα εφόδια για να διαλέξει την μελλοντική πορεία της ζωής του. Όταν όλα αυτά προσφέρονται σε ένα παιδί με συνέχεια η τελική επαγγελματική του κατάρτιση θα είναι εύκολη και έτσι το παιδί αυτό θα μπορέσει να εξελιχθεί σε ένα άτομο χρήσιμο στην κοινωνία .

Αυτό βέβαια όταν σε ένα κράτος επικρατεί η ειρήνη, πολιτική σταθερότητα. οικονομική ευρωστία και όταν παρέχονται αυτές οι ευκολίες στους πολίτες της.

Τόσο η πατρίδα μου η Ελλάδα όσο κι εγώ και πάρα πολλοί άλλοι δεν είχαμε τη τύχη να έχουμε ειρήνη, ηρεμία και σταθερά χρόνια . Από τα χρόνια της επανάστασης μέχρι σχεδόν το 1950 είχαμε αναταραχές, με πολέμους, κατοχές, εμφύλιο σπαραγμό και δικτατορίες που δεν επιτρέψανε σε πολλά παιδιά να διδαχτούν ούτε τα βασικά γράμματα.

Ένα από τα παιδιά αυτά ήμουν κι εγώ που η παιδεία μου σταμάτησε για πέντε χρόνια στο διάστημα του Β Ύπακουσμού Πολέμου

Στο βιβλίο αυτό που είναι αυτογραφικό θα κάνω αφηγήσεις από το έτος 1935 που άρχισα το νηπιαγωγείο μέχρι το 1948 που κατόρθωσα να πάω μέχρι την τρίτη τάξη της Αμερικανικής Γεωργικής Σχολής Θεσσαλονίκης.

Δεν είμαι επαγγελματίας λογοτέχνης για να μπορέσω να στολίσω τις εκφράσεις μου με αυτό το ταλέντο αλλά θα τα γράψω στην απλή γλώσσα που μιλάω στην καθημερινή μου ζωή και θα τα διηγηθώ όπως ακριβώς θα τα έλεγα στα παιδιά μου και στα εγγόνια μου σαν ένα διήγημα.

Έτσι, επειδή τη συγγραφή αυτή την κάνω κατ' ευθείαν στον υπολογιστή μου δίχως διορθώσεις από ειδικούς ενδέχεται να υπάρχουν λίγα συντακτικά και ορθογραφικά λάθη και εκ των προτέρων ζητώ συγγνώμη από τους αναγνώστες μου.

Τάσος Κολοκοτρώνης

Η οικογένειά μου

Οι γονείς μου ήταν: ο Πρόδρομος Κολοκοτρώνης και η Αγγελική το γένος Δελσίζη ή Ντιλσίζ (άγλωσσος). Γεννήθηκαν στο χωριό Χαμιντιέ της Μικράς Ασίας. Το 1922. Ήρθαν σαν πρόσφυγες στην Ελλάδα και εγκαταστάθηκαν πρώτα στο Τσαλτζιλάρ (Φιλώτα Φλωρίνης) και μετά στο Αραπλή (Νέα Μαγνησία Θεσσαλονίκης) και απέκτησαν τέσσερα παιδιά..

- 1) Τον Βάσο το 1925 ο οποίος απεβίωσε το 1931 από ελκυσία.
- 2) Τον Τάσο(εμένα) το 1929 (ακόμα ζω και τα γράφω).
- 3) Την Γεωργία το 1931 η οποία απεβίωσε το 1936 από ελκυσία.
- 4) Την Βασιλική το 1937 είναι εν τη ζωή και μένει στην Έδεσσα .

Οι γονείς του πατέρα ήταν : Ο Νίκος Καραμπέτσογλου (Κολοκοτρώνης) και η Αριάδνη (το γένος Μυλωνά) οι οποίοι γεννήθηκαν στο Χαμιντιέ της Μικράς Ασίας απέκτησαν μόνο τον πατέρα μου και η καταγωγή τους σύμφωνα με την παράδοση ήταν από την Πελοπόννησο που οι πρόγονοί τους έφυγαν για να γλιτώσουν από τις σφαγές των Τούρκων που υφίσταντο στα χρόνια της επανάστασης.

Στην παράδοση υπάρχει ότι οι προπαππούδες μου είχαν κάποια συγγένεια με τους Κολοκοτρωναίους και για να αποφύγουν την αναγνώριση και σύλληψη αλλάξανε το όνομά τους σε Καραμπέτσογλου και φύγανε στη Σμύρνη και απ' εκεί εγκαταστάθηκαν στο Χαμιντιέ που είναι κοντά στην Μανισά (αρχαία Μαγνησία) και Μενεμένη κάπου 37 χιλιόμετρα από τη

Το χωριό Χαμιντιές Μικράς Ασίας. Το πίσω μέρος του σπιτιού του μπαμπά, παππού και της γιαγιάς μου όπως το άφησαν το 1922 φεύγοντας σαν πρόσφυγες

Το χωριό χαμιντιές της Μικράς Ασίας όπου γεννήθηκαν οι γονείς μου και οι παππούδες μου. Το σπίτι δεξιά ήταν του παππού μου Νικολάου και Αριάδνης Κολοκοτρώνη

Οι κάτοικοι ήταν γεωργοί και αμπελουργοί στο επάγγελμα και το χωριό που εγκαταστάθηκαν ήταν πολύ εύφορο που το διέσχισε ο Έρμος ποταμός. Έτρεφαν ζώα, κουκούλια έκαναν καπνό, βαμβάκι σύκα και άλλα είδη και ζούσαν πολύ αρμονικά με τους Τούρκους που στο χωριό τους ήταν μειονότητα και δούλευαν στα κτήματά τους σαν υπάλληλοι. Είχαν δύο ορθόδοξες εκκλησίες, του Αγίου Γεωργίου και του Αγίου Νικολάου που οι Τούρκοι συνεορτάζανε πολλές γιορτές και περισσότερο το Πάσχα (το μπαϊράμι). Είχαν και ένα Δημοτικό Σχολείο μέχρι τέσσερις τάξεις. Όσοι ήθελαν μα πάνε για ανώτερες σπουδές πήγαιναν στη Σμύρνη όπου υπήρχε και πολύς ελληνισμός.

Ο πατέρας μου ήτανε μοναχογιός και έμεινε ορφανός όταν ήταν 12 χρονών. Όταν έγινε 18 χρονών για να αποφύγει την επιστράτευση από τους Τούρκους αποφάσισε με άλλους φίλους της ίδιας ηλικίας να δραπετεύσουν στα κοντινά νησιά που ήταν στην ελεύθερη Ελλάδα και απ' εκεί να μεταναστεύσουν στην Αμερική. Αυτό το κατάφεραν αφού πλήρωσαν Τούρκο ψαρά να τους αφήσει σε κάποια ερημική παραλία της Σάμου.

Εκεί βρήκαν το δρόμο, πήγαν στην πόλη, άλλαξαν τις τουρκικές φορεσιές, αγόρασαν τα φράγκικά παλτελόνια και σακάκια και ταξίδευσαν για τον Πειραιά και υπέβαλαν αίτηση να μεταναστεύσουν στις ΗΠΑ.

Στον Πειραιά γνωρίζοντας ότι το όνομά που είχε για τόσα χρόνια σαν Καραμπέτσος ήταν ψεύτικο και θετό το άλλαξε στο σωστό που του είχαν πει οι δικοί του ότι το πραγματικό του επίθετο ήταν Κολοκοτρώνης. Έτσι το 1910 επανέφερε το όνομα Κολοκοτρώνης και με την παρέα του μετά από ένα πολυήμερο ταξίδι με ατμόπλοιο βρέθηκε, όπως και χιλιάδες άλλοι στο Ellis Island και στη συνέχεια στην Νέα Υόρκη για να αναζητήσει μία καλύτερη τύχη.

Εκεί δούλεψε σαν εργάτης σε γέφυρες, στις σιδηροδρομικές γραμμές ,στα εργοστάσια σε εστιατόρια και σε άλλα δημόσια έργα σε αρκετές πολιτείες .

Το 1915 κατατάχθηκε ως εθελοντής στον Αμερικανικό στρατό για ένα χρόνο και μετά με τον φίλο του τον Τσαλικίδη ανοίξανε εστιατόριο στο Σαν Φρανσίσκο και πήγαιναν καλά ,αλλά. Το 1919 όταν η Ελλάδα ξεκίνησε την Μικρασιατική εκστρατεία παράτησε τη δουλειά του επέστρεψε πίσω στην πατρίδα και κατατάχθηκε ως εθελοντής στον Ελληνικό στρατό για να πολεμήσει τους Τούρκους και να απελευθερώσουν τις πατρογονικές τους εστίες .

Για τέσσερα χρόνια απολαύσανε τον θρύλο και τη δόξα με τις νίκες του Ελληνικού στρατού ,αλλά , το 1922 τα πράγματα αλλάξανε και ήρθε η συμφορά για τον ελληνισμό και η καταστροφή που είναι ένα άλλο και μεγάλο κεφάλαιο που ανήκει σε άλλη ιστορία να διαβαστεί..

Ο πατέρας μου ήταν ό μόνος από όλους του συμπατριώτες τους που επέστρεψε να πολεμήσει για την πατρίδα του .Οι υπόλοιποι φίλοι του που έμειναν εκεί πλούτισαν ευημέρησαν και σπούδασαν τα παιδιά τους . Όταν πήγα εκεί το 1967 συνάντησα αρκετούς φίλους του που όλοι ρωτούσαν να μάθουν για τον πατέρα μου και χωριανούς .Τους είπα ότι πέθανε το 1953 σε ηλικία 60 ετών από καρκίνο των πνευμόνων .Τον πρώτο του εξάδελφο τον Γιάννη Κολοκοτρώνη δεν τον πρόλαβα ,είχε πεθάνει ένα χρόνο πριν πάω εκεί αλλά γνώρισα την κόρη του την Ευδοξία (Gloria)και την γυναίκα του την Μαίρη που τους άφησε μεγάλη περιουσία σε κτήματα και μετοχές .Ας είναι καλά εκεί που είναι τώρα .Μετά την κατοχή του ζήτησα να μου στείλει ένα τεχνικό βιβλίο για τα αυτοκίνητα και αυτός μου έστειλε πέντε εγκυκλοπαίδειες τεχνικές που αργότερα μου φάνηκαν χρήσιμες στη δουλειά μου.

Οι γονείς της μητέρας μου

Ο παππούς μου από την πλευρά της μητέρας μου ήταν ο Γεώργιος Δελσίζης ή Ντιλσίζ) που στα τουρκικά σημαίνει μουγκός, Δεν τον γνώρισα αλλά η γιαγιά μου έλεγε ότι δεν μιλούσε καθαρά αλλά διανοητικά ήταν τέλειος και έξυπνος. Παντρεύτηκε την Βασιλική Μπογιατζή, από εύπορη οικογένεια και απέκτησαν πέντε απιδιά..

1)Την Νικολέτα που παντρεύτηκε τον Γιάννη Τύρη και απέκτησαν τον Γεώργο και τον Μιχάλη στο Χαμιντιέ.

2)Την Μαρία που παντρεύτηκε τον Μάρκο Παπουτσόγλου. Δεν απέκτησαν παιδιά αλλά υιοθέτησαν την αδελφή μου την Βασιλική.

3)Τον Δημητρό που παντρεύτηκε την Βασιλική Ευθύμογλου και απέκτησαν ,την Στέλλα, Γεώργο και Βαγγελία.

4)Την Αγγελική (την μητέρα μου) που παντρεύτηκε τον Πρόδρομο Κολοκοτρώνη και απέκτησαν τον Βασίλη (Βάσο),τον Τάσο (εμένα) την Γεωργία και την Βασιλική.

5)Τον Μανόλη που παντρεύτηκε την Κατίνα και απέκτησαν τον Γεώργο, τις δίδυμες Βαγγελία και Σοφία και την Δημητρία .

Εκτός από τα παιδιά της Νικολέτας Γεώργο και Μιχάλη που γεννήθηκαν στο Χαμιντιέ όλα τα άλλα γεννήθηκαν στην Νέα Μαγνησία .Η Νικολέτα με τον Γιάννη Τύρη εγκαταστάθηκαν στη Σίνδο και ασχολήθηκαν με την γεωργία η Μαρία με τον Μάρκο Παπουτσόγλου στην Έδεσσα και ασχολήθηκαν με την αμπελουργία και κουκούλια. Και οι άλλοι στη Νέα Μαγνησία και Διαβατά

Από το 1922 μέχρι και μετά τη λήξη του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου 1945 η ζωή τους ήταν πολύ δύσκολη .Η προσαρμογή σε άλλο κράτος με άλλη γλώσσα και τις διακρίσεις από τους ντόπιους ήταν αφόρητη ..Στα χρόνια του Μεταξά δεν τολμούσαν να μιλήσουν τη μητρική τους γλώσσα ,που ήταν η Τουρκική. Όταν κατέβαιναν στη Θεσσαλονίκη δεν ανέβαιναν στα τραμ για να μη «λερώσουν» τις κυρίες αριστοκράτισσες .Τους πρόσφυγες τους απέφευγαν σα να είχαν λέπρα επειδή τα ρούχα τους δεν ήταν όπως τα δικά τους .

Θυμάμαι στο καφενείο μας αλλά και σε όλα τα άλλα καφενεία, πριν από τον πόλεμο, αν τύχαινε να έρθει κανένας αστυνόμος ή χωροφύλακας, που πάντα ήταν ή κρητικός ή πελοποννήσιος, κανένας δεν τολμούσε να μιλήσει την τουρκική γλώσσα για να κάνει συζήτηση . Έπεφτε νεκρική σιγή και αν καθόταν λίγο παραπάνω ένας ένας έφευγαν . Ο πατέρας μου που είχε το θάρρος και μιλούσε καλά τα Ελληνικά τους έλεγε να μη έρχονται όταν βλέπουν να είναι πελάτες πρόσφυγες γιατί έχανε την πελατεία ..

Μερικοί αστυνομικοί καταλάβαιναν και συμεριζόντουσαν τον φόβο τους και απέφευγαν να καθίσουν κοντά τους . Αυτός όμως ο φόβος με τα χρόνια εξαφανίστηκε διότι άλλαξε η δημογραφική σύνθεση του χωριού αλλά και ολόκληρης της χώρας και τα πράγματα ήταν πιο ομαλά .

Τώρα το ίδιο πρόβλημα το έχουν άλλοι πρόσφυγες ή μετανάστες που έρχονται να εγκατασταθούν στην Ελλάδα .όπως ακριβώς είχαμε εμείς όταν ήρθαμε στην Αυστραλία και το ίδιο πρόβλημα έχουν όλοι όσοι μεταναστεύουν σε άλλη χώρα ως που να γεράσουν.

Η μητέρα μου

Η μαμά μου η αυστηρή με το άγριό της βλέμμα
όταν ματιά μου έριχνε μου πάγωνε το αίμα.

Δουλειές να κάνω μ' έβαζε στο σπίτι στο χωράφι
μα κατά βάθος η φτωχιά είχε καρδιά χρυσάφι

Ήθελε νάμαι τίμιος ψέματα να μη λεω
κάτι που δεν μου άνηκε ποτέ να μη το παίρνω.

Να σέβομαι τους φίλους μου κι όλους να αγαπάω
τις Κυριακές και τις γιορτές στην εκκλησιά να πάω.

Τα πράγματά μου ήθελε στην θέση να τα βάζω
και του σχολειού το μάθημα να γράφω να διαβάζω.

Νόμιζα που με ζόριζε πούχε τέτοια μανία
και τη ζωή μου έκανε μια σκέτη τυραννία.

Καθόλου δεν μου άρεσε να παίρνω διαταγές
τις θεωρούσα άδικες, κι αυτές τις συμβουλές.

Όταν κάτι δεν έκανα που ήθελε αυτή
θύμωνε και με μάλωνε μούστριβε και τ' αυτί.

«Για δεξ ρε συ που πέτυχα στραβόζυλη μητέρα» .
έλεγα από μέσα μου!.. ο δόλιος κάθε μέρα.

Κάποτε ήρθε ο καιρός να φύγω μακριά της
από τα μάτια έτρεχαν νερό τα δάκρυα της.

Μέσα στη ζούγκλα της ζωής βρέθηκα τότε μόνος
βαριά ήταν η ξενιτιά βαρύς ήταν κι ο πόνος.

Εργάστηκα πολύ σκληρά σαν τίμιος πολίτης
τα λόγια της θυμόμουννα δεν έγινα αλήτης.

Τι ευτυχία, σκέφθηκα, πούχα τέτοια μητέρα
που μούδωσε εφόδια και είδα άσπρη μέρα.

Ευχαριστώ μανούλα μου που ήσουν αυστηρή
τις συμβουλές σου τις κρατώ όπως την διαταγή

Τάσος Κολοκοτρώνης

Τρεις φορές τυχεροί- άτυχοι

Όταν τελείωσε ο πόλεμος όλος ο κόσμος πίστευε πως οι μέρες που έρχονται θα είναι καλύτερες από της κατοχής αλλά η χώρα μας είχε εμπλακεί στον εμφύλιο πόλεμο που ήταν χειρότερος από την κατοχή. Αυτή είναι μία μεγάλη ιστορία που πρέπει να διαβαστεί σε άλλο βιβλίο για γνώση και συμμόρφωση.

Η κατάσταση δεν ήταν όπως θα έπρεπε και κάναμε μια σκέψη να φύγουμε στην Αμερική , αφού ο πατέρας μου είχε ακόμα την αμερικανική υπηκοότητα. Είχε δε υπηρετήσει και στον αμερικανικό στρατό στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και είχε κάποια δικαιώματα σαν Αμερικανός πολίτης .

Τη σκέψη αυτή ο πατέρας μου δεν την άρεσε και πολύ διότι τότε ήταν περίπου 55 χρονών και το άλλο ήταν ότι είχε κακιά πείρα από τη ξενιτιά και την προσφυγιά .Είχε το σπίτι του το μαγαζί του το κτήμα του και δεν ήθελε να εμπλακεί σε καινούριες περιπέτειες και αφού το σκέφτηκε πολύ καλά το πράγμα το απέρριψε μια και έξω,

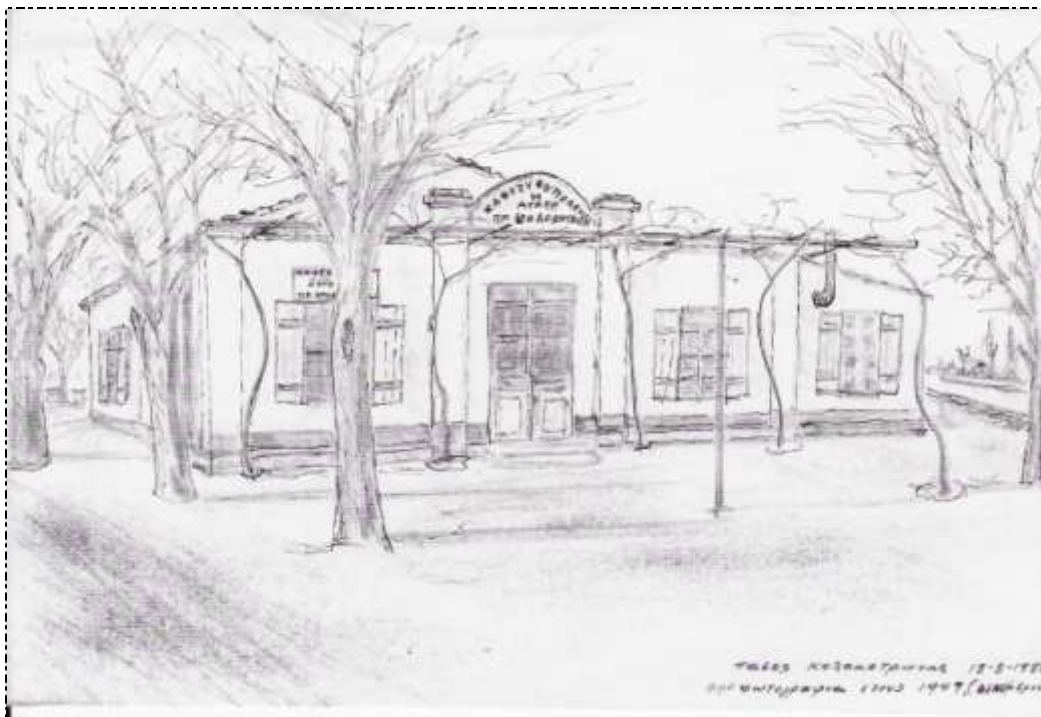
Μια μέρα έμαθε από έναν φίλο του που είχαν συνυπηρετήσει ότι υπάρχει ένας Σύλλογος Ελλήνων Αποστράτων του Αμερικανικού Στρατού (The American Legion) Τον στείλαμε με το ζόρι να πάει να δει και να μάθει αν μπορούσα να φύγω εγώ με πρόσκληση του θείου μου .Όταν πήγε εκεί έμαθε ότι μπορούσα να πάω αλλά υπήρχε μεγάλη σειρά αναμονής ,αλλά έμαθε ότι μπορούσε και δικαιούταν να πάρει κάποια σύνταξη του στρατού και μάλιστα και τα καθυστερημένα που ήταν αρκετές χιλιάδες δολάρια . Αν και δεν ήταν άνθρωπος του χρήματος οι φίλοι του συλλόγου κι' εμείς τον βάλαμε να κάνει την αίτηση για τη σύνταξη και ότι άλλο δικαιούταν να τα πάρει.

Υπέβαλε το απολυτήριό του και ότι άλλα δικαιολογητικά ήθελαν και περιμέναμε να πάρουμε μια μέρα αρκετά χρήματα για να αλλάξει λίγο και η ζωή μας ,που δεν στερηθήκαμε πολλά αλλά δεν είχαμε και τα απαραίτητα που θέλαμε..

Η υπόθεση αυτή πήρε περίπου τέσσερα χρόνια διότι όταν κατατάχθηκε τότε ήταν κάτοικο Μ. Ασίας με το όνομα Καραμπέτσογλου και η αλλαγή του ονόματός του σε Κολοκοτρώνης μπερδεύτηκαν και για να διαλευκανθεί αν δεν έπαιρνε κάποιος άλλος τέτοια σύνταξη μ' αυτά τα ονόματα άργησε να εγκριθεί .Αλλά κάποτε το 1953 εγκρίθηκε και τον καλούσαν να πάει να εισπράξει ένα αρκετά μεγάλο ποσό για την εποχή εκείνη αλλά δυστυχώς δεν ζούσε πια .Λίγες μέρες πριν πέθανε από καρκίνο των πνευμόνων ..

Η ελπίδα τώρα στράφηκε στη μητέρα μου που σύμφωνα με τον νόμο δικαιούταν να πάρει ένα ποσοστό της σύνταξης αλλά έπρεπε να κάνουμε άλλη αίτηση στο Υπουργείο Στρατιωτικών των ΗΠΑ. Δίχως καθυστέρηση κάναμε τα χαρτιά και τα στείλαμε .Αυτά δεν άργησαν τόσο, ήρθαν σε ένα χρόνο περίπου αλλά όταν καλούσαν τη μητέρα μου να πάει να εισπράξει το τσεκ δεν ζούσε κι' εκείνη. Είχε πεθάνει από αρρώστια των νεφρών στις 13 του Νοέμβρη του 1954, λίγες ώρες μετά που έφυγα από κοντά της για να μεταναστεύσω στην Αυστραλία .

Η τελευταία ελπίδα έμεινε στην αδελφή μου η οποία ήταν τότε 17 ετών και σαν ανήλικη μπορούσε να πάρει το $\frac{1}{4}$ του ποσού . Την συμβουλέψανε από το Σύλλογο να υποβάλει τα χαρτιά της όσο μπορούσε πιο γρήγορα πριν ενηλικιωθεί και γίνει 18.. Είχε περισσότερο από ένα χρόνο μπροστά της και ήλπιζε να προλάβει αλλά για κάποιο λόγο καθυστέρησαν την υπόθεση για να γίνει 18 και να την ειδοποιήσουν ότι είχε ενηλικιωθεί και δεν δικαιούταν τίποτα από την σύνταξη του πατέρα της. Και έτσι έγινε . Αφού καταξοδευτήκαμε στο τέλος χάσαμε όλες τις τρεις ευκαιρίες . **Τρεις φορές άτυχτοι.**

Σκίτσο (δικό μου) το καφενείου και σπίτι του πατέρα μου που κτίσθηκε το 1925 στη Νέα Μαγνησία της Θεσσαλονίκης. Σκίτσο T.K

1931 Η μητέρα μου. Δεξιά της με το μεγάλο μου αδελφό Βάσο που πέθανε εκείνη τη χρονιά έξι ετών από ελονοσία και εγώ αριστερά της περίπου δύο χρονών.

Η ελονοσία και ο τύφος ήταν οι αρρώστιες που έπλητταν τότε εκείνα τα χρόνια τα παιδιά της μικρής ηλικίας. Η περιοχή αυτή είχε πολλά έλη και τα κουνούπια σκότωναν ακόμα και μεγάλους διότι δεν υπήρχε το φάρμακο να καταπολεμηθούν. Δεν υπήρχε οικογένεια που να μην έχανε ένα ή δύο παιδιά από την αρρώστια αυτή.

1935 Επάνω αριστ. Εγώ μπροστά στην πόρτα του καφενείου. Πάνω δεξιά. Μπροστά στην αυλή του σπιτιού, η μητέρα μου έγκυος στην αδελφή μου Βασιλική και κάτω 1933 εγώ στην Έδεσσα.

Ο Πατέρας μου δεξιά με χωριανούς πελάτες απολαμβάνουν το καφεδάκι τους

1947.Ο Πατέρας μου ,Πρόδρομος, η μητέρα μου Αγγελική κι εγώ μπροστά στο καφενείο του πατέρα μου

Members of the Greek-Amer.Legion parading in Thessaloniki on 25th. of March 1949. My father is in the front row 4th from left. He served in the USA Army in the first world war

Members of the Greek-Amer.Legion who served in the First World War. My father is first in the seated row. pictured 25th of March 1949

1949 Έλληνες απόστρατοι του Αμερικανικού στρατού του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Άνω στην παρέλαση της 25^{ης} Μαρτίου στη Θεσσαλονίκη. Κάτω. Τα μέλη της Ελληνο-Αμερικανική Λεγεώνας Θεσσαλονίκης. Ο πατέρας μου από τους καθήμενους πρώτος αριστερά.

Ο ΠΑΙΔΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

Τα παιδιά που ήρθανε το 1922 με τους πρόσφυγες γονείς τους στην Ελλάδα είχαν κάποια τραυματική εμπειρία στη ψυχή τους από τα γεγονότα του ξεριζωμού. Όπως οι μεγάλοι έτσι και αυτά περισσότερο ταλαιπωρήθηκαν να ζουν μέσα σε παράγκες και σε αντίσκηνα σε άθλιες καταστάσεις που τους μάστιζε και η ελονοσία. Μετά το 1925 όταν η Κρατική Υπηρεσία Οικισμού άρχισε να κτίζει σπίτια για τους πρόσφυγες άρχισαν να βρίσκουν το δρόμο προς την ομαλότητα. Γινόντουσαν πολλοί γάμοι για να δικαιούνται σπίτι και γεωργικό κλήρο και άρχισαν να γεννούν την νέα Ελληνο-γεννημένη γενεά των παιδιών που θα διέφεραν από αυτά που ήρθαν από την Μιαρά Ασία. Παρ' όλα αυτά όμως η νέα γενεά δεν διέφερε και πολύ από αυτά που είχαν έρθει προσφυγόπουλα και ήταν λίγο μεγαλύτερα. Οι γονείς τα ανατρέφανε με τον ίδιο τρόπο που τα μεγάλωναν και στο χωριό τους. Διατηρούσαν όμως την Ορθόδοξη θρησκεία, τα ήθη και τα έθιμα αλλά στη τουρκική γλώσσα που τη θεωρούσαν σαν μητρική. Μετρημένοι ήταν αυτοί που μιλούσαν καλά την Ελληνική γλώσσα και ήταν εκείνοι που είχαν πάει μέχρι την τετάρτη τάξη, που ήταν τότε τα σχολεία, μιλούσαν αλλά όχι και τόσο καλά και προτιμούσαν την τουρκική. Και ένα άλλο μειονέκτημα σε σύγκριση με τα παιδιά των πόλεων ήταν ότι έως που να γίνουν οι οικισμοί (δίχως σχολεία) τα παιδιά μεγάλωναν δίχως να μαθαίνουν τα βασικά γράμματα.

Το Νηπιαγωγείο της Έδεσσας. Αυτό το κτίριο με τα κάγκελα ήταν το πρώτο μου σχολείο. Πήγα στο νηπιαγωγείο και ήταν το 1935. Με έστειλαν εκεί στη θεία Μαρία (αδελφή της μητέρας μου) γιατί το χωριό μας δεν είχε νηπιαγωγείο.

Το πρώτο σχολείο που έγινε στο χωριό μου ήταν περίπου το 1927. Πέντε χρόνια μετά την προσφυγιά που δεν ήταν υποχρεωτικό. Στην αρχή στεγάστηκε στον παλιό τούρκικο οικισμό στα Καραπασχαλαϊίκα μέσα σε έναν αχυρώνα ,αλλά επειδή το μέρος αυτό ήταν μακριά και η λάσπη το χειμώνα ήταν μέχρι το γόνατο το μετέφεραν στην αποθήκη του Γεώργη Τερζόγλου που ήταν περίπου στο κέντρο και των δύο οικισμών, Διαβατά και Ν Μαγνησίας που χωρούσε περίπου τριάντα παιδιά .

Το 1930 (περίπου) ο συμπατριώτης μας πρόσφυγας από την Προύσα Παν. Χατζηευστρατίου κέρδισε πολλά χρήματα σε ένα λαχείο και έχτισε ένα μεγάλο διώροφο κτίριο ειδικό με έξι δωμάτια για κουκούλια για την παραγωγή μεταξιού αλλά είχε κάποια αποτυχία και μετά από δύο-τρία χρόνια το κτίριο το νοίκιασε στο κράτος για να το μεταχειριστεί σαν σχολείο .Έτσι κατά το 1933 που η παιδεία πια ήταν υποχρεωτική και τα παιδιά αυξήθηκαν το κτίριο αυτό γέμισε από παιδιά με έξι τάξεις και 4 δασκάλους .Τα παιδιά που είχαν πάει στα άλλα σχολεία είχαν μάθει λίγα Ελληνικά αλλά τα καινούρια που γράφτηκαν στο καινούριο σχολείο είχαν πρόβλημα να προσαρμοστούν στην καινούρια γλώσσα αλλά τα παιδιά μαθαίνουν γρήγορα και με τους καλούς δασκάλους που είχαμε μαθαίναμε γρήγορα τα Ελληνικά .Όλα τα παιδιά ήταν δίγλωσσα και ορισμένα που προέρχονταν από ντόπιους που μιλούσαν και την σλαβική ήξεραν τρεις γλώσσες .

Στο σχολείο αυτό γράφτηκα το 1936 και δεν είχα πρόβλημα με τα Ελληνικά διότι στο καφενείο άκουα και τις δύο γλώσσες και τις μάθαινα συγχρόνως αλλά και πριν πάω στο σχολείο ήξερα να διαβάζω λίγο από τις εφημερίδες ιδίως τα κεφαλαία γιατί κάθε πρωί πήγαινα στο σιδ. Σταθμό και αγόραζα τις εφημερίδες «Μακεδονία και Φως» γιατί μερικοί διάβαζαν και εξηγούσαν στους άλλους τα νέα . Κοντά στο σχολείο και μάλιστα μπροστά είχε ανοίξει μπακάλικο η κυρά Λοξία και πουλούσε σχολικά είδη και καραμέλες .Όσα παιδιά είχαν λεφτά αγόραζαν μία φλόκα η πετειναράκι που το γλύφανε σχεδόν όλοι με την σειρά .Εάν κάποιο παιδί έφερνε κανένα κυδώνι και τολμούσε να το φαι μπροστά στα άλλα παιδιά όλοι ήθελαν να δαγκάσουν λίγο και μερικά για να μη δαγκάνουν πολύ το δάγκανε αυτός που το είχε όσο ήθελε και τους το έδινε .Το μεσημέρι όλα τα παιδιά πήγαιναν στα σπίτια τους και το απόγευμα είχαμε πάλι μαθήματα Τα κορίτσια παίζανε τα δικά τους παιχνίδια ,το κουτσό την κολοκυθιά , το πούντο πούντο νάτο-νάτο στην αμυγδαλιά από κάτω και τα αγόρια .τα τσελίκια τις μπίλιες του χαρταετούς και άλλα παιχνίδια .Τα παιδιά ήταν χωρισμένα σε μαχαλάδες και σε παρέες αλλά συμμετείχαν στα κοινά παιχνίδια όπως το ποδόσφαιρο που ήταν συνήθως η μπάλα από πανί και παίζαμε ξυπόλητοι στις μεγάλες αυλές των σπιτιών .Ο αθλητισμός δεν ήταν οργανωμένος καλά διότι δεν υπήρχε η πρωτοβουλία αλλά ούτε και η υποδομή. Πριν από τον πόλεμο, στην πραγματικότητα ο αθλητισμός ήταν ανύπαρκτος και στους δύο συνοικισμούς της κοινότητας.

Επί κατοχής που ήρθαν μερικές οικογένειες δικές μας από την Αθήνα και Πειραιά σαν πρόσφυγες στο χωριό και είχαν παιδιά που παίζανε ποδόσφαιρο οργάνωσαν μία ομάδα και μας μάθαιναν το σωστό τρόπο και τους κανονισμούς του παιχνιδιού και με κανονική μπάλα από δέρμα αλλά παίζαμε δίχως παπούτσια .Τα πόδια μας από κάτω ήταν σαν τσαρούχια από την αζυπολταρία

Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΖΩΗ

Η κοινωνική ζωή των παιδιών στο χωριό ήταν περιορισμένη λόγω του μορφωτικού επιπέδου των γονέων και των ασχολιών που είχαν, με την κηπουρική, τη γεωργία τη κτηνοτροφία κλπ που περιόριζε τις κοινωνικές δραστηριότητες τους. Ορισμένα παιδιά που είχαν πρόσβαση να πηγαίνουν στην πόλη της Θεσσαλονίκης είχαν την ευκαιρία να πάνε σ' ένα κινηματογράφο ή σε θέατρο να δουν ποδοσφαιρικό ματς και αυτό τους έδινε την ευκαιρία να αναπτύξουν θάρρος, πρωτοβουλία και πνευματική καλλιέργεια, και αυτά τα παιδιά ήταν μετρημένα και θα ήταν καμιά δεκαριά που ανήκαν σε οικογένειες που ασχολούνταν με μαγαζιά και οι γονείς τους ήταν (εσνάφηδες) επαγγελματίες.

Ένα από τα παιδιά αυτά ήμουν κι εγώ που έτυχε ο πατέρας μου να έχει καφενείο αλλά είχε και αρκετά ξαδέλφια στη Θεσσαλονίκη, έτσι είχαμε συχνή επαφή μ' αυτούς, με άλλους επαγγελματίες που κάναμε τα ψώνια για το μαγαζί και με την ευκαιρία αυτή αλώνιζα όλη την πόλη. Κάθε φορά εμένα έστελνε ο πατέρας μου να κάνω τα ψώνια και μου άρεσε αυτό. Ήμουν λίγο περίεργο παιδί ήθελα να εξερευνώ και να μαθαίνω όλες τις συνοικίες και να περιεργάζομαι τα σπίτια τα μαγαζιά τους ανθρώπους, τα κάρα, τα αυτοκίνητα και τα καϊκια στην παραλία και πολλές φορές ξεχνούσα ότι έπρεπε να πάω πίσω τα ψώνια και τη πλήρωνα την αμέλεια μου ακριβά. Έτρωγα ξύλο με το «τσουβάλι» από τον πατέρα μου που ήταν πολύ αυστηρός όταν αργούσα.

Μία μέρα μ' έστειλε στη Θεσσαλονίκη να του αγοράσω ούζο και ήταν καλοκαίρι του 1942. Πήρα τις δύο τραμητζάνες των πέντε κιλών, πάω στον κύριο Πετρακάκη (ήταν αργότερα και δήμαρχος Θεσσαλονίκης) που το συζαδικό του ήταν στην οδό

Μοναστηρίου κοντά στον Σταθμό και παραγγέλνω να μου τις γεμίσει .Τον πληρώνω και του λεω ότι θα «έρθω σε λιγάκι» και φεύγω για το Λευκό Πύργο να κάνω και λίγο μπάνιο. Τότε όλα τα παιδιά έκαναν μπάνιο γυμνοί διότι δεν είχαν μαγιό και δεν ήθελαν να βρέξουν το σώβρακο. Ξεντύθηκα και άφησα τα ρούχα μου στην άκρη και πήγα στη σκάλα να κάνω μερικές βουτιές τρέχοντας .Αυτές τις βουτιές τις απολάμβανα .Όλοι μικροί μεγάλοι τρέχαμε και δώστου βουτιά ,το νερό έβγαζε αφρούς και άλλαζε χρώμα σε ανοιχτό γαλάζιο ,άσπρο και σήκωνε κύματα . Μία όμως από αυτές τις βουτιές κόντεψε να είναι και τραγική διότι σε μια βουτιά που έκανα έπεσα με το κεφάλι μου πάνω σε έναν μαντράχαλο που βρέθηκε μπροστά μου να κολυμπάει ανάσκελα και τον κτύπησα πάνω στο στήθος .Έκανα λίγα λεπτά για να συνέλθω, τα ίδια και αυτός, αλλά αυτός έγινε θηρίο. Άρχισε να βρίζει και δεν άφησε ούτε την μάνα μου ούτε την αδελφή μου ακόμα και τον πατέρα μου και άρχισε να με κυνηγάει κολυμπώντας. Εγώ τράβηξα στα βαθιά προς τα μπλόκια (στους κυματοθραύστες) αλλά με ακολουθούσε . Ανέβηκα στα γρήγορα και άρχισα να τρέχω, όταν τελείωσαν ξαναβούτηξα για να βγω έξω στην άμμο αλλά εγώ ήμουν 13 ετών και αυτός ο ρουφιάνος θα ήταν περίπου είκοσι χρονών μαντράχαλος . Με έπιασε ο κερατάς και μου τράβηξε ένα ξύλο που ακόμα το θυμάμαι. Το βρεγμένο μου κορμί το μαύρισε από τα κτυπήματα και εάν δεν τον τραβούσαν κάτι άλλοι ίσως να με σακάτευε για καλά .Πήγα πήρα τα ρούχα μου να φύγω. Τρέχει ξανά αρπάζει τα ρούχα μου και τα πετάει στη θάλασσα. Εξαγριώθηκαν μερικοί αλλά τα έβαλε και μ' αυτούς, φαινόταν να είναι καβγατζής και κακός άνθρωπος. Λοιπόν, τώρα σκεπτόμουν το ούζο και τον πατέρα μου που θα με περίμενε αλλά εγώ έπρεπε να στεγνώσω τα ρούχα και θα έπαιρνε καμία ώρα και ίσως παραπάνω .

Ντύθηκα με μισοβρεγμένα ρούχα πήρα τις ντραμητζάνες και τράβηξα τροχάδην για το σπίτι. Όταν έφτασα εκεί ήταν αργά το απόγευμα και ήμουν προετοιμασμένος για μία άλλη δόση ξυλοδαρμού από τον πατέρα μου .Φτάνοντας στο μαγαζί τον είδα να στέκεται μπροστά στην πόρτα σαν θηρίο να με κατασπαράζει .Ε...είπα από μέσα μου «Τάσο άλλη μία μπόρα και θα περάσει».Αφού άκουσα πρώτα όλα τα τουρκικά διακοσμητικά επίθετα ήρθε η στιγμή της πρακτικής εφαρμογής της οικιακής νομοθεσίας που ήταν ένα Σουλτάν μερεμέτι (Σουλτανική περιποίηση) μπροστά στη πελατεία Κάθε φορά που έτρωγα ξύλο στο καφενείο πάντα με γλίσωνε ο νονός μου ο Αντώνης Χουρσόγλου, αν ήταν εκεί, αν όχι αυτός ,ήταν ο κλητήρας Αβραάμ Τρελλόπουλος που δεν απουσίαζε και ήταν ο μόνος που έπινε καφέ σκέτο δίχως ζάχαρη και πλήρωνε μισή τιμή. Επειδή αυτός ήταν ευεργέτης μου να επεμβαίνει να μη τρωω πολύ ξύλο του έκανα καφέ και δεν του έπαιρνα λεφτά ,έτσι για αντάλλαγμα να τον ευχαριστήσω. Η γυναίκα του η Κατίνα με την μητέρα μου ήταν εξαδέλφες γι' αυτό ίσως με συμπαθούσε, ήταν λίγο νευρικός αλλά καλός άνθρωπος

Καλός άνθρωπος και δίκαιος ήταν ο πατέρας μου, μ' αγαπούσε πολύ γιατί ήμουν και μοναχογιός αλλά ήταν αυστηρός. Ήξερα ότι κάθε φορά που μ' έδερνε είχε δίκαιο και δεν κρατούσα κακία απέναντι του διότι όταν έβαζα κάτι στο μυαλό μου να το κάνω έλεγα. «Ε...δεν βαριέσαι θα φaw λίγο ξύλο και θα περάσει» και το έκανα. Είχα μάθει και εφάρμοζα ένα κόλπο. Μόλις έλεγε. «Βρε πεζεβένκη πού γύριζες πάλι;» Πατούσα τα κλάματα πριν ακόμα με περιλάβει στο ξύλο για να με λυπηθεί, στις αρχές έπιασε αυτή η ηθοποιία αλλά κατάλαβε το κόλπο και δεν περνούσε πια .Ένα άλλο κόλπο που είχα ήταν όταν κινδύνευα να τις αρπάξω έτρεχα να τις μαζέψω από του σπιτιού τη μεριά κοντά στη μαμά για να με γλιτώσει η μητέρα μου αλλά αν το παράπτωμα ήταν σοβαρό και έμπαινε στη μέση αρπαγε κι αυτή καμιά .

Όταν με γλίτωνε και έφευγε ο μπαμπάς στο μαγαζί με έδερνε αυτή αλλά με τσιμπήματα στο πισινό και τράβηγμα των αφτιών μου που ήταν πιο χειρότερα .Και έλεγα καμιά φορά από μέσα μου.....(Για δες ρε μάνα που έτυχα).

Μια Κυριακή απόγευμα στο μαγαζί είχαμε πολύ πελατεία και είχε λίγη έλλειψη από ντομάτες ,πιπεριές , αγγουράκια και άλλα, μ' έστειλε με τα δύο καλάθια στο μπαξέ του μπάρμπα Ραχμάνη που ήταν περίπου δέκα λεπτά με τα πόδια απέναντι από το καφενείο μας και κοντά στον νερόμυλο. Πηγαίνοντας εκεί πλάι-πλάι από το ποταμάκι συναντάω τους φίλους μου που πήγαιναν να κάνουν μπάνιο εκεί μπροστά από το μύλο που το ποτάμι ήταν φαρδύ είχε αμμουδιά και κρυστάλλινα νερά .Αμέσως μ' έβαλαν σε πειρασμό να πάω κι εγώ και επέμεναν να πάω μαζί τους για ένα γρήγορα μπάνιο. Πάω στο μπαξέ ,που ήταν απέναντι από τον μύλο και λεω στον μπάρμπα Γεώργιο. «Θείο, ο μπαμπάς θέλει ντομάτες, πιπεριές, αγγουράκια και λίγα απ' εκείνα τα κοκκινογούλια, ετοίμασε τα και εγώ θα' έρθω αμέσως» .Ο μπάρμπα γεώργιος κατάλαβε ότι πήγαινα για κολύμπι και μου λέει «Τάσιο παιδίμ μη πηγαίνεις γιατί ου μπαμπάς θα σι περιμέν ,να μη σ' δειρ πάλ ρε γιόκαμ».Ο μπάρμπα Γεώργιος ήταν πρόσφυγας κι αυτός αλλά από την Ανατολική Θράκη και ήταν άριστος κηπουρός και έμενε με την οικογένειά του μέσα στο κτήμα του .Ήμασταν και γείτονες στα χωράφια και αργότερα και στα σπίτια ήταν καθημερινός πελάτης και πολύ καλός φίλος του μπαμπά .Κάθε βράδυ χειμώνα καλοκαίρι μετά τη δουλειά ερχόταν και έπινε μερικά ούζα με τον μπαμπά μου. Ο δόλιος δεν άκουσα την συμβουλή του μπάρμπα Γεώργη. Πήγα με την παρέα μου και απολαύσαμε ένα θαυμάσιο κολύμπι και ξεχάστηκα εκεί.

Ο πατέρας μου όταν είδε ότι άργησα ανησύχησε μήπως είχα πάθει τίποτα το σοβαρό .Παράτησε το μαγαζί τράβηξε για να δει τι έπαθα και άργησα τόσο .Ενώ αυτός ερχόταν εγώ γύριζα με τα καλάθια γεμάτα άκρη άκρη από το ποταμάκι και λίγο ηλιοκαμένος με βρεμένα τα μαλλιά και συναντηθήκαμε στα μισά του δρόμου. Μόλις τον είδα να έρχεται με τα μεγάλα βήματά του λεω. «Ωχ.. αμάν κήκα ποιος θα με γλιτώσει εδώ στην ερημιά;» Άφησα τα καλάθια κάτω και ήμουν έτοιμος να κατουρηθώ .Όταν είπε «πού ήσουνα βρε πεζεβένκη». Αυτό ήταν άρχιζε η παράσταση .Κατάλαβε ότι πήγα και για κολύμπι ,όταν άρπαξα μερικές γερές στο πισινό μου με άρπαξε με σήκωσε ψηλά και με μια ριζιά βρέθηκα πάλι μέσα στο ποτάμι .με έβγαλε με έδειρε λίγο και βρεμένο. Αμέσως θυμήθηκα το ξύλο του Λευκού Πύργου. Πήρε τα δύο καλάθια στο ένα χέρι και στο άλλο έμένα και δρόμο για το μαγαζί .Όταν φτάσαμε εκεί και μάλιστα μπροστά στους πελάτες άρπαξα μερικές ακόμα .Έτρεξε ο φουκαράς ο νονός μου να με γλιτώσει αλλά κόντεψε να τις φαι κι αυτός .Το ίδιο θα πάθαινε και η μητέρα μου. Έγινε λίγο ρεζίλι αλλά και το κολύμπι εδώ που τα λέμε ήταν καλό , μετά , ήξερα ότι τα αγαθά τα αποκτάς με κόπο και καμιά φορά με ξύλο .Μετανοούσε και τον έβλεπα μετά να στεναχωριέται πήγαινα τον αγκάλιαζα και ζητούσα να με συγχωρέσει για τα σφάλματα που έκαμνα και γινόμασταν γρήγορα φίλοι και ποτέ δεν μου χαλούσαν το χατίρι ίσως διότι είχαν χάσει δύο παιδιά. Την αδελφή μου την πήρε η θεία και εγώ ήμουν ο μόνος που είχαν και ήθελαν να μου δώσουν καλή ανατροφή και δεν με στερούσαν από τίποτα που μπορούσαν να κάνουν για μένα και μπορώ να πω με υπερηφάνεια ότι ήταν άξιοι γονείς .

Η ΓΙΟΡΤΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΗ

Η γιορτή αυτή του Αγίου Ιωάννη στις 7 Ιανουαρίου ξέρω ότι είναι σπουδαία και την γιορτάζουν χιλιάδες Γιάννηδες στη χώρα μας αλλά είχε γίνει σπουδαιότερη όταν Πρωθυπουργός της χώρας μα έγινε ο Ιωάννης Μεταξάς. Θυμάμαι ότι είχε βάλει λίγη τάξη και πειθαρχία στον κόσμο και τα πράγματα άρχισαν να βελτιώνονται και το βιοτικό επίπεδο να καλυτερεύει .Οργάνωσε την νεολαία και ενθάρρυνε σε όλους τον πατριωτισμό και αργότερα όταν η χώρα μας απειλήθηκε από τους Ιταλούς φασίστες είχε το θάρρος και την λεβεντιά να τους πει το «μολών λαβε» των προγόνων μας με ένα απλό ΟΧΙ . Ναι, ξέρουμε ότι είχε δικτατορική κυβέρνηση και δεν ήταν για όλο τον κόσμο καλό

Ο άνθρωπος αυτός έδινε μια φορά το χρόνο μία μέρα αργία σε όλο τον κόσμο και ιδιαίτερα στους αγρότες να γιορτάζουν την ονομαστική του εορτή με μεγαλοπρέπεια. Χορηγούσε στους Γεωργικούς Συνεταιρισμούς χρήματα για να τα διαθέσουν σε διασκέδαση την ημέρα αυτή. Θυμάμαι πολύ καλά τότε πρόεδρος του συνεταιρισμού Νέας Μαγνησίας ήταν ο Θεόδωρος Χατζηχριστοδούλου (η Καραμαλάκης) άνθρωπος δραστήριος και έξυπνος και με πέντε παιδιά δούλευε λίγο στο χωράφι και περισσότερο έτρεχε στα γραφεία της Ομοσπονδίας Αγροτών και σε άλλες υπηρεσίες για να εξυπηρετεί τους αγρότες ,κατόρθωνε όμως να παίρνει και γερές επιδοτήσεις για τα γλέντια της ονομαστικής εορτής του Πρωθυπουργού

Τα πάρτι τα διοργάνωνε πάντοτε στο καφενείο μας που ήταν αρκετά μεγάλο να χωρέσει τα μέλη του συνεταιρισμού ,έτσι έδινε και λίγη δουλειά στον πατέρα μου να βγάλει κανένα μεροκάματο .Τα φαγητά που ετοίμαζε η μητέρα μου ήταν κάτι που δεν θα το ξεχάσω .Τα κρέατα τα παίρναμε από τον Ρήγα που είχε χασάπικο (παράγκα) απέναντι από το καφενείο του Αναστάση Ταξηντάρη και τα μεζελίκια από το μπακάλικο του Σκέντζου και τα ζαρζαβατικά άφθονα και τζάμπα από τους μπαζεβάνους μας .Το γλέντι που άρχιζε από την προηγούμενη μέρα και έφτανε στο αποκορύφωμα την ημέρα του Αγίου Ιωάννη (του Μεταξά) τελείωνε την άλλη μέρα . Εγώ εκτός που βοηθούσα τον πατέρα μου να σερβίρω τα ούζα και τους μεζέδες ήμουν και οργανοπαίκτης ,έπαιζα γραμμόφωνο ,έβαζα δίσκους με Τούρκικα τραγούδια ,γιατί δεν είχαμε πολλούς Ελληνικούς δίσκους ,όλοι μιλούσαν την μητρική τους γλώσσα που ήταν Τουρκική αλλά Έλληνες στη συνείδηση και ορθόδοξοι .Φιλοδώρημα δεν δίνανε τότε ,αλλά, ένα καλό για μένα ήταν ότι όταν δίνανε παραγγελία να του παίξω ένα δίσκο που τους άρεσε και το τραγουδούσαν όλοι μαζί η χόρευε κάποιος, πετούσαν μέσα στο χουνί του γραμμοφώνου κέρματα ,έβγαζα αμέσως το χουνί και το άδειαζα και απ' εκεί μάζευα το χαρτζιλίκι μου ή όταν με έστελναν να τους αγοράσω τσιγάρα η κάτι άλλο από το μπακάλικο τους ζητούσα και μου έδιναν μπαξίσι .

Τα καλοκαίρια τα Σαββατοκύριακα ο μπαμπάς μου έφερνε ορχήστρα με τραγουδίστρια Σμυρνιά με οργανοπαίχτες που έπαιζαν το ούτι, το βιολί και το σαντούρι και τραγουδούσαν και τα Τούρκικα .Η αυλή του καφενείου και κάτω από τις ακακίες και τις κληματαριές γέμιζε από παρέες που διασκέδαζαν και χόρευαν τους καρσιλαμάδες τα ζεϊμπέκικα και τα τσιφτετέλια όπως τα χόρευαν στην πατρίδα τους και μερικοί ντυμένοι με τις παραδοσιακές τους ενδυμασίες με γελέκι με ρολόι της τσέπης, βράκες και μπότες γυαλιστερές και στο κεφάλι φέσι σαν του Κολοκοτρώνη .

Κάθε χρόνο που γιόρταζε ο Μεταξάς είχαμε αργία και χαιρόμασταν τα παιδιά αλλά και όλη η χώρα. Θυμάμαι ακόμα το τραγούδι που μας είχαν μάθει στο σχολείο και έλεγε

«Γιατί χαίρεται ο κόσμος και χαμογελά πατέρα:»
«Γιατί λάμπει ο ήλιος έτσι: «Γιατί φέγγει έτσι η μέρα:»

Γιατί σαν αυτή παιδί μου την ημέρα τη χρυσή
Που τη χαίρεσαι και συ
Στέρεψε το μαύρο δάκρυ κλείσανε πολλές πληγές.
Αψηλώσανε τα στάχια κι όλα γύρο μας τα βράχια
Εγινήκαν ανθοβούνια και χρυσές πηγές.

Ρεφρέν
Μία μέρα σαν και τούτη την ολόφωτη κι ωραία
Ξεδιπλώθηκε και πάλι η γαλάζια μας σημαία
Πούχει του ουρανού το χρώμα
Και σκεπάζει τ' άγιο χώμα
Που ελεύθερος πατάς
Έτσι σαν την αντικρίζεις
Έτσι πάλι τη γνωρίζεις
Την γνωρίζεις απ' την κόψη του σπαθιού τη τρομερή

Το εμβατήριο αυτό ήταν ωραίο και το τραγουδούσαμε κάθε μέρα στο σχολείο και χαιρόμασταν και περισσότερο που μας είχε κτίσει καινούριο σχολείο .Θυμάμαι ότι το εμβατήριο αυτό τραγουδήσαμε αρκετές φορές όταν υπηρετούσα στο Τεχνικό Σώμα Στρατού στην Αθήνα σε μερικές παρελάσεις και ήταν επιλογή του λοχαγού μας Γεωργίου Λιώση

Το σπάσιμο των πιάτων ήταν παράδοση .Όταν έφταναν στα κέφια επειδή τα πιάτα και τα ποτήρια δεν έσπαζαν στο μαλακό το έδαφος τα πετούσαν επάνω στα παράθυρα και έσπαζαν τα τζάμια, έτσι σχεδόν κάθε Δευτέρα είχαμε τον Θεόδωρο Κουρτίδη που ήταν τζαμτζής να περνάει καινούρια τζάμια μόνο για μία εβδομάδα ,Ο άνθρωπος είχε θησαυρίσει από τα σπασίματα αλλά και ο μπαμπάς μου έκανε και αυτός κάτι παραπάνω όταν κάποιος έκανε ζημιές. Τους χρέωνε διπλάσια . Από τα σπασίματα βέβαια είχαμε και ατυχήματα που σε έναν πατριώτη μας το σπάσιμο του κόστισε να μείνει σακάτης στο δεξί του χέρι . Αυτός ήταν ο Γεώργης Ευθύμογλου (Ούφης). Θυμάμαι διασκεδάζε μέσα στο καφενείο και αφού είχε μεθύσει και ήρθε στα κέφια σηκώθηκε και έσπασε τα τζάμια του παράθυρου με την παλάμη και έκοψε τις φλέβες του χεριού στο καρπό αλλά και το νεύρο . Τα δάκτυλα του δεν μπόρεσε να τα χρησιμοποιήσει ξανά σε όλη του τη ζωή .

Τα γλέντια είναι καλά όταν ξέρουμε πώς να γλεντήσουμε για να ευχαριστηθούμε και να ξέρουμε τότε πρέπει να σταματήσουμε το ποτό πριν αρχίσει να μας ελέγχει .

Αναμνήσεις του 40

Δευτέρα 28 Οκτωβρίου 1940 Νέα Μαγνησία Θεσσαλονίκης. Η μέρα ήταν ηλιόλουστη που δεν έδειχνε ότι θα άλλαζε. Εφαγα το πρωινό μου που ήταν δύο τσάια, 20 ελιές με ψωμί σπιτίσιο. Έβαλα τα αρβυλάκια μου που τα είχε φτιάξει ο αρμένος τσαγκάρης μας ο Οανίκ εφές χαρούμενος πήρα την τσάντα μου με το μελανοδοχείο κρεμασμένο στην άκρη της τσάντας, το αναγνωστικό ένα τετράδιο και την καινούρια διπλή κασετίνα με όλα τα απαραίτητα μέσα και τράβηξα για το σχολείο. Είχα δεν είχα σαράντα μέρες στην πέμπτη τάξη του δημοτικού σχολείου και ο δάσκαλός μας κ. Βίκτωρ Σιβετίδης έκανε μάθημα γεωγραφίας και μας έλεγε ότι η εθνική οικονομία εξαρτάται από την γεωργική παραγωγή, την φύση και από τα υδραυλικά έργα και άλλα. Εγώ πάντως δεν κατάλαβα τίποτα γιατί δεν είχα ξανακούσει υδραυλικά κλπ τέτοιε λέξεις, ούτε και τ' άλλα τα παιδιά λόγω της προσφυγικής μας καταγωγής. Όλοι περιμέναμε πότε να κτυπήσει το κουδούνι για διάλειμμα να βγούμε έξω και να παίξουμε.

Πριν όμως κτυπήσει το κουδούνι κτυπούσαν οι σειρήνες στη Θεσσαλονίκη. Και αυτές δεν τις είχαμε ξανακούσει και στην συνέχεια ακούγαμε θόρυβο από πολλά αεροπλάνα και μετά λίγα λεπτά πυρά από αντιαεροπορικά πυροβόλα. Τρέξαμε όλοι στα μεγάλα παράθυρα της τάξης και βλέπαμε έξω τον γαλάζιο ουρανό να στολίζεται από μαύρες και άσπρες τούφες με καπνό. Όλοι βλέπαμε προς την Θεσσαλονίκη που απέχει μόλις επτά χιλιόμετρα. Σε δευτερόλεπτα οι βόμβες άρχισαν να πέφτουν βροχή στην περιοχή του σταθμού. Ο δάσκαλος αμέσως μας σχόλασε και μας είπε να πάμε γρήγορα στα σπίτια μας. Φεύγοντας οι δρόμοι γέμισαν από πανικόβλητους γονείς που άφησαν τους λαχανόκηπους τους και άλλες δουλειές για να μαζέψουν τα παιδιά τους. Όταν έφτασα στο σπίτι, στο καφενείο μας από την άλλη πλευρά, είδα μερικούς αξιωματικούς του ιππικού με τ' άλογά τους που τα είχαν δέσει στις ακακίες να κουβεντιάζουν με τον αστυνόμο Δημ. Σκέντζο, τον πρόεδρο Αθ. Χατζημάρκο, τον γραμματέα Δημ. Παπασωτηρίου και τον πατέρα μου. Όταν έφυγαν οι αξιωματικοί είπαν σε όλους ότι η Ιταλία κήρυξε τον πόλεμο κατά της Ελλάδος και έχουμε γενική επιστράτευση και καλούνται όλοι από 20 έως 40 χρόνων να παρουσιαστούν για κατάταξη.

Την ίδια στιγμή είπαν ότι επιστρατεύουν το καφενείο μας για κέντρο επιστράτευσης, το δημοτικό σχολείο για στρατώνα και το καφενείο του Αθ. Χατζημάρκου για την πολιτική αεράμυνα.

Την ίδια μέρα χιλιάδες νέοι από το χωριό και τις γύρω περιοχές κατέκλυσαν τον χώρο του καφενείου μας για να ντυθούν στο χακί και να πάρουν τον δρόμο για την πρώτη γραμμή του μετώπου. Πολλοί γονείς και γυναίκες συνόδευσαν τους νεοσύλλεκτους για να πάρουν πίσω τα ρούχα τους και άλλα προσωπικά πράγματα αλλά όσοι δεν είχαν κανέναν άφηναν τα ρούχα τους στην αυλή του σπιτιού μας, η μητέρα μου με άλλες γυναίκες έβαζαν τα ρούχα μέσα σε τσουβάλια από πατάτες με το όνομα και διεύθυνση για να τα στείλουν στους δικούς τους αλλά στο τέλος είχαν μαζευτεί περί τα χίλια δέματα και κανένας δεν ήρθε να τα ζητήσει. Μετά τις γιορτές τα παραδώσανε στις στρατιωτικές αρχές. Στο απέναντι κτίριο του Γ Σαρρή ήταν ένα συνεργείο το οποίο στρατολογούσε τα άλογα και άλλα ζώα. Με μία πυρακτωμένη σιδερένια στάμπα βάζανε γράμματα και αριθμούς στο πισινό μπούτι του ζώου και στα νύχια για να ξέρουν σε ποιόν ανήκε το άλογο το μουλάρι ή και το γαϊδουράκι. Το κάψιμο της τρίχας και του δέρματος μύριζε

απαίσια. Άλλο συνεργείο πάλι πήγαινε στα σπίτια και διάλεγε τα κάρα που ήταν γερά και σε καλή κατάσταση για να τα επιστρατεύσουν.

Η επιστράτευση αυτή διήρκεσε περίπου μία εβδομάδα. Στο διάστημα αυτό ο πατέρας μου δεν μπορούσε να δουλέψει το καφενείο του, έστησε προσωρινά έξω στην αυλή τον μπάγκο του, επιστράτευσε κι εμένα να σερβίρουμε καφέδες, τσάγια και ψωμί στους στρατιώτες και νεοσύλλεκτους με έξοδα της Κοινότητας. Τα βράδια δε, πήγαινε στην πολιτοφυλακή και στην αεράμυνα. Μας έλεγε ότι αυτή ήταν η τρίτη φορά που έπαιρνε όπλο στα χέρια του ως εθελοντής για την πατρίδα, μία στον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο, την άλλη στην Μικρασιατική εκστρατεία και τώρα ως πολιτοφύλακας. Στην συνέχεια το καφενείο μετατράπηκε σε αποθήκη πυρομαχικών εκατοντάδες κιβώτια με σφαίρες και κάλυκες για μυδραλιοβόλα που ήταν μέσα σε γράσα έπρεπε να καθαριστούν και να μπουν σε δεσμίδες, για τον λόγο αυτό επιστρατεύτηκαν όλα τα παιδιά του σχολείου. Έφερναν δικά τους πανιά και για μία εβδομάδα δουλεύανε εντατικά με το να καθαρίζουν και να τα τοποθετούν στις δεσμίδες μέσα στα κιβώτια και μετά για το μέτωπο. Στην συνέχεια το καφενείο μετατράπηκε σε αποθήκη μαλλιού. από τα εργοστάσια του Λαναρά ήρθαν και ξεφόρτωσαν χιλιάδες κουβάρια μαλλί. Αυτά μοιράστηκαν σε όλες τις γυναίκες του χωριού για να πλέξουν κάλτσες, γάντια, κουκούλες και φανέλες για τους στρατιώτες μας. Η τελειωμένη δουλειά ερχόταν πίσω, τα πακετάρανε και τα στέλνανε στο μέτωπο. Αυτή η δουλειά διήρκεσε μέχρι τα Χριστούγεννα και μετά. Στο διάστημα αυτό το μοναδικό ραδιόφωνο με εξωτερικό μεγάφωνο που είχαμε στο χωριό και λειτουργούσε με δωδεκάβολτη μπαταρία αυτοκινήτου ήταν της Κοινότητας που ενθάρρυνε με τα πατριωτικά τραγούδια της Σοφίας Βέμπο όλο το λαό και τους στρατιώτες μας στο μέτωπο.

Ο φόβος του πολέμου

Η κατάσταση τις πρώτες μέρες ήταν χαώδης. Ο προσφυγικός κόσμος του χωριού ήταν τρομοκρατημένος μήπως επαναληφθούν πάλι οι σφαγές όπως στην Σμύρνη. Το χωριό και ιδιαίτερα το καφενείο μας είχε πανοραμική θέα και βρίσκεται μόλις λίγα μέτρα από την σιδηροδρομικές γραμμές και την Εθνική οδό που συνδέουν την Θεσσαλονίκη με την Αθήνα, Ευρώπη και Τουρκία. Τα τραίνα δεν σταματούσαν να μεταφέρουν κόσμο και εφόδια η δε εθνική οδός ήταν μποτιλιαρισμένη με λιγοστά μόνο αυτοκίνητα και φάλαγγες απο αλογόκαρα χωρικών και του στρατού που έσερναν κάτι μικρά κανόνια και άλλα φορτωμένα με εφόδια και ατελείωτες ουρές από στρατιώτες να πηγαίνουν στον πόλεμο με τα πόδια. Με αυτά τα πρωτόγονα μέσα αλλά με ατσαλένια θέληση τα παιδιά αυτά και όλος ο Ελληνικός λαός έγραψαν λαμπρή ιστορία στο μέτωπο της Αλβανίας για να ζούμε σήμερα ελεύθεροι εμείς. Δυστυχώς λίγοι είναι απ' αυτούς που ζουν σήμερα και είναι μαζί μας.

28^η Οκτωβρίου 1940-6 Απριλίου 1941 (Αναμνήσεις)

Δεν πέρασαν ούτε 6 μήνες από την 28^η Οκτωβρίου 1940 που σύσσωμος ο Ελληνικός λαός αντιμετώπισε τις υπέροπλες Ιταλικές μεραρχίες στα βουνά της Αλβανίας. Ένα έθνος που ήταν ανέτοιμο για πόλεμο, δίχως εκπαιδευμένο στρατό, αεροπορία και άλλα

πολεμικά μέσα να κατορθώσει με την γενναία ψυχή και αποφασιστικότητα να ντροπιάσει διεθνώς την πανίσχυρη τότε φασιστική Ιταλία .

. Πως είναι δυνατόν να ξεχαστούν οι νίκες του στρατού μας που καταλάμβαναν την μία πόλη μετά την άλλη και τα ενθαρρυντικά τραγούδια της αθάνατης Σοφίας Βέμπο; Όλα αυτά και ενώ πανηγυρίζαμε τις ατέλειωτες επιτυχίες του στρατού μας και όλου του έθνους οι Γερμανοί για να ξεντροπιάσουν τους νικημένους συμμάχους τους κατέβηκαν στην Βουλγαρία συμμάχησαν μ' αυτούς με σκοπό να καταλάβουν την πατρίδα μας και την Σερβία.

Η κίνηση αυτή ανησύχησε όχι μόνο εμάς αλλά και τους συμμάχους. Με δίχως καθυστέρηση από τις πρώτες μέρες του Απριλίου 1941 οι Γερμανοί επιτέθηκαν κατά της χώρας μας απο τα Ελληνοβουλγαρικά σύνορα της Κούλας για να καταλάβουν το Μπέλες και τα οχυρά του Μεταξά αλλά δεν τα κατάφεραν και αφού είχαν τρομερές απώλειες και αποτυχία άλλαξαν σχέδια, κατάλαβαν την Σερβία σχεδόν δίχως αντίσταση και από εκεί ετοιμάστηκαν μέσο των αφύλακτων συνόρων της Ειδομένης να εξαπολύσουν επίθεση κατά της Ελλάδος και να καταλάβουν την Θεσσαλονίκη .

Θυμάμαι. Η είδηση αυτή τρομοκράτησε όλους και ιδιαίτερα τον προσφυγικό πληθυσμό της Νέας Μαγνησίας –Διαβατά ,τους γονείς μου που οι μνήμες της σφαγής στην Σμύρνη και στα χωριά τους ήταν ακόμα νωπή .Χιλιάδες ιστορίες είχα ακούσει στο καφενείο μας από κάθε έναν στη γλώσσα που μιλούσαν (Τουρκική) που ακόμα τις θυμάμαι .Ο φόβος αυτός ότι μπορούσαν να επαναληφθούν τα ίδια ανάγκασε τον κόσμο της Θεσσαλονίκης και της περιοχής να εγκαταλείπουν την πόλη λίγες μέρες πιο μπροστά με προορισμό την Αθήνα .Ακολούθησε η οπισθοχώρηση του στρατού μας .Φάλαγγες από αυτοκίνητα με συμπαγή λάστιχα σέρνανε κανόνια μικρά και μεγάλα. Ακολούθησαν ατελείωτες ουρές από αλογόκαρα φορτωμένα με υλικά πολέμου και τρόφιμα και στρατιώτες να βαδίζουν κουρασμένοι και με το ηθικό τους πεσμένο σε κατάσταση απελπισίας .Όλους αυτούς τους συνόδευαν πολίτες και γυναικόπαιδα που γνώριζαν κάποιους και έφευγαν μαζί τους με όποιο μέσο είχαν για να γλιτώσουν από τους κατακτητές. Τα τραίνα που περνούσαν μόλις δέκα μέτρα από το σπίτι και καφενείο μας κι αυτά έφευγαν το ένα μετά το άλλο φορτωμένα τόσο πολύ από κόσμο και στρατό που η ατμομηχανή τους μετά βίας μπορούσε να σύρει τα βαγόνια Ένα θέαμα απελπισίας που δεν μπορώ να το ξεχάσω.

Παραμονή 6 Απριλίου, οι Γερμανοί πέρασαν τα σύνορά μας από την Σερβία ανενόχλητοι και κατά το βραδάκι στρατοπέδευαν στα υψώματα της Αγκιάλου κοντά στις όχθες του Γαλλικού ποταμού και δύο χιλιόμετρα από την Νέα Μαγνησία .

Έριξαν κάνα δύο κανονιές στο καφενείο του Ι .Καστούρα που ήταν πρώτο και το γκρέμισαν , Ίσως για να δουν αν υπήρχε αντίσταση .Αυτό έκανε πολλούς κατοίκους να αποσυρθούν από τα σπίτια τους και να πάνε στα μικρά σπιτάκια που είχαν στους λαχανόκηπους τους, Με όλους έφυγε και η μητέρα μου με την τετράχρονη αδελφή μου. Ο πατέρας μου κι εγώ μείναμε στο μαγαζί. Το βράδυ ανάψαμε την μικρή λάμπα πετρελαίου κλείσαμε τις πόρτες και τα παράθυρα και περιμέναμε να ξημερώσει .Είδα τον πατέρα μου που έβγαλε μέσα από ένα γκαζοτενεκέ που είχε κάρβουνα ένα περίστροφο και σφαίρες. Το καθάρισε και το έβαλε στην τσέπη του και μου είπε να μη φοβηθώ, όλο το βράδυ δεν κοιμηθήκαμε τα πάντα ήταν νέκρα εκτός από τα σκυλιά που γάβγιζαν σαν να είχαν καταλάβει ότι κάτι δεν πήγαινε καλά .

Όταν άρχισε να φέγγει ανοίξαμε λίγο το παντζούρι και βλέπαμε προς το Γαλλικό. Ξαφνικά κάτι φάνηκε να έρχεται Ήταν μία τρίκυκλη μοτοσικλέτα που πήγαινε σιγά και

στο καλάθι της δίπλα ήταν ένας στρατιώτης με ένα πολυβόλο και πίσω από τον οδηγό καθόταν ένας με ένα ασύρματο. Κατευθύνθηκαν προς την Θεσσαλονίκη που απέχει 9 χιλιόμετρα δίχως να ενοχληθούν και να ενοχλήσουν κανέναν.

Δεν ξέρω πόσο κοντά στη πόλη πήγανε. Γύρισαν μετά από 20 λεπτά περίπου στην βάση τους και μετά ξεχύθηκαν τα τανκς με τα κανόνια στραμμένα προς το χωριό ακολούθησαν και τα άρματα μάχης και κατευθύνθηκαν προς την Θεσσαλονίκη. Όταν είδαμε ότι δεν πυροβολούν βγήκαμε απέναντι προς την Εθνική οδό και από φόβο τους χαιρετούσαμε για να μη μας πειράξουν. Μας χαιρετούσαν κι αυτοί και δεν πείραξαν κανέναν μερικοί τους έδωσαν και ανθισμένα κλαδιά ακακίας, Το νέο μαθεύτηκε γρήγορα και οι κάτοικοι γύρισαν στα σπίτια τους αλλά με συγκρατημένα αισθήματα και φόβο.

Χιλιάδες τανκς άρματα μάχης και οχήματα πέρασαν σε μία μέρα, την άλλη μέρα ξεχύθηκε το πεζικό και το ιππικό. Στο χωριό μας εισέβαλε μία μεραρχία από τανκς και άλλα άρματα και στρατοπέδευαν μέσα στις αυλές των σπιτιών που δεν είχαν τότε φράκτες και όλα κάτω από τα δένδρα για καμουφλάζ. Έστησαν και τις σκηνές τους και συμπεριφερόντουσαν με πειθαρχία και σεβασμό σε όλους, ιδίως στις γυναίκες. Ό, τι αγόραζαν ιδίως τα αυγά τα πλήρωναν με το παραπάνω. Ο Πατέρας μου ξανά-έκρυψε το περίστροφό του άνοιξε το καφενείο του και έκανε καλές δουλειές με το στρατό. Πίνανε πολύ ούζο (σναπς) και κρασί και όταν τελείωναν όλα πίνανε και το ξύδι. Οι δε κηπουροί κάνανε χρυσές δουλειές με τα λαχανικά τους. Οι Γερμανοί αγόραζαν όλα τα λαχανικά όσο όσο και μάλιστα με τα χρώματα και άπλυτα. Το μόνο που τα μικρά αποχωρητήρια των σπιτιών μας που είχαμε στις αυλές μας γέμισαν σωρούς από σκατά. Το ίδιο και τα χωράφια (κάπου έπρεπε να τα κάνουν οι άνθρωποι)

Έτσι λοιπόν είδα ζωντανά την εισβολή των Γερμανών στην Θεσσαλονίκη στις 6 Απριλίου του 1941.

Το τι επακολούθησε στα τέσσερα χρόνια της κατοχής είναι μία άλλη ιστορία.

ΣΥΜΜΑΧΟΙ ΥΠΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

Μάιος του 1941 και πρώτες μέρες της κατοχής ακόμα. Οι Γερμανοί συνέχιζαν τις καταλήψεις σε όλα τα μέρη της Ελλάδας. Τα διαλυμένα τμήματα του στρατού μας με τους λιγοστούς Άγγλους συμμάχους έδιναν τις τελευταίες μάχες στα βουνά και στις πόλεις με ότι αντίσταση μπορούσαν. Πολλά νέα παιδιά από το χωριό μας και από όλη την περιοχή οπισθοχωρώντας έδιναν τις τελευταίες μάχες καταλήγοντας στη Κρήτη για να δώσουν εκεί την ιστορική μάχη της Κρήτης που έμεινε στην ιστορία για τον ηρωισμό και την αυτοθυσία των Κρητικών και των συμμάχων Άγγλων, Αυστραλών και Νεοζηλανδών.

Θυμάμαι ένα βράδυ ήρθε στο καφενείο μας ένας και μίλησε στον πατέρα μου ιδιαίτερα μέσα στην κουζίνα, παρούσα και η μαμά μου και έφυγε. Την άλλη μέρα μόλις βράδιασε ήρθε ο ίδιος με άλλους τρεις, δύο λευκούς και έναν μαύρο που έμοιαζε να ήταν Ινδός. Έκατσε λίγη ώρα τους άφησε μέσα στη κουζίνα, τους μίλησε αγγλικά και έφυγε βιαστικά. Κατάλαβα ότι ήταν στρατιώτες του Αγγλικού Στράτου που δεν πρόλαβαν να

φύγουν. Αμέσως ο μπαμπάς και η μαμά με δασκάλεψαν να μη πω τίποτα σε κανένα άλλο παιδί η φίλο μου. Μας είπε ότι θα έμεναν για λίγες μέρες στο σπίτι μας και μετά θα έφευγαν, αλλά απ' ότι θυμάμαι η μαμά μου είχε λογομαχήσει με τον μπαμπά στα τουρκικά και δεν συμφωνούσε να τους κρατήσουμε στο σπίτι μας διότι ήξερε ότι έτσι και το μάθαιναν οι Γερμανοί ότι περιθάλπουμε Άγγλους στρατιώτες η τιμωρία ήταν η επί τόπου εκτέλεση όλων μας και τέτοιες τοιχοκολλήσεις είχαν παντού. Ο λόγος που τους έφεραν στο σπίτι μας κατάλαβα ότι Ήταν που ο πατέρας μου μιλούσε τα Αγγλικά διότι έκανε 10 χρόνια μετανάστης στην Αμερική υπηρέτησε δε και στον Αμερικανικό στρατό κατά τη διάρκεια του Α΄ Παγκοσμίου Πόλεμου και τον θεωρούσαν έμπιστο πρόσωπο .

Τις πρώτες μέρες τους κρατήσαμε μέσα και τους περιποιηθήκαμε να πλυθούν, να φάνε και τους βρήκαμε ρούχα όμοια μ' αυτά που φορούσαν και οι χωριανοί μας με τα οποία ντύθηκαν για να φαίνονται σαν κι αυτούς, λίγο αξύριστοι με τραγιάσκες και κομπολόγια στο χέρι.. Τους δύο τους βγάλαμε για λίγο στο καφενείο να καθίσουν μαζί με τους πελάτες να παίζουν χαρτιά και με ανθρώπους που ήξεραν τι είναι γιατί το πράγμα δεν έμεινε μυστικό .Το πρόβλημα ήταν ο μαύρος, διότι, από την εμφάνισή του μπορούσαν οι Γερμανοί να τον συλλάβουν αμέσως, που στο καφενείο αλλά και τους δρόμους του χωριού δεν έλειπαν ποτέ, γι' αυτό όλη την ημέρα έμενε μέσα στο δωμάτιο και τα βράδια έβγαινε ο φουκαράς να περπατήσει λίγο στην αυλή του σπιτιού.

Αυτή η αγωνία και ο φόβος κράτησε περίπου μία εβδομάδα. Μια μέρα ήρθε πάλι αυτός που τους έφερε κατά το απόγευμα. Όταν νύχτωσε τους πήρε και έφυγαν για τη Θεσσαλονίκη. Όλοι νιώσαμε ανακούφιση. Μετά από αρκετό καιρό μάθαμε ότι έφυγαν με ένα καΐκι για την Μυτιλήνη και απ' εκεί τους προώθησαν στην Τουρκία Δυστυχώς δεν κρατήσαμε τα ονόματά και τις διευθύνσεις τους και ο ένας όπως έλεγε ο μπαμπάς ήταν Αυστραλός .

Μετά από λίγες μέρες, θα ήταν Ιούνιος ή Ιούλιος. Οι Γερμανοί κάθε πρωί οδηγούσαν τους αιχμαλώτους Άγγλους Νεοζηλανδούς και Αυστραλούς μπροστά από το καφενείο μας που ήταν και οι σιδηροδρομικές γραμμές να διορθώσουν τις γραμμές..

Μία μέρα εκεί που βάδισαν στη σειρά 5-6 αιχμάλωτοι όρμηξαν στην πίσω αυλή του σπιτιού μας που είχαμε οπωροφόρα δένδρα και μάζευαν τα πεσμένα φρούτα από κάτω και τα τρώγανε, Ο φρουρός τους φώναζε αλλά εξαγριώθηκε πάρα πολύ όταν είδε την μητέρα μου απ' το μικρό παραθυράκι της κουζίνας να τους δίνει καλά φρούτα και ψωμί. Εγώ που ήμουν κοντά της δεν ξεχνώ την λαχτάρα που έπαθα από τη συμπεριφορά του. Ήρθε αμέσως και ο πατέρας μου στον οποίο εξήγησε ότι είναι πολύ αυστηρά να μη δίνουν οι πολίτες πράγματα στους αιχμαλώτους διότι μπορεί αυτά να είναι χειροβομβίδα πιστόλι, μαχαίρι κτλ. Αλλά βρήκαμε άλλο τρόπο να παίρνουν τα φρούτα, Ξέραμε από πού περνούσαν και πού θα δούλευαν .Πηγαίναμε και κοντά εκεί στα χόρτα ρίχναμε καλά φρούτα ,ψωμί, λαχανικά και τσιγάρα και τα βρίσκανε αυτοί δίχως να έρθουμε σε επαφή μαζί τους. Μετά από δύο μήνες περίπου δεν του ξαναείδαμε, μάθαμε όμως ότι τους στείλανε σε στρατόπεδα αιχμαλώτων στη Γερμανία .

ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΤΩΝ ΕΒΡΑΙΩΝ

Το σπίτι μας και καφενείο μαζί ήταν σε μέρος που είχε πανοραμική θέα. Μπροστά στα δέκα μέτρα ήταν η γραμμή του Γευγελή, σε άλλα δέκα μέτρα η γραμμή της Αλεξανδρούπολης και σε άλλα δέκα μέτρα ήταν η Εθνική οδός Θεσσαλονίκης Αθηνών μέσο Βέροιας, Κοζάνης κτλ. Ο κόσμος που καθόταν στην αυλή του καφενείου

απολάμβανε όλη την κίνηση, οδική, σιδηροδρομική, ακόμα και αεροπορική διότι όλα τα αεροπλάνα περνούσαν σχεδόν πάνω από το χωριό μας .Ξέραμε ακόμα και την ώρα (διότι δεν είχαν τότε όλοι ρολόγια) από την κίνηση των τρένων λεωφορείων και αεροπλάνων πια ώρα περνούσαν .Ακόμα μπορούσαμε να δούμε και τα κτίρια της Θεσσαλονίκης που όταν έδυε ο ήλιος τα τζάμια των κτιρίων λαμποκοπούσαν σε διάφορα χρώματα και ήταν απόλαυση να τα βλέπεις. Ο δε Χορτιάτης ήταν σαν να τον φώτισε ένας τεράστιος προβολέας από τον Θερμαϊκό

Με την κατοχή όλα άλλαξαν τα παράθυρα ήταν όλα καλυμμένα με εφημερίδες και δεν γυάλιζαν τα δρομολόγια άλλαξαν και έτσι χάσαμε και τις ώρες και τις μέρες τις καλές. Τα τρένα που βλέπαμε, τώρα κουβαλούσαν προς τα κάτω μόνο στρατιώτες, τανκς, κανόνια, τορπίλες και άλλα πολεμικά υλικά και προς τα πάνω για Γερμανία κουβαλούσαν ανθρώπους που έτυχε να μη ανήκουν στη φυλή που τους άρεσε και αυτοί ήταν οι Εβραίοι.

Κάθε μέρα βλέπαμε τα τρένα της κατοχής που κουβαλούσαν τους Εβραίους στα κάτεργα της Γερμανίας

Από τις πρώτες μέρες οι Γερμανικές αρχές της κατοχής εφαρμόσανε τα σχέδιά τους για την τύχη των Εβραίων. Έφραξαν με υψηλούς φράκτες τις συνοικίες τους.. Αυτή που ήταν κοντά στον παλιό σιδηροδρομικό σταθμό. Κατάσχεσαν τα σπίτια τους και τα καταστήματά τους και τους έβαλαν υποχρεωτικά να φορούν στον βραχίονα τους την κίτρινη κορδέλα με το άστρο του Δαβίδ για να διακρίνονται με την υπόσχεση ότι θα τους στείλουν στη Γερμανία για μία καλύτερη ζωή . Πολλοί ήταν αυτοί που πιστέψανε τα ψέματα και την προπαγάνδα τους και σιγά σιγά αρχίσανε να τους μεταφέρουν με τα τρένα στη Γερμανία .Το μόνο που τα τρένα δεν ήταν επιβατικά με βαγόνια πολυτελείας αλλά με βαγόνια μεταφοράς ζώων που είχαν μόνο δύο μικρά παραθυράκια από την κάθε πλευρά που έγραφε σε κάθε βαγόνι άνδρες 44 ίπποι 8 (αυτοί έβαζαν διπλάσιους)

Όλα αυτά τα τρένα περνούσαν μπροστά από το καφενείο μας και μάλιστα πολύ σιγά διότι ήταν τόσο παραφορτωμένα από άνδρες γυναίκες και παιδιά που έβαζαν περί τα 80 βαγόνια και δύο ατμομηχανές και έξω από κάθε βαγόνι στο σκαλάκι υπήρχε και ένας στρατιώτης με αυτόματο που τους φύλαγε .Από το μικρό παραθυράκι για να δει κάποιος έξω δεν μπορεί εάν δεν ανέβει στη πλάτη κάποιου και όμως βλέπαμε τα πρόσωπά τους από τις γρίλιες που φώναζαν και μας χαιρετούσαν θαρρείς και πήγαιναν για διακοπές Εγώ και πολλά παιδιά τρέχαμε δίπλα από το τρένο να τους χαιρετήσουμε. Πολλές φορές μας έριχναν μικρά παιχνιδάκια των παιδιών τους και αρκετές φορές έριχναν χρυσές αλυσίδες, δαχτυλίδια και ρολόϊα σαν να ήξεραν ότι δεν θα τα χρειαστούν ξανά . Την ημέρα φεύγανε δύο τρένα και καμιά φορά ένα τα μεσάνυχτα

.Θυμάμαι ο πατέρας μου είχε δούναι-λαβείν με αρκετούς εμπόρους που ψώνιζε για το μαγαζί., γλυκά, ούζα, καφέ, και άλλα πράγματα και σε πολλούς που είχε εμπιστοσύνη τους έλεγε να φύγουν στο βουνό αλλά δεν αποφάσιζαν ν' αφήσουν πίσω γυναίκα γέρους και παιδιά και προτιμούσαν να πάνε για κουρμπάνι όλοι μαζί παρά στο βουνό.

Θυμάμαι κάθε άνοιξη ερχόντουσαν οι Εβραίοι στο απέναντι κτήμα της κυρά Εμορφίας που είχε πολλές βερικοκιές και συκιές και αγόραζαν τα δένδρα πριν ακόμα ωριμάσουν τα φρούτα τους .Μόνο που έβλεπαν πόσα φρούτα είχαν τα κλαδιά ήξεραν πόσο άξιζαν και τα καπάρωναν .Για την ίδια και για τον γιο της τον Αναστάση, που ήμασταν γείτονες και καλοί φίλοι, κρατούσε τη μεγάλη συκιά κοντά στο ποτάμι και καναδυό βερικοκιές. Όταν ήταν έτοιμα για μάζεμα για να μη τα κλέβουν ερχόντουσαν και κατασκήνωναν εκεί ως που να τελειώσει η συγκομιδή .Τους γνωρίζαμε καλά και με τα παιδιά τους κάναμε παρέα παίζαμε και κάναμε μπάνιο στο ποτάμι. Το καλοκαίρι του 1941 δεν τους είδαμε ,ούτε και μετά. Όσο για τα ωραία δένδρα και τα φρούτα της κυρά Εμορφίας δεν μπορέσαμε να φάμε ούτε ένα φρούτο, Από την πρώτη μέρα της κατοχής επειδή έτυχε το αγρόκτημα να είναι επάνω στον κεντρικό δρόμο οι γερμανοί ήταν μόνιμα στρατοπεδευμένοι για καμουφλάζ με τανκς ,με πεζικό και ιππικό όλο τον καιρό για όλο το καλοκαίρι .Τα άλογα από τη πείνα έφαγαν όλα τα κλαδιά των δένδρων ακόμα και τις φλούδες τους που στο τέλος όλα τα δένδρα ξεράθηκαν και ο στρατός έφαγε όλα τα φρούτα και τα κουκούτσια ακόμα που ήταν γλυκά. Όχι μόνο αυτό αλλά οι χιλιάδες στρατιώτες μετατρέψανε όλο το κτήμα σε ένα τεράστιο αποχωρητήριο με το υπαίθριο χέσιμό τους και τις μεγάλες κουράδες τους..

Ο ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΛΟΧΙΑΣ

Ήταν καλοκαίρι του 1941.Οι Γερμανοί είχαν καταλάβει και την Κρήτη και η Ελλάδα όλη ήταν υπό κατοχή. Στο χωριό μας λόγω της τοποθεσίας που ήταν πολύ κοντά στη Θεσσαλονίκη και πάνω στο συγκοινωνιακό κόμβο οδικώς, σιδηροδρομικώς και δια θαλάσσης είχαν συγκεντρωθεί χιλιάδες στρατός με άρματα με ιππικό και πεζικό, οπουδήποτε υπήρχε άδειος χώρος ακόμα και στις αυλές των σπιτιών μας είχαν στρατοπεδεύσει. Το σχολείο μας και μερικά διώροφα μεγάλα σπίτια τα είχαν επιτάξει κι αυτοί, όπως και ο δικός μας στρατός, για τις ανάγκες τους στο πόλεμο του 40.

Στο Δημ. Σχολείο μας (δεν είχαμε Γυμνάσιο) έμεναν ειδικά τμήματα στρατού του μηχανικού που κατασκεύαζαν μεγάλα έργα σιδηροδρομικών εγκαταστάσεων, εργοστάσια αποθήκες, τεράστιες, στρατώνες και άλλα κτίρια που ποτέ δεν είχαμε δει στη ζωή μας. Νομίζαμε ότι είχαν σχέδια να μείνουν στην Ελλάδα για πάντα. Υπήρχε μία μονάδα από εκατό περίπου νέα παιδιά ηλικίας 15-18 ετών, (μάλλον εθελοντές), που κάθε πρωί τροχάδην και με τραγούδι φορώντας μόνο τα σορτς πήγαιναν στη δουλειά. Δεν ήταν βέβαια μόνο αυτοί δούλευαν περί τους δέκα χιλιάδες Έλληνες.. Άλλοι με λίγη πληρωμή και άλλοι με αγγαρεία. Η αγγαρεία ήταν η υποχρεωτική δουλειά, Κάθε πρωί ερχόταν στο καφενείο μας όπου ήταν και το Κοινοτικό γραφείο και άφηναν οι Γερμανοί παραγγελία στον Πρόεδρο ή στο Γραμματέα να στέλνει 30-50 άτομα για τα έργα, για μία εβδομάδα ή και περισσότερο με τη σειρά όλους τους κατοίκους από 18-70 ετών. Όταν καμιά φορά είχαν μεγάλη ανάγκη ερχόντουσαν με τα φορτηγά αυτοκίνητα και έκαναν έφοδο στα καφεनेία και τους μάζευαν απ' εκεί .Μερικοί που είχαν δουλειές και δεν

ήθελαν να πάνε πλήρωναν άλλους να πάνε για τη θέση τους .Αυτή η δουλειά και τα έργα διήρκησαν περίπου ένα χρόνο.

Μέσα στο χωριό υπήρχε αρκετός στρατός και οι πρώτες εντυπώσεις ήταν καλές διότι δεν πείραζαν κανέναν ήταν ευγενικοί ότι αγόραζαν το πλήρωναν με το παραπάνω, πολλοί κάτοικοι ιδίως τα παιδιά πήγαιναν και ζητούσαν περίσσευμα φαγητό όταν έπαιρναν το συσσίτιο τους οι στρατιώτες. Στη μεγάλη αυλή του σπιτιού της Δέσποινας Νταή οι Γερμανοί είχαν τοποθετήσει πολεμικά λάφυρα του Ελλ. Στρατού, όπλα, ξίφη, κράνη και έναν ελκιστήρα κανονιών τύπου Φιάτ όλα αχρηστεμένα και έβαλαν τον αγροφύλακα του χωριού Νίκο Τερζόγλου να τα προσέχει .

Ήταν Αύγουστος μήνας.Οι ακακίες και οι μουριές στην αυλή του σπιτιού χάριζαν την σκιά και την δροσιά τους δίχως κανένα αντάλλαγμα .Από την άλλη πλευρά οι τέσσαρες κληματαριές φορτωμένες με σταφύλια μπροστά στο καφενείο μας με τις ακακίες γύρω δεν άφηναν να περάσει ούτε η παραμικρή ακτίνα του καυτερού ήλιου. Κάτω από τα δένδρα οι Γερμανοί πάρκαραν ένα μεγάλο καραβάνι το οποίο ήταν χρηματοκοπτήριο .Εκεί μέσα τύπωναν τα χαρτονομίσματα (Μάρκα της κατοχής) και πλήρωναν τον στρατό. Κατά κάποιο τρόπο αρκετά ωφελημένος ήταν ο πατέρας μου διότι μετά την πληρωμή όλοι τα ξόδευαν στα ποτά που έπιναν, το ούζο ,κρασί και όταν τελείωναν όλα έπιναν και το ξύδι.

Ένα βράδυ όταν κόντευε ο πατέρας να κλείσει το μαγαζί μπήκε μέσα ένα μεσήλικας λοχίας .Όρθιος στον πάγκο άρχισε να πίνει σιγά σιγά και να καπνίζει .Δεν υπήρχε άλλος στο καφενείο διότι κανένας χωρικός δεν έμενε αργά αλλά ούτε και στρατιώτης. Εγώ έκατσα μέχρι τις 11 σκούπισα και μετά ο μπαμπάς μου είπε να πάω μέσα να κοιμηθώ .Ένα μικρό πορτάκι από τον πάγκο συνέδεε την κουζίνα μας. Όταν έφυγα και μετά ο λοχίας άρχισε να διηγείται στον πατέρα μου ότι εκείνο το απόγευμα είχε πάρει τηλεγράφημα από τον ίδιο τον Χίτλερ ότι ο ένας γιος του σκοτώθηκε στο Ρωσικό μέτωπο και την ίδια μέρα ο άλλος γιος του που υπηρετούσε σε ένα υποβρύχιο το βούλιαξαν στον Ατλαντικό και πνίγηκε. Ο τραγικός αυτός πατέρας θα πρέπει να ήταν σε άσχημη ψυχολογική κατάσταση .Κατά τις δώδεκα τα μεσάνυχτα ήταν πια πολύ μεθυσμένος .Ζήτησε από τον πατέρα μου να σβήσει την μικρή λάμπα πετρελαίου που ήταν πίσω του. Ο πατέρας μου υποψιάστηκε ότι δεν είχε καλές προθέσεις Προσπάθησε να τον καλοπιάσει αλλά επέμενε να σβήσει την λάμπα. Είχε στη ζώνη του το ξίφος και το πιστόλι που μπορούσε να το χρησιμοποιήσει ανά πάσα στιγμή .Ξαφνικά τρικλίζοντας όρμησε προς τη λάμπα αλλά ο πατέρας μου που ήταν ψηλός και δυνατός άνθρωπος τον αφόπλισε αμέσως βγάζοντας την ζώνη του με το ξίφος και το πιστόλι και τον ξάπλωσε κάτω δίχως να τον κτυπήσει και προσπαθούσε να τον καθησυχάσει λέγοντας του ότι είναι καλός άνθρωπος και δεν φταιει .Στο διάστημα αυτό η μητέρα μου ανησύχησε που αργούσε να κλείσει το μαγαζί και παρακολουθούσε από το μικρό πορτάκι όλο το δράμα με τον Γερμανό .Όταν είδε ότι τα πράγματα ήταν σοβαρά έτρεξε και ειδοποίησε τον φύλακα τον Νίκο

Ως που νάρθει ο Νίκος ο πατέρας μου τον είχε βγάλει έξω στο δρόμο που ήταν ερημιά. Όταν έφτασε ο φύλακας του έβαλαν αμέσως τη ζώνη γιατί ήταν πολύ σοβαρό πράγμα που αφόπλισε το στρατιώτη .Περίμεναν να περάσει η περίπολος αλλά δεν φάνηκε, Τον σήκωσαν και με το ζόρι τον πήγαν μέχρι την μονάδα του στο σχολείο και τον παρέδωσε ο φύλακας που ήταν και επίσημα διορισμένος απ αυτούς στον σκοπό.

Την άλλη μέρα το απόγευμα κάτω από την κληματαριά και τις ακακίες καμιά πενηνταριά στρατιώτες με ακορντεόν και φουσαρμόνικες έπιναν τραγουδούσαν και

γιόρταζαν τις νίκες τους σε όλα τα πολεμικά μέτωπα και κάθε φορά πού σηκώνανε τα ποτήρια να πουν φωνάζανε και «Χάηλ Χίτλερ».

Μέσα σε τόσους στρατιώτες ο πατέρας μου ξεχώρισε τον λοχία να κάθεται πίσω από το δένδρο, αλλά δεν ήταν και τόσο σίγουρος γιατί όλοι μοιάζανε μεταξύ τους ,φώναζε κι εμένα να δω αν θα τον γνώριζα. Πήγα κοντά του και ήταν ο μόνος ηλικιωμένος λοχίας που φαινόταν στεναχωρημένος και του είπα «Βι γκετς καμαράτ?» .Με μια χειρονομία που έκανε και είπε «Σάϊζε» σκατά, κατάλαβα ότι δεν ήταν καλά .Όταν βεβαιωθήκαμε ότι ήταν αυτός που έκανε την φασαρία βρήκε ο πατέρας την ευκαιρία να το αναφέρει σε έναν αξιωματικό που έπινε στο πάγκο παρέα με τον πατέρα μου και να του πει τι ακριβώς έκανε το περασμένο βράδυ .Πραγματικά ο αξιωματικός ήξερε την περίπτωση αυτού του δυστυχισμένου πατέρα .Τον κάλεσε να έρθει μέσα .Παρουσιάστηκε με μια χαιρετούρα χιτλερική. Τον κέρασε ένα ούζο και του ζήτησε να του πει τι είχε κάνει το προηγούμενο βράδυ ακριβώς εκεί που ήταν στον πάγκο .

Τα θυμήθηκε όλα, και που δεν πλήρωσε .Ζήτησε συγγνώμη και έβγαλε το πορτοφόλι του να πληρώσει αλλά ο πατέρας μου αρνήθηκε να πάρει χρήματα .Τον κέρασε ούζο χαιρέτησε τον αξιωματικό και πήγε να κάτσει στη καρέκλα του να πιει το ποτό του και να κλάνει.

Ο πόλεμος έχει πολλές τέτοιες ιστορίες αλίμονο σ' αυτούς που είναι θύματα αυτής της ανοησίας.

Ο Καρλ Σλίτσερ Γερμανός λοχίας σιδηροδρομικός σταθμάρχης στο χωριό μας ήταν πολύ φίλος με τον πατέρα μου αλλά και όλων των χωριανών μας και βοηθούσε όλους όταν είχαν ανάγκη και ήταν κατά του πολέμου. Στο διάστημα που υπηρέτησε στο χωριό έγινε και νονός βαπτίζοντας το κοριτσάκι του κουρέα μας Νίκου Τρουλιανίδη. Παρ' όλες τις παρακλήσεις του πατέρα μου να μείνει στην Ελλάδα ως που να τελειώσει ο πόλεμος δεν δέχτηκε και κατά την αποχώρησή τους πιάστηκε αιχμάλωτος στο Ζάγκρεμπ όπου τον κακομεταχειρίστηκαν οι Σέρβοι αντάρτες. Μας έγραφε και του στέλναμε ταμπάκο και, τσιγάρα, μετά χάσαμε επαφή μαζί του Φώτο. 1944 ,πίσω το λιμάνι της Θεσσαλονίκης.

Η ΑΡΑΧΝΗ

Ιούνιος του 1943 η Γερμανική κατοχή κρατάει καλά και η κατάσταση με την πείνα είναι λίγο καλύτερη από το 1941. Οι κηπουροί στο χωριό μας, την Νέα Μαγνησία ασχολούνται με τα λαχανικά τους που τα περισσότερα τα αγοράζουν οι Γερμανοί για τον στρατό τους όσο όσο και ορισμένα με τις ρίζες και με τα χώματα... Το καφενείο του πατέρα μου από όπου λειτουργούσε και το κοινοτικό γραφείο ήταν σαν εμπορικό κέντρο. Οι γερμανοί ερχόντουσαν και έδιναν τις παραγγελίες τους στον γραμματέα ή στον πρόεδρο και αυτοί με την σειρά τους έβρισκαν τον παραγωγό να τους προμηθεύσει τα λαχανικά. Αυτή η δουλειά βέβαια γινόταν από την πρώτη μέρα της κατοχής ..

Για πρώτη φορά οι παραγωγοί και ιδιαίτερα οι κηπουροί είχαν δει τόσα χρήματα στα χέρια τους που δεν ήξεραν που να τα ξοδέψουν γιατί δεν υπήρχαν οι μεσάζοντες έμπορομανάβηδες

Όταν οι Ιταλοί κήρυξαν τον πόλεμο κατά της πατρίδας μας το σχολείο μας το πήρε ο Ελληνικός Στρατός για τις ανάγκες του και όταν ήρθαν οι Γερμανοί το πήραν κι αυτοί για τις ανάγκες τους έτσι εγώ και όλα τα παιδιά μείναμε δίχως σχολείο ., τα παιδιά που είχαν γονείς με λαχανόκηπους πήγαν να βοηθήσουν τους γονείς τους κι εγώ τον πατέρα μου στο καφενείο, στο χωράφι μας, αλλά και στο κοινοτικό γραφείο που εγκαταστάθηκε στο μπροστινό μέρος του καφενείου. Ο αείμνηστος γραμματέας Δημ. Παπασωτηρίου μου έδωσε την ευκαιρία να μάθω γραφομηχανή, να εκδίδω δελτία ταυτοτήτων, και πολλές άλλες δουλειές του γραφείου και να μαθαίνω και λίγα γράμματα μαζί του που μου τα είχε στερήσει ο πόλεμος.

Ήμουν τότε 12 χρόνων και κάπως επηρεασμένος από τον πόλεμο και την αβεβαιότητα αλλά και χαρούμενος που δούλευα στο γραφείο σαν μαθητευόμενος. Βοηθούσα τους χωριανούς μου με τις άδειες αλωνισμού, αλέσματος, ταξιδιών, αλλά και για την πώληση των λαχανικών τους στους Γερμανούς αφού γρήγορα είχα μάθει τα απαραίτητα γερμανικά να κάνω και τον διερμηνέα.

Ο Ιούνιος του 1943 μου έμεινε στη μνήμη μου για καλά. Τότε που ήρθε ένας αξιωματικός και παρήγγειλε να πάρουν μεγάλη ποσότητα πατάτας. Ο μόνος που

μπορούσε να προμηθεύσει το ποσό αυτό ήταν ο Θανάσης Χατζημάρκος που είχε πολλά στρέμματα κοντά στις αμμουδερές όχθες του Γαλλικού ποταμού στην τοποθεσία Ανά Τσαγίρ. Στην επιχείρηση αυτή της συγκομιδής πατάτας σκέφθηκα να πάρω μέρος κι εγώ διότι ο γιος του Νίκος ήταν πολύ στενός μου φίλος αλλά και διότι θα μου έδινε ο μπαμπάς του γενναίο χαρτζιλίκι και αρκετές πατάτες για το σπίτι μας. Ξεκινήσαμε με τη σούστα και τον ντορρή με δύο μεγάλους. Τον Γιάνκο Μουρμούρη και Κυριάκο τον κουτσό υπάλληλός τους που θα έσκαβαν τις πατάτες και τα τέσσερα παιδιά του κυρ Θανάση, Νίκο, Σοφία, Γιάννη και Αμαλία. Ξεκινήσαμε πρωί πριν βγει ο ήλιος για να προλάβουμε τη ζέστη αλλά και το χωράφι ήταν κάπου πέντε χιλιόμετρα μακριά από το χωριό. Μέχρι τις δέκα το πρωί είχαμε μαζέψει αρκετές πατάτες στοιβαγμένες σε διάφορα σημεία οι οποίες έπρεπε να διαλεχτούν και να τοποθετηθούν στα σακιά. Τη δουλειά αυτή την ανέλαβα εγώ. Έκατσα σταυροπόδι στα χώματα και ενώ δούλευα αισθάνθηκα ένα τσίμπημα κοντά στον δεξιό μου αστράγαλο. Νόμισα ότι ήταν κανένα χόρτο αγριάδας και δεν έδωσα σημασία. Όταν όμως ένοιωσα και άλλα τσιμπήματα σήκωσα το πόδι μου και είδα μια μαύρη αράχνη την οποία την είχα πλακωμένη. Την σκότωσα με μία πατάτα και είπα στον εργάτη που έβγαζε τις πατάτες ότι με τσίμπησε μία αράχνη. Μου λέει: «Ε και τι έγινε, μη φοβάσαι κάτω από κάθε ρίζα είναι καμιά δεκαριά». Μετά από τρία λεπτά περίπου πρόλαβα και τους είπα ότι ζαλίζομαι δεν βλέπω καλά και νιώθω πολύ κουρασμένος και αμέσως έχασα όλες μου τις αισθήσεις.

Ο φίλος μου Νίκος μου είπε μετά ότι, «Όλοι πανικοβλήθηκαν. Ζέψαμε τον ντορρή στο κάρο σε βάλαμε πάνω και τροχάδην σε πήγαμε σπίτι που έμενε και ο θείος σου ο γιατρός αλλά ήσουν αναισθητός. Η μαμά σου έβαλε τις φωνές και τα κλάματα και ο μπαμπάς σου με τον γιατρό προσπαθούσαν με κάθε μέσο να σε συνεφέρουν αλλά ήσουν σε κωματώδη κατάσταση σκέφτηκαν όμως γρήγορα και έτρεξαν αμέσως να φέρουν τον Γερμανό γιατρό των σταθμαρχαίων που υπηρετούσαν και έμεναν στο διώροφο σπίτι του Γεώργιου Σαρρή. Ο γιατρός ήρθε αμέσως, έφυγε γρήγορα και γύρισε τρέχοντας με κάτι φάρμακα και έμεινε αρκετή ώρα μαζί σου στο δωμάτιο. Είχε μαζευτεί όλο το χωριό. Μετά κατά το απόγευμα μας είπαν ότι άνοιξες τα μάτια σου και μίλησες και όλος ο κόσμος χάρηκε και νομίζω ότι ο Γερμανός γιατρός σε έσωσε».

Όταν άρχισα να συνέρχομαι θυμήθηκα το χωράφι με τις πατάτες και την αράχνη αλλά δεν μπορούσα να καταλάβω γιατί ήταν ο Ταγματάρχης ο γιατρός κοντά μου με τον λοχία Καρλ Σλίτσερ και τον μάγειρα τον Μάντιν. Από τις πρώτες μέρες της κατοχής ήταν γείτονές μας και πελάτες του καφενείου μας, οικογενειάρχες και καλοί σε όλους μας. Ο Καρλ μάλιστα είχε βαπτίσει και το κοριτσάκι του κουρέα μας Νίκου Τρουλιανίδη και ήταν κουμπάρος του χωριού.

Θυμάμαι ότι ο Γιατρός, ο θείος μου Γεώργιος και ο Γερμανός γιατρός με τους γονείς μου έκατσαν κοντά μου μέχρι την άλλη μέρα. Το πρωί που ήμουν κάπως καλά και περπατούσα. Ετοίμασε κάτι χαρτιά μας πήρε και βγήκαμε στην Εθνική Οδό που ήταν απέναντι από το σπίτι μας και σταμάτησε ένα φορτηγό γκαζοζέν και είπε στον οδηγό να μας πάρει για να πάμε στην Θεσσαλονίκη στο Θεαγένειο Νοσοκομείο. Κάτσαμε πάνω σε κάτι εμπορεύματα αλλά όχι για πολύ. Λίγο πιο κάτω οι ταγματασφαλίτες (άλυτες) είχαν στήσει σταθμό ελέγχου που ότι εμπόρευμα περνούσε για τη πόλη το φορολογούσαν. Όταν τους άρεσε το έπαιρναν σε είδος, αν όχι σε χρήμα. Είχαν δει που σταμάτησε ο οδηγός και πήρε επιβάτες και μας έκαναν έλεγχο αν είχαμε άδεια ταξιδιού. Ο πατέρας μου του εξήγησε ότι ήμουν πολύ άρρωστος και ότι ο Γερμανός γιατρός μας στέλνει στο νοσοκομείο και τους έδειξε τα χαρτιά. Τα είδε ένας που δεν μπόρεσε να τα διαβάσει και

με αναίδεια και αυστηρό τρόπο είπε «Κατεβείτε κάτω αμέσως και να πάτε να του πείτε να τα γράψει Ελληνικά και καθαρά. Σιγά σιγά περπατήσαμε πίσω στο καφεενείο-σπίτι. Πριν φτάσουμε όμως μας είδε από το μπαλκόνι του σπιτιού που καθόταν, κατέβηκε και ήρθε να ρωτήσει γιατί γυρίσαμε πίσω. Όταν του είπε ο μπαμπάς μου γιατί. Ποίος είδε το θεό και δεν φοβήθηκε. Μπήκε μέσα θυμωμένος, φόρεσε τη ζώνη του με το πιστόλι πήρε και δύο άλλους κατώτερους αξιωματικούς και πήγε να γνωρίσει από κοντά τα «παλικάρια» τους που δρούσαν εκεί και κλέβανε τους χωριάτες παράνομα. Το τι έγινε δεν το είδαμε γιατί μας είπε να περιμένουμε στο σπίτι αλλά όπως μας είπαν άλλοι χωριανοί, όλους που ήταν καμιά δεκαριά, κράτησαν όλα τα κλεψιμαίικα τους και τα δύο αλογόκαρα τους και τους έδιωξαν από το χωριό. Διαταγή, να μη ξαναπατήσουν πόδι στην Νέα Μαγνησία και Διαβατά. Κατά το μεσημέρι ο γιατρός με πήγε στο νοσοκομείο με το δικό του αυτοκίνητο έδωσε τις σχετικές εντολές στους γιατρούς εκεί και μετά από δύο εβδομάδες θεραπεία επέστρεψα σπίτι αλλά έκτοτε φοβάμαι όλες τις αράχνες. Πάσχω από αραχνοφοβία.

Οι Γερμανοί ήταν κατακτητές μας και σαν στρατός κατοχής με διαταγές των ανωτέρων τους κάνανε πολλά κακά στη χώρα μας αλλά σαν μεμονωμένα άτομα υπήρχαν και καλοί όπως ο ταγματάρχης ο γιατρός που με έσωσε ίσως από βέβαιο θάνατο.

ΞΑΝΑ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Από την 28η Οκτωβρίου 1940 που είχε κλείσει το σχολείο μας λόγω του πολέμου, δεν ξαναπήγα σε κανένα σχολείο μέχρι το 1943. Τώρα πια οι γονείς μου αποφάσισαν να με στείλουν στο γυμνάσιο. Έπρεπε να πάω στη Θεσσαλονίκη που ήταν περίπου εννέα χιλιόμετρα. Μόλις και είχα κάνει ένα μήνα και κάτι στη πέμπτη δημοτικού και σύμφωνα με το κανονισμό θα έπρεπε να πάω στη πρώτη τάξη του οκτατάξιου γυμνασίου. Τρία χρόνια απουσίας από το σχολείο ήταν μεγάλο κενό στα γράμματα, γι αυτό σκεφθήκανε να με στείλουν να κάνω φροντιστήριο εντατικά για να μπορέσω να συμπληρώσω αυτό το κενό.

Το πρόβλημα του φροντιστηρίου λύθηκε αμέσως διότι είχαμε την ανιψιά του μπαμπά που ήταν φιλόλογος και καθηγήτρια σε ένα γυμνάσιο θηλέων και ανάλαβε να με προγυμνάσει. Τώρα ήμουν 14 ετών και ήταν σαν να άρχιζα το δημοτικό από την αρχή γιατί ότι είχα μάθει τα ξέχασα και δεν ήξερα πολλά πράγματα αλλά είχα τη θέληση έστω και μεγάλος ν' αρχίσω από την αρχή.

Το σπίτι της θείας μου ήταν κοντά στη καμάρα και στη Ροτόντα (Άγιο Γεώργη) στην οδό Τσοφλή. Το σπίτι ήταν διώροφο παλιό τούρκικο σε ένα βαθύ οικόπεδο ασημετρικό και πληκτικό δίχως θέα με μία παλιά μεγάλη διπλή ξύλινη πόρτα και το αποχωρητήριο ήταν έξω δεν είχε μπάνιο και νερό. Ο άντρας της θείας ο μπάρμπα Γεώργος Γιαννακόπουλος δούλευε στη Δημαρχία καθαριστής. Είχανε και μία κόρη που ήταν στην ηλικία μου, η Ειρήνη, πολύ έξυπνη, εγώ ακόμα δεν είχα αρχίσει και αυτή κόντευε να τελειώσει το γυμνάσιο, μετά από καιρό έμαθα ότι σπούδασε γυναικολόγος.

Λοιπόν!...

Η Καμάρα της Θεσσαλονίκης. Δεξιά ήταν ο φούρνος του Μπογδάνου και ο δρόμος έβγαινε στη Ροτόντα (Άγιο Γεώργη) και όλη η περιοχή ήταν από παλιά τούρκικα σπίτια.

Η μητέρα μου τα είχε κανονίσει με την πρώτη ξαδέλφη του μπαμπά την θεία Ελισάβετ, μία κοντή και χοντρή αλλά καλή γυναίκα και μου δώσανε ένα δωμάτιο δίπλα από μία παλιά αποθήκη δίχως βέβαια φως και επίπλωση μόνο ένα στρώμα στο πάτωμα μία καρέκλα και ένα μικρό τραπεζάκι που τα πόδια του δεν ήταν όλα ίδια. Από τρόφιμα θα τα έφερνε η μαμά από το χωριό ανά δύο μέρες για να μη χαλάνε διότι ήταν καλοκαίρι και δεν είχαν παγωνιέρα να διατηρούν τρόφιμα και όλα τα βάζαμε μέσα στο φανάρι για να μη πάνε οι μύγες. Τις πρώτες μέρες δεν κάναμε μαθήματα για να γνωρίσω και τα άλλα ξαδέλφια που ήταν στο διπλανό σπίτι της θείας Δήμητρας και όλοι μαζί παίζαμε μια στη μία αυλή και μια στην άλλη. Η Κατίνα η καθηγήτρια ήταν αρραβωνιασμένη και ο αρραβωνιαστικός της έμενε μαζί τους. Ήταν υπάλληλος στην Φοιτητική Λέσχη που ήταν κοντά στο Λευκό Πύργο. Εκεί πήγαιναν οι φοιτητές τα μεσημέρια και τρώγανε τζάμπα από την πολιτεία με κάτι κουπόνια που τα σφράγιζε ο Θάνος ο αρραβωνιαστικός της Κατίνας. Αυτός είχε κανονίσει να πηγαίνουμε κάθε μέρα στη λέσχη και να παίρνουμε με την Ειρήνη φαγί που τα βάζαμε σε δύο τενεκεδένια από μεγάλες κονσέρβες κουβαδάκια να φάνε δέκα άτομα απ' τον κάθε τενεκέ, είχε κανονίσει επίσης να παίρνουν το ίδιο φαγητό και τα άλλα δύο ξαδέλφια ο Στέλιος και η άλλη Ειρήνη (πολύ τζαναμπέτικο κορίτσι και πειραχτήρι, δεν με χώνευε) και έτσι ενώ άλλοι πεινούσαν εμείς είχαμε εξασφαλισμένο φαγητό ακόμα και για το βράδυ αλλά κατοχικό φαγητό, συνήθως ήταν μελιτζάνες τουρλού στο καζάνι, πλιγούρι, σούπες, πατάτες, κλπ..

1943.Οι παλιές συνοικίες της Καμάρας όπου έμενα επί κατοχής στο σπίτι της θείας μου. Στο βάθος ο Άγιος Γεώργιος (Ροτόντα)

Τα μαθήματα τα αρχίσαμε κάποτε και τα κάναμε μετά από την δουλειά της και το φαγητό. Άρχισα σιγά σιγά να καταλαβαίνω αυτά που μου μάθαινε και χαιρόμουν αλλά δεν χαιρόμουν όταν πήγαινα το βράδυ στο δωμάτιο να κοιμηθώ. Πήραν χαμπάρι οι κοριοί απ' την αποθήκη τη μεριά και κάθε βράδυ βγαίνανε σεργιάνι και μου ρουφούσαν το αίμα και ήταν μόνιμοι κατακτητές στο δωμάτιο μου. Ακόμα είχαν την αναίδεια να ορμάνε και μέρα μεσημέρι που πήγαινα να ξαπλώσω για σιέστα.

Κάθε μέρα σκότωνε ένα σωρό που ήταν γεμάτα με αίμα δικό μου.. Πήγα στη θεία και έκανα παράπονα και της λεω «Καλέ θεία εσείς έχετε κοριούς στα δωμάτια σας;» Δείχνω τα μπούτια μου και την πλάτη μου που ήταν κατακόκκινη και δεν πίστευε που έβλεπε τόσα τσιμπήματα Ήρθε να το απολυμάνει με πετρέλαιο το πάτωμα που ήταν πάνω από διακοσίων χρονών αλλά το στρώμα μου είχε ήδη γεμίσει και ήταν όλα σε επιφυλακή και με περίμεναν πότε να πάω. Η θεία κατάλαβα ότι προσβάλλθηκε λίγο και λει «Εμάς βρε παιδάκι μου που είμαστε εδώ τόσα χρόνια πως δεν έρχονται να μας τσιμπήσουν και απορώ πως τσιμπάν εσένα. «Καλέ θεία εσείς είστε εδώ από το 1922 μπορεί να σας βαρέθηκαν πια και να μη αρέσουν το ίδιο αίμα κάθε μέρα» Γέλασε με την καρδιά της η θεία «Να σκάσεις βρε που είσαι και χωρατατζής. Άντε ας φάνε και λίγο δεν θα πάθεις τίποτα, έχεις μπόλικο αίμα και είσαι σαν καλοθρεμμένο γουρουνάκι»

Όταν ήρθε η μαμά και μούφερε το καλάθι με τα τρόφιμα από το χωριό της έδειξα τα τσιμπήματα και ήταν πολύ στεναχωρεμένη .Πέταξαν το στρώματα το απολύμαναν ξανά με οινόπνευμα, το κάπνισαν και έβαλαν άλλο στρώμα και η κατάσταση κάπως

βελτιώθηκε, αλλά εγώ προτιμούσα να κοιμηθώ έξω κάτω από το δένδρο, Μετά ήταν Ιούλιος και η ζέστη μέσα στο δωμάτιο ήταν και αυτή ανυπόφορη.

Παρ όλα τα βάσανα που είχα εκεί με του κοριούς και τα μαθήματα η ζωή ήταν διαφορετική από το χωριό ,προλάβαινα να κάνω φροντιστήριο να μελετάω αλλά και να έχω και αρκετή ψυχαγωγία .Δίπλα ήταν και ο συνομήλικός μου εξαδελφος ο Στέλιος πολύ ήσυχο παιδί δεν πήγαινε στο γυμνάσιο αλλά βοηθούσε τον πατέρα του στο μπακάλικο που είχαν στο Καπάνι αλλά όταν δεν πήγαινε εκεί πηγαίναμε μαζί για μπάνιο στο Λευκό πύργο .Εκεί τότε ήταν και η πλαζ της Θεσσαλονίκης είχε λίγη αμμουδιά πίσω από το βασιλικό θέατρο, τη φοιτητική λέσχη και την ηλεκτρική εταιρεία, και τα αποδυτήρια μας ήταν μέσα σε ένα μεγάλο τούρκικο σιδερένιο πλοίο που ήταν στη στεριά από τον προηγούμενο πόλεμο. Είχανε κάνει και κυματοθραύστη για τους λουόμενους τα γνωστά τα «πλόκια» Μας άρεσε πολύ και η σκαλομαρία, σκαρφαλώναμε πίσω από το τραμ η στο πλαϊνό πεζούλι και ταξιδεύαμε τζάμπα, αλλά ήταν επικίνδυνο.

ΟΙ ΚΟΡΙΟΙ

Θυμάμαι επί κατοχής πήγα σε φροντιστήριο
δωμάτιο μου βρήκανε πούταν σαν κρατητήριο.

Ήταν δίπλα. στην Καμάρα, τέρμα στην οδό Τσοφλή
το παληόσπιτο της θειάς μου ήταν όλο με κοριοί..

Η ξαδέλφη η δασκάλα μου edίδασκε τ' αρχαία
κι' εγω δεν ήξερα καλά την γλώσσα μας την νέα.

Μου μάθαινε πως, «Λύκος edίωκεν αμνόν
και ο αμνός κατέφυγε μέσα σ'ένα ναόν».

Τα βράδια όταν πήγαινα να κοιμηθώ λιγάκι
όλ' οι κοριοί σε δυό λεπτά φεύγανε πιά χορτάτοι.

Το σώμα μου κοκκίνιζε σα νάχα ιλαρά
ένιωθα σαν ψωριάρης δεν είχα τη χαρά.

Τρεις εβδομάδες άντεξα στο δράμα των κοριών
Κλαίοντας είπα στους γονείς

«Καλύτερα αγράμματος και δάγκομα σκυλιών
και όχι αιμοδότης των νηστικών κοριών.» Τ.Κ

Μία φορά με συνέλαβε ένας χωροφύλακας και με οδήγησε στην ασφάλεια ,και ο άτιμος με τραβούσε από το καινούριο μου πουκάμισο που κόντευε να το ξεσχίσει Εκεί ήταν και άλλοι σκαλομαρτζήδες .Μας κράτησαν για μερικές ώρες ως που να έρθει ο διοικητής. Ήρθε και ήταν ντυμένος σαν Γερμανός στρατηγός ,αφού μας έκανε αυστηρές

παρατηρήσεις διέταξε έναν χωροφύλακα να μας δείρει με μία βέργα στα χέρια όπως έδερναν και στο σχολείο. Μετά απ' αυτό δεν ξανάκανα σκαλομαρία για αρκετό καιρό.

Η θεία Ελισάβετ με έβαζε να κάνω και δουλειές. Περιποιόμουν τον κήπο της έκανα ωραίο κοτέτσι και μικροεπισκευές μέσα στο σπίτι. Αυτό που δεν μ' άρεσε ήταν όταν με έστελνε με τους γκαζοτενεκέδες να φέρω νερό από την βρύση. Τα περισσότερα παλιά σπίτια στη πόλη δεν είχαν βρύσες μέσα στα σπίτια, έτσι δεν είχαν και ντους. Υπήρχαν οι δημόσιες βρύσες στους δρόμους. Είχαμε και εμείς εκεί στη γειτονιά μπροστά από τον Άγιο Γεώργη το νερό έτρεχε τόσο σιγά που για να γεμίσει ο ντενεκές ήθελε μία ώρα. Εκεί πιάνανε σειρά από τα ξημερώματα. Αφήναμε τους ντενεκέδες, στάμνες και κουβάδες στη σειρά και φεύγαμε να κάνουμε και άλλες δουλειές, να πάρουμε το ψωμί με το δελτίο από το φούρνο του Μπογδάνου, και κάτι από το μπακάλικο, μια βόλτα και πίσω για το νερό

Η Κατίνα με προγύμναζε σχεδόν σε όλα τα μαθήματα αλλά πια να πρωτοθυμηθώ και πώς να προλάβω να μάθω όλα αυτά μέσα σε τρεις μήνες; Αυτό που με ενδιέφερε ήταν να μπω στο γυμνάσιο και το γυμνάσιο που διαλέξαμε ήταν το τρίτο που ήταν το μόνο που λειτουργούσε τα άλλα τα είχαν πάρει οι Γερμανοί ..Αυτό το κτίριο ήταν πολύ παλιό και ήταν ακατάλληλο για το στρατό και ένας άλλος λόγος ήταν που είχαμε εκεί τον χωριανό μας καθηγητή Γιάννη Κουρτίδη που ίσως να βοηθούσε λίγο την κατάσταση εάν χρειαζόταν .

Οι εξετάσεις

Όταν ήρθε καιρός για τις εξετάσεις μιλήσαμε στον κυρ Γιάννη να έχει υπ' όψιν του να διευκολύνει την κατάσταση αν χρειστεί .Όταν πήγαμε για τις εξετάσεις νόμιζα ότι θα περάσω από στρατοδικείο, έτρεμα σαν το ψάρι νόμιζα ότι έφταιγα σε κάτι που έκανα και ήμουν εγώ υπεύθυνος. Είναι αλήθεια ότι ο Κυρ Γιάννης κάθε λίγο και λιγάκι περνούσε όταν γράφαμε και βοηθούσε και έπαιρνα κουράγιο και μου έλεγε ότι πάω καλά .

Τι καλά!.... Όταν βγήκαν τα αποτελέσματα μόλις και πέρασα με 11,25 Ο κυρ Γιάννης χάρηκε περισσότερο από μένα επίσης και η Κατίνα ,όσο για τα άλλα ξαδέλφια λίγο με ειρωνεύτηκαν, αλλά αν πεις για την άλλη την Ειρήνη (την πατσαβούρα) που δεν με χώνευε είπε «Ε!....και οι χωριάτες τώρα θέλουν να πάνε στο γυμνάσιο» .Δεν ξεχνούσα που ο μπαμπάς της προπολεμικώς κάθε χρόνο άνοιξη και καλοκαίρι έφερνε όλη την οικογένεια στο σπίτι μας για να απολαύσουν την εξοχή κάτω από τις ωραίες ακακίες με τα φρέσκα λαχανικά και φρούτα του χωριού και προ παντός την ευρυχωρία και την ανοιχτοσιά του χωριού δεν την είχαν αυτοί και τα σπίτια τους ήταν σαν φρούρια

Τον Σεπτέμβριο αρχίσαμε το σχολείο και επειδή ήταν πάρα πολλά τα παιδιά είχαμε μαθήματα μέρα παρά μέρα και μισή μέρα μάθημα μόνο και δεν έμενα πια με τους κοριούς .Βρήκα τον φίλο μου και συγχωριανό Θεόφιλο Γιαμούκη που έμενε κοντά στο Τουρκικό προξενείο σε ένα παλιό αλλά καλύτερο σπίτι με μεγάλο δωμάτιο δίχως έπιπλα μόνο τραπέζι και καρέκλες . Η οικογένεια του Θεόφилου ήταν ευκατάστατη, είχαν αγελάδες ωραίο μπαξέ και ο μεγάλος αδελφός του ήταν μανάβης με εμπορικό μαγαζί στη Λαχαναγορά στην οδό Αγίου Δημητρίου. Κατοχή αλλά είχαμε αυτά που θέλαμε και η μητέρα του μας προμήθευε τυρί και προπαντός μυζήθρα φρέσκια της σακούλας .

Την πρώτη φορά που μας έστειλε μυζήθρα την κρεμάσαμε έξω στο δένδρο για να στραγκίσει και το πρωί δεν την βρήκαμε, την κλέψανε Μετά την σακούλα την κρεμούσαμε μέσα στο δωμάτιό μας .Καρφώσαμε ένα καρφί στο ξύλινο ταβάνι και κανονίσαμε όταν στράγγιζε οι σταγόνες να πέφτουν στο πάτωμα εκεί που είχε τρύπα από ρόζο και οι σταγόνες να πηγαίνουν κατευθείαν στο υπόγειο για να μη μυρίζει. Μετά

από μερικές μέρες εξακριβώσαμε ότι αυτό δεν ήταν και τόσο έξυπνο κόλπο γιατί μαζεύτηκαν ποντίκια .Το πρόβλημα λύθηκε βάλουμε ένα δοχείο νερό που έσταζε μέσα .

Με τον Θεόφιλό κάναμε καλύτερη παρέα γιατί μεγαλώσαμε στο χωριό σχεδόν μαζί, Όταν είχαμε καιρό, που πάντα είχαμε, πηγαίναμε για μπάνια και παίζαμε τις μηχανές με το ποδόσφαιρο, αλλά πήραμε χαμπάρι ότι το χαρτζιλίκι μας εξαφανιζότανε πολύ γρήγορα και μετά δεν είχαμε λεφτά να αγοράσουμε τίποτα. Τα βράδια πηγαίναμε έξω από μια ταβέρνα και ακούαμε τον Τσιτσάνη να παίζει το μπουζούκι και να τραγουδάει .Μετά από καναδυό μήνες ήρθε να μείνει μαζί του ή αδελφή του και ο αδελφός του ο μανάβης και ο πατέρας μου βρήκε άλλο σπίτι κοντά στο Διοικητήριο. Ήταν το σπίτι του καφεκόπτη του Αρμένιου Σεμερτζιάν που ψώνιζε τους καφέδες για το μαγαζί (προπολεμικώς) επί κατοχής ο καφές ήταν από ρεβίθι και κριθάρι που το ψήναμε και το σερβίρομε με ζαχαρίνη, όταν υπήρχε ,ή με χαρουπίνη .Ο καφές από ρεβίθι ήταν λίγο πιο ακριβός

Το σπίτι του Αρμένιου ήταν βέβαια βολικό αλλά δεν μου άρεσε το περιβάλλον καθόλου. Πρώτ' απ' όλα όταν το βράδυ μαζευόντουσαν όλοι στο σπίτι και ήταν έξι άτομα μιλούσαν όλοι τους αρμένικα και δεν τους καταλάβαινα .Τα παιδιά τους που ήταν μεγαλύτερά μου μιλούσαν κάπου καπού ελληνικά αλλά τις περισσότερες φορές νόμιζα ότι ζω στην Αρμενία «Άντε» μου λέγανε «Τώρα είναι ευκαιρία να μάθεις λίγα αρμένικα» Εγώ δεν ήξερα καλά καλά τα ελληνικά αρμένικα θα μάθαινα;

Με τους Σεμερτζιάνηδες δεν έκατσα πολύ, περίπου ένα μήνα .Μία άλλη συνήθεια που είχαν το αντρόγυνο αλλά και τα παιδιά τους ήταν που έκλιναν φανερά και δυνατά. Άσχετα αν τρώγανε ή κουβεντιάζανε και αυτό μου φαινόταν κάτι το μη ευγενικό και τρεπόμουν .Μία μέρα δεν άντεξα και λεω στον μπάμπη Σεμερτζιάν «Γιατί ρε θείο κλάνετε έτσι μπροστά σε άλλους»; Αμέσως είχε την απάντηση. «Καλά μπρε κουσούμ εσύ ντε κλάνει» Κλάνω άλλα όχι έτσι δυνατά και φανερά .

«Α!.....εσύ ύπουλο παιντί βλέπω είναι . Μπρε αυτό είναι από το τεό ευλογία γιαβρίμ ντε πειράζει μπροστά κλάσει κρυφά κλάσει όπως νάναι τα μυρίσει.».

Κι αυτοί ήταν πρόσφυγες από τα μέρη της Σμύρνης. Μιλούσαν και τα τουρκικά και όταν καταλάβανε ότι μιλούσα κι εγώ τη γλώσσα αυτή δεν τα μιλούσαν μπροστά μου τρώγανε και πολύ σκόρδο και μπαχαρικά και το σπίτι όλο μύριζε από ποικιλία μυρωδικών .Σ' όλα αυτά είχαν και τη συνήθεια μόλις μπαίνανε μέσα στο σπίτι βγάζανε τα παπούτσια τους και όλοι καθόντουσαν ή ξαπλώνανε στα μεγάλα μιντέρια (χαμηλά στρώματα για καθιστό) .Όσο νάναι και η μυρωδιά των ποδιών ανακατευόταν και με τις άλλες και ήταν (μια χαρά)

Μια μέρα πήρα τα πράγματά μου και είπα στη γυναίκα του ότι φεύγω. Έκανε ότι στεναχωρέθηκε. .Μετά κατέβηκα στην οδό Εγνατίας στο μαγαζί του, κοντά στη πλατεία Βαρδαρίου και χαιρέτησα τον μπάμπη Σεμερτζιάν και του είπα ότι πάω πια στο χωριό .Κι αυτός έκανε ότι στεναχωρέθηκε ,μου έδωσε καφέ ρεβίθι για τον πατέρα μου και μερικές καραμέλες για μένα τον ευχαρίστησα και έφυγα.

Εκεί κοντά στο Φαρμακείο του Ζωγράφου σύχναζαν πολλοί χωριανοί που γύριζαν από την λαχαναγορά .Βρήκα τον νονό μου τον Αντώνη με πήρα και σιγά σιγά με το αλογόκαρο πήγαμε στο χωριό. Οι γονείς μου δεν ξαφνιάστηκαν όταν με είδαν, ήξεραν ότι δεν ήμουν ευχαριστημένος εκεί . Το σχολείο όμως δεν το παράτησα .Τώρα από το χωριό ήταν λίγο μακριά αλλά ήμουν κοντά στους γονείς μου και στους φίλους. Για να πάω στο σχολείο μεταχειριζόμουν όλα τα μέσα, κάρα, αυτοκίνητα γερμανικά που κουβαλούσαν εργάτες, βάδισμα, αλλά και ένα τρένο με μικρή ατμομηχανή με 5-6

βαγόνια που το είχαν ονομάσει (Μπαλέ) έφερνε εργάτες των σιδηροδρόμων μέχρι τους Λαχανόκηπους το πρωί και τους έπαιρνε το βράδυ πίσω στη Θεσσαλονίκη. Κανονικά ήταν αυστηρά μόνο για τους εργάτες. Φώναζαν οι υπεύθυνοι αλλά κανένας δεν του έδινε σημασία μόλις σταματούσε στο σταθμό ανέβαιναν όλοι οι παράνομοι επιβάτες που ήταν κυρίως άντρες και παιδιά γιατί τα σκαλοπάτια των βαγονιών ήταν λίγο ψηλά και το τρένο πήγαινε στο σταθμό Κωνσταντινουπόλεως που ήταν λίγο μακριά από το κέντρο της πόλης αλλά ήταν πολύ βολικό και τζάμπα.

Μία μέρα που θα πήγαινα στο σχολείο πρωινός πήρα μαζί μου και την τραμιτζάνα να αγοράσω ούζο για το μαγαζί από το ουζοπωλείο του Πετρακάκη που ήταν στην οδό Μοναστηρίου που δεν ήταν μακριά από τον σταθμό. Όλοι ανεβαίναμε όταν το τραίνο πήγαινε προς τα πάνω γιατί στο γυρισμό δεν σταματούσε σε κανένα σταθμό. Φαίνεται ότι οι Γερμανοί είχαν αγανακτήσει με τους τσαμπατζήδες και μία μέρα αφήσανε να μπουν στο τραίνο όσοι περισσότεροι μπορούσαν. Ξεκίνησε να πάει στους Λαχανόκηπους για να αφήσει εκεί και τους τελευταίους εργάτες. Όταν κατεβήκανε αυτοί το τρένο αντί να πάει προς την Θεσσαλονίκη τράβηξε με ταχύτητα προς το Κιλκίς και σταμάτησε σε ένα ερημικό μέρος. Βγαίνουν ξαφνικά από το πρώτο βαγόνι, που ήταν για το προσωπικό του τρένου, οπλισμένοι γερμανοί με τα αυτόματα και μας κατεβάζουν όλους κάτω. Ήμασταν καμιά πενηνταριά μικροί και μεγάλοι και μας είπαν να μη ανεβούμε ξανά στο τρένο. Οι μεγάλοι όλοι υπάκουσαν και τραβήχτηκαν πίσω και μέσα στα χωράφια αλλά εμείς οι πιτσιρικάδες κάτσαμε κοντά στα βαγόνια. Ξαφνικά έβαλε μπρος τη μηχανή προ τα πίσω. Ορμηξαμε να ανεβούμε και τα καταφέραμε αλλά ξανασταμάτησε.

Οι στρατιώτες αυτή τη φορά ήταν λίγο πιο αυστηροί και θυμωμένοι, ένας πυροβόλησε στον αέρα αλλά και στο ψαχνό αν έριχνε ποιος θα τον εμπόδιζε; Έτσι πήραμε το δρόμο γραμμή γραμμή πίσω για το χωριό που ήταν περί τα τριάντα χιλιόμετρα και τα κάναμε με τα πόδια. Μας πήρε περίπου 5-6 ώρες να γυρίσουμε στο χωριό, για πολλούς ήταν αστείο και γελούσαν. Για αρκετές μέρες ο κόσμος δεν ανέβαινε στον Μπαλέ επίσης και γώ αλλά μετά κανένα μήνα ξαναρχίσαμε πάλι, όταν μπορούσαμε.

Όλες οι συγκοινωνίες του χωριού είχαν σχεδόν έδρα το καφενείο του Διαμαντόπουλου ήταν σαν πρακτορείο. Με τον γιο του τον Φώτη ήμασταν πολύ καλοί φίλοι και πάντα πρωί και βράδυ βρισκόμουν εκεί. Κι αυτός ήθελε πολύ να πάει στο γυμνάσιο αλλά λόγω της καταστάσεως δεν τον έστειλαν οι γονείς του στο γυμνάσιο. Ο πατέρας του είχε καλή μόρφωση ήξερα καλά τα Ελληνικά αλλά και τα Τουρκικά είχε υπηρετήσει στη χωροφυλακή και διετέλεσε πρόεδρος του χωριού καναδυό φορές. Όταν έβλεπε ότι εγώ πήγαινα στο γυμνάσιο αποφάσισε κι αυτός να στείλει τον Φώτη να έρχεται μαζί μου, δεν ξέρω πως τα κατάφερε δίχως να δώσει εξετάσεις και στη μέση του χρόνου τον έγραψε και μάλιστα στο τέταρτο γυμνάσιο που μόλις το είχαν παραχωρήσει οι Γερμανοί να ξαναλειτουργήσει. Για να πηγαίνουμε μαζί μας είχε βρει ένα ποδήλατο με λάστιχα συμπαγή από καουτσούκ, η χαρά μας ήταν απεριγράπτη που θα είχαμε στη διάθεσή μας και ποδήλατο. Λίγοι ήταν τότε αυτοί που είχαν ιδιωτικά ποδήλατα. Δοκιμάσαμε μια μέρα, ο ένας καθόταν πίσω στη σχάρα ή μπροστά επάνω στον σωλήνα και πήγαμε μέχρι κοντά στη πλατεία του Βαρδάρη και το αφήσαμε να μας το φυλάει ένα γνωστός τους καφετζής και απ' εκεί με τα πόδια σχολείο, Δεν μας πολυάρεσε η ιδέα διότι ο Εθνικός μας δρόμος είχε τα χάλια του. Είχε καταστραφεί από τα τανκς και τη πολύ κίνηση των γερμανικών αυτοκινήτων και ήταν όλο λακκούβες και με ποδήλατο με τροχούς από καουτσούκ πήγαινε πιο σιγά και από το περπάτημα, έτσι προτιμούσαμε να πάμε με τα πόδια η αν βρίσκαμε κάρο, αυτοκίνητο του Στράτου ή με τον Μπαλέ.(ειδικό τρένο για

εργάτες) Ο Φώτης δεν μπόρεσε να συνεχίσει ούτε μέχρι να τελειώσει η χρονιά του 1943,τα παράτησε κατά τον Μάιο περίπου .Δεν μπορούσε να ξυπνάει νωρίς διότι όταν ήμασταν πρωίνοι έπρεπε στις 6 το πρωί να είμαστε στο δρόμο και μέχρι το σχολείο η απόσταση ήταν περί τα 12 χιλιόμετρα .Όπως κατάλαβα δεν του άρεσε και τόσο πολύ το γυμνάσιο. Ήταν όμως μανιώδης πολιτικάντης του άρεσε η πολιτική όπως και του μπαμπά του, στο καφενείο τους μαζευόντουσαν όλοι που τους άρεσε να συζητούν πολιτικά και άρεσε να τους ακούει .Όλοι τους ήταν φανατικοί Βενιζελικοί όπως και οι χωριανοί μας όλοι. Του άρεσε να διαβάζει εφημερίδες και πάντοτε προσπαθούσε να μιλάει στην καθαρεύουσα με λέξει σπάνιες που ανακάλυπτε στην εφημερίδα και τις αμολούσε όταν εύρισκε την ευκαιρία και όταν δεν ταίριαζε.

Εγώ συνέχισα να σηκώνομαι νωρίς στις 6π.μ. και να πηγαίνω στο σχολείο στην ώρα μου .Μία μέρα όμως άργησα να πάω σχολείο για περίπου δύο ώρες .Μόλις άρχισε να φέγγει είχα φτάσει περπατώντας στην διασταύρωση του Κιλκίς στο 7 χιλιόμετρο .Στο δρόμο δεν υπήρχε άλλος αλλά ο δρόμος ήταν μπλοκαρισμένος από φορτηγά στρατιωτικά οχήματα και αρκετοί στρατιώτες .Ένας από τους στρατιώτες που ήταν σαν σκοπός μου έκανε από μακριά σήμα να σταματήσω .Στη αρχή νόμισα ότι έγινε ατύχημα και τρακάρανε. Από πίσω μου ερχόταν και ένα κάρο αλλά ήταν μακριά . Ήμουν περίπου 200 μέτρα μακριά και έβλεπα μεγάλη κίνηση στο μέρος εκείνο που είχαν αφαιρέσει το χώμα για να γεμίσουν και να κάνουν τις γραμμές και ήταν άχρηστο μέρος αλλά είχαν μία μεγάλη ξύλινη παράγκα που έμεναν στρατιώτες. Ξαφνικά άρχισαν τα φορτηγά να κινούνται προς το μέρος εκείνο και από τα φορτηγά να κατεβαίνουν ανά δέκα, περίπου, σαν να ήταν χειροπιασμένοι στη σειρά άνθρωποι πολίτες και να πηγαίνουν σε μικρή απόσταση από τα αυτοκίνητα και εκεί να εκτελούνται κατά ομάδες των δέκα

Η μεγάλη εκτέλεση

Είχα πάθει σοκ και δεν μπορούσα να πιστέψω πως εκεί που τους έβλεπα όλους στη σειρά όρθιους ξαφνικά δεν υπήρχε κανένας και αυτό συνεχίστηκε πάνω από δέκα φορές .έμεινα εκεί καθισμένος ως που τελείωσαν και φύγανε και ο δρόμος άνοιξε .Δεν ήξερα τι να κάνω να πάω σπίτι η στο σχολείο;

Αποφάσισα να πάω στο σχολείο αφού πρώτα συνειδητοποίησα τι είχε γίνει και συνήλθα από την ταραχή που μου προξένησε το γεγονός . Στο σχολείο έφτασα κατά τις 10 που είχαν διάλειμμα και κατ ευθείαν πήγα στον κυρ Γιάννη .Δίχως να του πω τίποτα μου λέει φαίνεται άρρωστος γιατί ήρθες σήμερα αργά ; και του λεω «Δεν ήμουν άρρωστος κυρ καθηγητά αλλά έγινα στο δρόμο έπειτα από απ αυτό που είδα»

Και του τα είπα τα πράγματα όπως ακριβώς γίνανε πριν από λίγες ώρες .Δεν με πίστευε.. Όλα γύριζαν μπροστά στα μάτια μου και άρχισα να κλαιω . Με πήρε στο γραφείο και όλα τα είπε και στους άλλους καθηγητές και στον Γυμνασιάρχη . Με έβαλαν να κάτσω εκεί και όταν συνήλθα με έστειλαν να πάω σπίτι.

Στο γυρισμό περνώντας από το μέρος εκείνο πήγα από περιέργεια να δω τον τόπο της εκτέλεσης .Ήταν ένας μεγάλος ομαδικός τάφος που τα πόδια μερικών ήταν ακόμα απ' έξω. Εκεί βρήκα δύο ηλικιωμένους που έκλαιγαν και μου είπαν ότι με όλους που εκτέλεσαν ήταν και οι γιοι τους , Όταν έφτασα στο καφενείο μας πήγα να το πω και στο μπαμπά μου αλλά ήδη το είχανε μάθει μετά από λίγη ώρα ότι εκτελέσανε αρκετούς και ήταν σε αντίποινα για ένα σαμποτάζ που έκαναν οι αντάρτες κάπου στα μέρη της Βέροιας.

Αυτό ήταν για μένα και το τέλος του σχολείου. Είχα τραυματιστεί ψυχικά για καλά και δεν είχα διάθεση να κάνω τίποτα .Δεν ξαναπήγα στο σχολείο και ούτε ήθελα να περνάω απ αυτό το μέρος. Βοηθούσα τον πατέρα μου στο μαγαζί στο χωράφι στο γραφείο της Κοινότητας με τον αείμνηστο τον κυρ Μήτσο Παπασωτηρίου που πάντα με βοηθούσε να μάθω ορθογραφία. Κοντεύω τα 80 και ακόμα δεν την έμαθα να γράφω καλά τη γλώσσα μου την περίπλοκη.

Έτσι περνούσε και ό τέταρτος χρόνος της κατοχής με εκτελέσεις με φυλακίσεις και εξορίες στα κάτεργα της Γερμανίας και αλλού, αλλά η ελπίδα της ελευθερίας φούντωνε μέρα με την ημέρα που όλοι την περιμέναμε να έρθει .

Η ΜΕΓΑΛΗ ΕΚΤΕΛΕΣΗ

(Γερμανική κατοχή 1943)

Ένα πρωί ξεκίνησα να πάω στο σχολείο
 ήταν χρονιά της κατοχής έτους σαρατρίο
 Βαδίζοντας θα πήγαινα απ' το χωριό στην πόλη (Θεσ/νικη)
 χιλιόμετρα θα βάδιζα δώδεκα και με το ζώρι..
 Έβγαλα τα παπούτσια μου γιά γρήγορο περπάτημα
 στο έβδομο χιλιόμετρο διατάζουνε σταμάτημα
 Βλέπω αμάξια και στρατό το δρόμο είχαν κλείσει
 μούπαν οι γερμανοί φρουροί να βλέπω προς τη δύση..
 Από την άλλη την μεριά ήταν ανατολή
 ωραίο γλυκοχάραμα άνθρωποι με στολή
 Ανοίγανε τα φορτηγά κι έβγαιναν χέρι χέρι
 δεμένοι οι κατάδικοι τους παν γιά το μαχαίρι..
 Και το μαχαίρι ήτανε κάμποσα πολυβόλα
 ομοβρόντια ακούστηκε πυροβολούνε όλα
 Ένας καπνός εκάλυψε τα όρθια κορμια τους
 όταν αυτός διαλύθηκε δεν κτύπαε η καρδιά τους.
 Τα μάζεψαν και φύγανε φονιάδες του διαβόλου
 απ' το δικό μου το μυαλό δεν έφυγε καθόλου
 Δεν ήσανε εκεί γονείς παιδιά για να τους κλάψουν
 βάλαν άλλους κατάδικους γρήγορα να τους θάψουν..
 Συνέχισα το δρόμο μου και πήγα στο σχολείο
 με κάποια καθυστέρηση κάθησα στο θρανίο
 Με είδε ο καθηγητής και οί συμμαθητές μου
 πως κάτι μου συνέβηκε δεν ήμουν στις καλές μου.
 Τους είπα ότι,,, είχα δει εκτέλεση μεγάλη
 στην τάξη μείναν άφωνοι μαθητές και δασκάλοι
 Γυρίζοντας τ' απόγευμα να πάω στο χωριό (Νεα Μαγνησια)
 είδα δυό γέρους κι ' έκλαιγαν σε τάφο ομαδικό..
 Δεν πήγα άλλο πια σχολειό σ' όλη την κατοχή
 τραυματισμένος ψυχικά, άσχημη εποχή
 Εξήντα χρόνια πέρασαν από τη μέρα εκείνη
 αυτά που είδα τότε εκεί στη μνήμη μ'έχουν μείνει

ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΗ ΒΕΡΟΙΑ

Ήταν Αύγουστος του 1944.. Η Γερμανική κατοχή άρχισε να καταρρέει σχεδόν απ' όλα τα μέτωπα και οι δυνάμεις της αντίστασης στην Ελλάδα άρχισαν να ενοχλούν τους Γερμανούς με όποιο τρόπο μπορούσαν και μάλιστα πιο εντατικά κυρίως στα ορεινά μέρη που η διάβασή τους ήταν υποχρεωτική .Ξαφνικά η μητέρα διάλεξε τον μήνα αυτόν να πάμε μαζί στη Βέροια και να μείνουμε εκεί στον πρώτο της εξάδελφο τον Παναγιώτη Γκεμιτζή .Πρώτη φορά θα πήγαινα στη Βέροια και μάλιστα με το τρένο και η χαρά μου ήταν απερίγραπτη .Τον θείο μου τον είχα γνωρίσει λίγο μετά την κατοχή .Ήταν ένας κοντός με γαλανά μάτια με ίσια μαλλιά και χωρίστρα στη μέση .Ήταν αρκετά μορφωμένος στα Ελληνικά και Τουρκικά γράμματα. Ήξερα ότι ήταν γραμματέας του Γεωργικού Συνεταιρισμού Βέροιας αλλά απ' ό, τι κατάλαβα ήταν και στέλεχος του ΕΑΜ Τον θυμάμαι που έκανε κάθε λίγο και λιγάκι με άλλους τα συχνά ταξίδια στο χωριό και στη Θεσσαλονίκη. Είχαν κάποιο σκοπό αλλά εγώ τότε σαν παιδί δεν με ενδιέφεραν αυτά τα πράγματα, ανησυχούσα να πάω και να γνωρίσω τα ξαδέλφια μου αλλά να δω και την Βέροια που την παίνευαν για τις φυσικές της ομορφιές. Τότε ήμουν σχεδόν 15 χρονών, κάτι καταλάβαινα τι συνέβαινε με τους αντάρτες του ΕΛΑΣ και το ΕΑΜ αλλά πάντα οι μεγάλοι μας αποφεύγανε να μιλήσουν ανοιχτά μπροστά μας και το ταξίδι της μαμάς μου στη Βέροια υποψιαζόμουν ότι κάποιο κομματικό σκοπό είχε αλλά δεν το έμαθα ποτέ. Όταν την ρώτησα γιατί δεν πάμε οδικώς, θυμάμαι, που μου είπε ότι υπήρχαν πολλοί έλεγχοι στο δρόμο από τους ταγματασφαλίτες και δεν ήθελε να πάμε απ' εκεί.

Αφού βγάλαμε την άδεια (Την έγραψε ο ίδιος την υπέγραψε και την σφράγισα, είχα την εξουσιοδότηση από τον Πρόεδρο και τον Γραμματέα διότι το Γραφείο ήταν στο καφενείο μας και εργαζόμουν εκεί σαν βοηθός). Πήγαμε στον παλιό σταθμό πήραμε το τρένο και μετά από αρκετές καθυστερήσεις φτάσαμε στον σταθμό της Βέροιας. Εκεί μας περίμενε ο θείος Παναής με τη γυναίκα του τη Γεωργία και τα τρία του παιδιά τον Γιάννη την Άννα και τον Βασίλη. Αντί όμως να πάμε στη πόλη και στο σπίτι που απέχει περί τα τρία χιλιόμετρα περίπου περάσαμε τις γραμμές και πήγαμε απέναντι σε ένα ωραίο αμπελώνα με διάφορα ζαρζαβατικά που είχε και διάφορα φρουτόδενδρα και ήταν σωστός παράδεισος .Κάτσαμε κάτω από τις πελώριες συκιές στη παχιά σκιά και φάγαμε τηγανητές μελιτζάνες πιπεριές και άλλα τηγανισμένα με σησαμέλαιο που ήταν δική του παραγωγή .Το βραδάκι ανεβήκαμε όλοι στο στενόμακρο κάρο του και το άλογο μας πήγε σιγά σιγά από τον ανηφορικό δρόμο στη πόλη όπου ήταν και το σπίτι του.

Μεγάλη εντύπωση μου έκαναν τα μαγαζιά που ήταν όλα στον κεντρικό δρόμο τα παλιά τούρκικα σπίτια με τις μεγάλες βεράντες τα παράθυρα που εξέιχαν προς τα έξω και οι πέτρινοι δρόμοι με τις πολλές στροφές. Το σπίτι του θείου ήταν διώροφο και αρκετά μεγάλο με τρία υπνοδωμάτια μεγάλη βεράντα και το κάτω μέρος ήταν ο στάβλος ο αχυρώνας και αποθήκες.

Την άλλη μέρα ο εξάδελφός μου ο Γιάννης που ήταν και δύο χρόνια μεγαλύτερός μου με πήρε να γνωρίσω και τους φίλους του που ήταν παιδιά της γειτονιάς .Αρκετοί ήταν επιφυλακτικοί τις πρώτες μέρες να μου κάνουν παρέα. Παρατηρούσα ότι τον παίρνανε ιδιαίτερα και ρωτούσαν κάτι. Αυτό ήταν να μάθουν αν ήμουν οργανωμένος και αν ήμουν αετόπουλο η στην ΕΠΟΝ. Αυτός τους έλεγε ναι κι εγώ τους έλεγα ναι και έτσι όλοι με αγαπούσαν και ήθελαν να μου κάνουν παρέα και να μάθουν πράγματα για την Θεσσαλονίκη και το χωριό μου.

Οι πρώτες μέρες ήταν όλο επισκέψεις σε πατριώτες της μητέρας μου που ήταν πρόσφυγες από το Χαμηντιέ, κάτι που δεν μ' άρεσε και τόσο αλλά πηγαίναμε όλοι μαζί κάναμε καινούριες γνωριμίες, βλέπαμε και καινούρια μέρη. Με τον Γιάννη και τον Βασίλη πήγαμε και στο δεύτερο αμπέλι που είχαν και ήταν πάνω στον Εθνικό δρόμο λίγο πιο πέρα από τον στρατώνα πηγαίνοντας για την Κοζάνη. Εκεί είχαν και πολλές καρυδιές με θέα το Βέρμιο που ήταν όλο δασωμένο και πανέμορφο να το βλέπεις. Επίσης ο θεός είχε και ένα μεγάλο χωράφι πίσω από το Ινστιτούτο Βάμβακος κοντά στο Μακροχώρι που το χώριζε ένα ποτάμι δασωμένο με πλατάνια. Σ' αυτό καλλιεργούσε καλαμπόκια και σιτάμι. Είχε και ένα άλλο στο βάλτο αρκετά μακριά στον κάμπο των Γενιτσών που καλλιεργούσε σιτάρι, καρπούζια, και πεπόνια. Στα κτήματα δούλευαν κυρίως τα δύο παιδιά του και περισσότερο ο Γιάννης. Ο θεός ασχολείτο ως επί το πλείστον με τα κομματικά και με το συνεταιρισμό και ήταν πολύ δραστήριος. Έτσι τις πρώτες εβδομάδες πηγαίναμε από κτήμα σε κτήμα και κάναμε διάφορες δουλειές αλλά βρίσκαμε και χρόνο να παίζουμε και να κουβεντιάζουμε για τους αντάρτες τα κατορθώματά τους και για τους Γερμανούς που έχαναν τον πόλεμο και άλλα.

Τον Σεπτέμβριο, ένα βράδυ αναστατώθηκε όλη η Βέροια και η περιοχή της. Από τις 10 το βράδυ σχεδόν μέχρι τα ξημερώματα όπλα, πολυβόλα και όλμοι δεν σταμάτησαν να ακούγονται από την περιοχή του Ινστιτούτου βάμβακος το οποίο ήταν Ιταλογερμανική βάση πάνω στον κεντρικό δρόμο κοντά στο Μακροχώρι με αρκετό στρατό και πολλές αποθήκες πυρομαχικών και άλλων υλικών οπλισμού. Τη φύλαξη την είχαν οι Ιταλοί. Το πρωί μάθαμε ότι η ηγεσία του ΕΛΑΣ της περιοχής του Βερμίου είχε συνεννοηθεί εκ των πρότερων με τους Ιταλούς αντί κάποιας μεγάλης αμοιβής να αφήσουν τις πίσω πύλες που ήταν προς το ποτάμι και δεν είχε πολύ νερό τότε ανοιχτές, για να μουν οι ειδικά εκπαιδευμένοι αντάρτες να σκοτώσουν τους Γερμανούς και να πάρουν τα πυρομαχικά και άλλα υλικά οπλισμού και τρόφιμα. Για το σκοπό αυτό είχαν κατεβεί περί τους 200 αντάρτες με κάρα μουλάρια και άλογα για να εκτελέσουν το έργο τους..

Πραγματικά όταν φτάσανε εκεί βρήκαν τις μεγάλες σιδερένιες πόρτες ανοιχτές και τους Ιταλούς σκοπούς να τους καθοδηγούν που να πάνε. Όταν μπήκαν όλοι μέσα για να αιφνιδιάσουν τους Γερμανούς αιφνιδιάστηκαν οι ίδιοι από τους Γερμανούς. Το σχέδιο των ανταρτών προδόθηκε πριν κατεβούν οι αντάρτες από το βουνό. Οι Γερμανοί έστησαν ενέδρες και τους αιφνιδιάσανε όλους. Ανάψανε τους προβολείς και σκότωσαν όλα τα παλικάριά που είχαν μπει μέσα και μετά αρκετούς απ' αυτούς που ήταν απ' έξω που περίμεναν το σύνθημα να μουν κι' αυτοί. Το σκοτάδι τους βοήθησε λίγο να φύγουν αλλά σκοτώθηκαν πολλοί. Όλα αυτά τα μάθαμε την άλλη μέρα από τον θείο ο οποίος σίγουρα ήξερε κάτι. Την Τρίτη μέρα μας έστειλε, τον Γιάννη τον Βασίλη και μένα να πάμε στο χωράφι που ήταν εκεί κοντά για να κόψουμε σιτάμι και να ποτίσουμε. Μόλις φτάσαμε εκεί είδαμε ότι τα πάντα είχαν τσαλαπατηθεί από κάρα άλογα και ανθρώπους..

Πριν κάνουμε ακόμα καμιά δουλειά ήρθε μία γερμανική περίπολος από έξι στρατιώτες και μας διάταξαν να σηκώσουμε τα χέρια μας ψηλά. Μας έψαξαν και μας ρωτούσαν γιατί ήμασταν εκεί. Ευτυχώς τότε τα Γερμανικά μου ήταν αρκετά καλά μπορούσα να συνεννοηθώ άνετα αλλά δεν μας πείραξαν. Νομίσαμε όμως ότι θα μας σκότωναν. Ο λοχίας ρώτησε αν έχουμε μαζί μας φτυάρια και κασμάδες. Όταν του είπαμε ναι μας είπαν να τα πάρουμε και να τους ακολουθήσουμε. Δεν μου άρεσε καθόλου αυτό και ο νους πήγε στο κακό και είπα στο Γιάννη «Λες ρε Γιάννη να μας πάνε να σκάσουμε τον λάκκο μας»;

Ο Βασιλάκης κόντευε να πάθει συγκοπή .Αφού βαδίσουμε άκρη από το ποτάμι μπήκαμε σ' ένα χωράφι. Εκεί μας έδειξαν δύο σκοτωμένους αντάρτες που ήταν πρησμένοι και μας διέταξαν ν ανοίξουμε ένα λάκκο και να τους θάψουμε . Κάναμε έμμεσος ότι μας είπαν. Σκάψαμε τον λάκκο δίπλα τους μας έβαλαν να ψάξουμε τις τσέπες τους, βρήκαμε καπνό για τσιγάρα και κάτι χαρτιά σαν χάρτες αλλά όχι ταυτότητες και μετά του ρίξαμε μέσα και τους θάψαμε .Από την δυσοσμία εγώ έκανα εμετό και ήμουν άρρωστος. Δεν ξέραμε ποίοι ήταν και αυτό που πρόσεξα ο ένας ήταν μεσήλικας ψηλός προφανώς να κουβαλούσε στην πλάτη του τον άλλον που ήταν νέος και θα ήταν τραυματισμένος γιατί εκεί που έπεσαν είχε πέσει όλμος και ο νεαρός ήταν ακόμα επάνω στην πλάτη του.

Αμέσως μετά ξέψαμε το άλογο στο κάρο και φύγαμε για το σπίτι .Δεν ξέρουμε αν αυτή τη δουλειά την έκαναν και άλλοι στην περιοχή αυτή και πόσοι σκοτώθηκαν το βράδυ εκείνο. Οι αντάρτες είχαν πάθει μεγάλη γκάφα και καταστροφή.

Μετά από την αποτυχία τους εκεί οι αντάρτες άρχισαν να δραστηριοποιούνται και να χτυπούν τους Γερμανούς σε άλλα μέρη που ήταν πιο ευάλωτοι, ιδίως μεταξύ Βέροιας και Κοζάνης αλλά ακόμα και σε πεδινά μέρη.

Ένα μεγάλο σαμποτάζ και πετυχημένη ενέδρα έκαναν μία μέρα λίγο έξω από το Μακροχώρι όταν σταμάτησαν μία φάλαγγα από 10 φορτηγά που κουβαλούσαν πυρομαχικά .Έπιασαν όλους τους οδηγούς πήραν τα υλικά που ήθελαν βάλαν φωτιά στα φορτηγά και εξαφανίστηκαν αλλά αυτό το πλήρωσαν πολύ ακριβά οι Μακροχωρίτες .Δεν άργησαν ναρθούν οι Γερμανοί και να κάψουν όλο το χωριό ένα ένα σπίτι δίχως να εξαιρέσουν ούτε την εκκλησία ούτε και το σχολείο .Ευτυχώς που οι κάτοικοι αντιλήφθηκαν ότι οι Γερμανοί θα εκδικηθούν και παράτησαν τα πάντα και εξαφανίστηκαν από το χωριό .Επί τρεις μέρες βλέπαμε από τη Βέροια τις φλόγες και τον καπνό να ανεβαίνει μέχρι τα σύννεφα .Μετά από τρεις μέρες πήγαμε να δούμε το χωριό. Ακόμα είχαν φύγει και όλα τα ζώα εκτός από τα σκυλιά που γάβγιζαν ασταμάτητα και μας έφερναν ρίγη και φόβο και η μυρωδιά ήταν απαίσια .Είδαμε μερικούς χωρικούς που προσπαθούσαν να μαζέψουν ό, τι είχε απομείνει από την καταστροφική μανία των κατακτητών .Μία μέρα πάλι ενώ παίζαμε μπροστά στον ανοιχτό χώρο του σπιτιού με μία πάνινη μπάλα με τα παιδιά είδαμε να τρέχουν προς τα πάνω μας δύο νεαροί και από πίσω τους να τους κυνηγούν οι Γερμανοί .Τραβηχτήκαμε στην άκρη και αφού μας πέρασαν έτριψαν σε κάτι στενά σοκάκια και εξαφανιστήκανε .Οι Γερμανοί που έτρεχαν με τα πιστόλια στα χέρια πέρασαν κι αυτοί τροχάδην. Έψαξαν να τους βρουν αλλά δεν μπόρεσαν, αλλά υποψιάστηκαν ότι είχαν κρυφτεί σε ένα σπίτι διώροφο . Από φόβο δεν μπήκαν μέσα να ψάξουν και αντί αυτού πέταξαν μία εμπρηστική χειροβομβίδα και το έβαλαν φωτιά ώστε αν ήταν μέσα να καούν .Αυτό έγινε μπροστά στα μάτια μας γιατί σαν παιδιά τρέξαμε και εμείς να δούμε γιατί τους κυνηγούσαν .Μετά μάθαμε ότι ήταν αντάρτες τους οποίου πρόδωσαν τα τάγματα ασφαλείας που συνεργαζόντουσαν με τους Γερμανούς. Ενώ το σπίτι καιγόταν έκαιγαν εκεί και δεν επέτρεπαν σε κανέναν να το πλησιάσει και να το σβήσει .Αλλά το σπίτι ήταν παλιό, ακατοίκητο και οι αντάρτες δεν πήγαν να κρυφτούν εκεί , του ξέφυγαν και δεν τους πιάσανε

Σεπτέμβριος κόντευε να τελειώσει ο πόλεμος και το αίσθημα της ελευθερίας άρχισε να φουντώνει παντού .Οι γερμανικές φάλαγγες με αυτοκίνητα, τανκς και κάρρα περνούσαν από το κέντρο της πόλης (που ήταν και ο Εθνικός δρόμος τότε) ήταν ατελείωτες και πολλές φορές έκαναν στάση για ξεκούραση και για ανεφοδιασμό .

Θυμάμαι που με εντολή του κόμματος έστελναν άτομα που μιλούσαν λίγα γερμανικά ν' αγοράσουν από τους στρατιώτες παπούτσια γερμανικές στολές, καύσιμα, οπλισμό,

τρόφιμα και οτιδήποτε μπορούσαν για το ΕΛΑΣ. Την δουλειά αυτή την έκανα και γώ για λίγες μέρες όταν στρατοπέδευαν στη πόλη μαζί με τον εξάδελφό μου που κρατούσε αυτός τα λεφτά. Εκτός αυτού κάναμε και κατασκοπευτική δουλειά δίνοντας πληροφορίες στον θείο σχετικά πόσο θα μένανε, πού πηγαίνανε από πού έρχονται και αλλά στοιχεία που ζητούσαν να μάθουνε.

Ένα άλλο πράγμα που μου έκανε εντύπωση ήταν που το κόμμα χρησιμοποιούσε τα παιδιά για να έρχονται σε επαφή με τους αντάρτες και αυτό γίνονταν ως εξής.

Πηγαίναμε παρέα περί τα δέκα παιδιά ηλικίας 13-17 για να κόψουμε από το Βέρμιο ξύλα με γαϊδουράκια. Βγάζαμε την σχετική άδεια και πηγαίναμε με τα ζώα περί τις δύο ώρες πορεία μέσα στο δάσος. Μαζί μας πάντα παίρναμε περισσότερη τροφή και ρούχα τα οποία όταν φτάναμε σε ορισμένη περιοχή να ξυλέψουμε τα έπαιρνε ο Γιάννης και τα πήγαινε σε άγνωστο για μας μέρος και ερχόταν σε επαφή με τους αντάρτες και τους τα έδινε αλλά έδινε όπως έμαθα και πληροφορίες και έφερνε πληροφορίες, έτσι υπήρχε στενή συνεργασία μαζί τους αλλά με κάποια επιφύλαξη.

Η ζωή δεν ήταν και τόσο εύκολη εκεί και προ παντός όταν είσαι επισκέπτης και το περιβάλλον είναι ξένο εγώ γκρίνιαζα στη μαμά μου να φύγουμε άλλα ήταν λίγο δύσκολα τα πράγματα διότι οι Γερμανοί αποχωρούσαν. Τα τάγματα ασφαλείας ήταν σε εκνευρισμό γιατί ήξεραν τι τους περίμενε και έτσι δεν ταξίδευε ο κόσμος και ένα άλλο πρόβλημα που είχα ήταν ο μικρός ο Βασιλάκης. Το παιδί αυτό από τη πρώτη μέρα που πήγα εκεί δεν με έβλεπε με καλό μάτι, ζήλευε τρομερά νόμιζε ότι του πήρα τον αδελφό και τα πρωτεία που είχε στο σπίτι σαν χαϊδεμένος. Ήταν πολύ τζαναμπέτης,. Πολλές φορές έπαιρνε το πιάτο με το φαγητό μου, όταν νόμιζε ότι ή μαμά του του είχε βάλει λιγότερο φαγί στο πιάτο του, συχνά μου έλεγε «Γιατί ήρθες στο σπίτι μας και δεν πάς πίσω στο δικό σας»; Με πείραζε αυτό αλλά ήταν μικρό παιδί και δεν τα έπαιρνα στα σοβαρά. Πολλές φορές τον ξυλοφόρτωσε ο Γιάννης και ο μπαμπάς του αλλά αυτός εκεί. Δεν με χώνευε ο κερατάς. Θυμάμαι για να τον καλοπιάσω του είχα κάνει ένα καροτσάκι με ξύλινους τροχούς για να μπορεί να κάνει κι αυτός μαζί μας καροτσοδρομίες στο μεγάλο φαράγγι της Μπαρπούτας. Ήταν το ποτάμι που σχημάτισε την μεγάλη χαράδρα και διέσχιζε την πόλη με τα κρυστάλλινα νερά του και το θόρυβο με τους πολλούς ήχους που ακουγότανε σαν μουσική συναυλία. Στα στενά κατηφορικά δρομάκια που κατέβαιναν κάτω στο ποτάμι κάναμε καροτσοδρομίες με κίνδυνο βέβαια της ζωής μας να πέσουμε στο γκρεμό αλλά όπως μου είπαν τα παιδιά δεν είχε γίνει κανένα τέτοιο ατύχημα. Ένα άλλο ωραίο μέρος που πηγαίναμε συχνά ήταν ή Ελιά. Είχε πανοραμική θέα που μπορούσες να δεις ακόμα και την Θεσσαλονίκη όταν ο καιρός ήταν καθαρός αλλά μπροστά ο κάμπος της Βέροιας ήταν το καλοκαίρι καταπράσινος το φθινόπωρο κάθε δένδρο είχε και άλλο χρώμα. Ήταν μαγεία. Ένα άλλο μέρος που μου άρεσε ήταν το υδραγωγείο που πηγαίναμε και κάναμε μπάνιο στο παγωμένο νερό μίας μεγάλης δεξαμενής δίχως μαγιά για να μη βρέξουμε τα σώβρακά μας. Δεν ξέρω αν το νερό αυτό το έπιναν οι κάτοικοι της πόλης

Η απελευθέρωση της Αθήνας

Το πιο ευχάριστο νέο που μάθαμε ήτανε στις 12 Οκτωβρίου όταν διαδόθηκε ότι οι Γερμανοί εγκατέλειψαν την Αθήνα και πλέον ήταν ελεύθερη. Το γεγονός αυτό δεν μπορέσαμε να το γιορτάσουμε φανερά διότι ακόμα οι γερμανοί ήταν παντού μέσα στη

πόλη αλλά θυμάμαι που ο Θεός με μερικούς άλλους του κόμματος μαζευτήκανε στο σπίτι και ήπιαν αρκετό τσίπουρο και λέγανε ότι σύντομα θα φεύγανε και από την Βέροια αλλά και από την Θεσσαλονίκη. Εγώ αυτό το παρακαλούσα και δεν έβλεπα τη μέρα και την ώρα να πάω κοντά στο μπαμπά μου που ήταν μόνος στο χωριό και δεν ξέραμε τι κάνει. Κάθε μέρα μαθαίναμε ότι κάποια πόλη απελευθερώνονταν. Κάτι που με τρώμαζε ήταν που οι αντάρτες από το Βέρμιο κάθε βράδυ ενοχλούσαν τους Γερμανούς και ιδιαίτερα βάζανε με τους όλμους και χτυπούσαν τον στρατώνα που ήταν κοντά στα υψώματα του βουνού και πάνω στον κεντρικό δρόμο και όχι πολύ μακριά από το σπίτι..

Έτσι κάθε βράδυ ήμασταν στο πόδι και επιφυλακή για κάθε ενδεχόμενο μη έρθει και κανένας όλμος στο κεφάλι μας, πάντα κατεβαίναμε κάτω στον αχερώνα και στον στάβλο.

Η απελευθέρωση της Νάουσας

Ενώ στη Βέροια επικρατούσε εμπόλεμη κατάσταση ξαφνικά μάθαμε ότι η Έδεσσα και η Νάουσα απελευθερώθηκαν και νομίζω ότι θα ήταν κατά τις 20 Οκτωβρίου περίπου. Ο κόσμος πανηγύριζε το γεγονός αλλά δίχως να προκαλεί τους Γερμανούς διότι ακόμα είχαν πολύ στρατό που αποχωρούσε και ειδικές μονάδες τους προστάτευαν.

Όλοι όμως λέγανε ότι σε λίγες μέρες θα φεύγανε και από τη Βέροια και την ημέρα αυτή την περίμεναν σαν δώρο θεού.

Μετά την είδηση αυτή οργανώθηκε μία ομάδα από νέους της ΕΠΟΝ που ανήκαν σε θεατρική ομάδα και σε χορωδίες να πάνε στη Νάουσα και να δώσουν παραστάσεις για τον απελευθερωτικό στρατό του ΕΛΑΣ.. Στην ομάδα αυτή συμπεριλάβανε και τον εξάδελφό μου τον Γιάννη που θα συγκροτούσε τα άλογα και τα μουλάρια για να μεταφέρουν τα σκηνικά και τα όργανα και ήταν περίπου 10 ζώα και θα ακολουθούσε τα στενά μονοπάτια και χωραφόδρομους μακριά από τον κεντρικό δρόμο που ακόμα τα τανκς και άρματα μάχης τον περιπολούσαν για την ασφάλειά τους. Έτσι την ίδια μέρα κιόλας ετοιμάστηκαν για να αναχωρήσουν νωρίς το πρωί. Αμέσως ζήτησα από τον Γιάννη να με πάρει και μένα μαζί του. Χάρηκε που θα είχε παρέα εμένα αλλά δεν χάρηκα η μητέρα μου που δεν ήθελε με κανένα τρόπο να πάω σ αυτό το ταξίδι διότι ακόμα υπήρχε κίνδυνος, αλλά τελικά δέχτηκε αφού είδε ότι ήμουν και ανένδοτος και θα πήγαινα και να μην ήθελε ακόμα. Έχανα τέτοιο ταξίδι;

Το ταξίδι δεν άρχισε το πρωί πριν ξημερώσει για να μη γίνουμε αντιληπτοί και από μέρη που δεν μπορούσαν οι Γερμανοί να μας βλέπουν και με τα κιάλια. Την απόσταση που είναι περίπου 30 χιλιόμετρα την κάναμε σε 7-8 ώρες. Σε όλο αυτό το διάστημα τραγουδούσαν αντάρτικα τραγούδια που είχα μάθει και γώ μερικά. Σε ένα μέρος που θα περνούσαμε και ήμασταν εκτεθειμένοι προς του κεντρικό δρόμο που κυκλοφορούσαν ακόμα οι Γερμανοί ο Γιάννης που ήταν λίγο έμπειρος είπε σε όλους να περάσουμε εκείνη την απόσταση ένας ένας με το ζώο και κρυμμένος πίσω από το ζώο για να μη μας διακρίνουν από το δρόμο μακριά.

Κατά το απόγευμα αφού ανεβήκαμε αρκετή ανηφόρα φτάσαμε στη πόλη όπου μας υποδέχτηκαν εκεί τα μέλη του κόμματος και οι ΕΠΟΝίτες της Ναούσης. Το τι γινόταν εκεί δεν μπορώ ακόμα να το ξεχάσω. Χιλιάδες κόσμος στους δρόμους στις πλατείες που ήταν στολισμένες με σημαίες πανηγύριζαν χόρευαν έπιναν και τραγουδούσαν. Όλους μας τακτοποίησαν σε σπίτια και μάλιστα σε σπίτια πλουσίων Σαρακατσαναίων και

εργοστασιαρχών που ήταν από τα παλιά αρχοντικά .Εκεί είδα για πρώτη φορά από την κατοχή τουλουμοτύρια, κασέρια και κεφαλοτύρια σε κουλούρες ,λάδια ,βούτυρα και φρούτα, που τα κρατούσαν σε ειδικές αποθήκες ,απορώ πως δεν τα μυριστήκανε οι Γερμανοί . Το πρωί και το μεσημέρι τρώγαμε στο σπίτι .Και τι φαγητό ρε παιδί και του πουλιού το γάλα είχαμε και το βράδυ πηγαίναμε σε εστιατόριο με ειδική κάρτα με κουπόνια και δεν πληρώναμε τίποτα για φαγητό και ποτά, Ακόμα δεν μπορώ να καταλάβω αν η φιλοξενία αυτή ήταν προαιρετική η υποχρεωτική και ποίος τα πλήρωνε.

Τη άλλη μέρα οι Βεροιώτες δίνανε παραστάσεις και πολλές ομιλίες πατριωτικού περιεχομένου από πολλούς, ακόμα και από Αμερικανούς που ήταν ένα κλιμάκιο προσκολλημένο με τους αντάρτες .Την μετάφρασή τους την έκανε ένας λοχαγός ντυμένος με αμερικανική στολή και το όνομα που ακούσαμε εκεί με τον Γιάννη λεγόταν Μιχάλης Λαφαζάνης . Αμέσως κοιταχτήκαμε με τον Γιάννη και του λεω «ρε Γιάννη αυτός πρέπει να είναι θεός μας».Προχωρήσαμε προς τη σκηνή και όταν βρήκαμε την ευκαιρία τον πλησιάσαμε. Ήμασταν σίγουροι ότι ήταν ο θεός μας, μάλλον δεύτερος εξάδελφος γιατί οι γιαγιάδες μας ήταν αδελφές .Εγώ τον είχα γνωρίσει λίγο πριν από τον πόλεμο αλλά όταν του είπαμε ποιοι είμαστε χάρηκε. Ιδίως εμένα με αγκάλιασε με φίλησε ρώτησε ειδικά για τον μπαμπά μου και μου είπε « Ξέρεις βρε παιδί μου ότι όταν ο μπαμπάς σου ήταν στην Αμερική 1910-1919 η μαμά μου ήταν τότε χήρα εγώ ήμουν 7 χρόνων και αδελφή μου 9 .Τον παρακάλεσε να μας πάρει στην Αμερική και αυτός αμέσως μας έκανε πρόσκληση μας πλήρωσε τα εισιτήρια και το 1917 μας πήρε εκεί .Ο μπαμπάς σου ήταν στο Σαν Φρανσίσκο αλλά η μαμά μου έμεινε στην Νέα Υόρκη, στην Αστόρια Εκεί τελείωσα το γυμνάσιο και λίγο πριν το πόλεμο γύρισα στην Αθήνα κοντά στους άλλους Λαφαζαναίους συγγενείς»Του είπα ότι ήξερα την ιστορία αυτή. Μας την έλεγε συχνά ο μπαμπάς μου με κάποιο παράπονο διότι όταν αποφάσισε να φύγει και ο πατέρας μου το 1919 για να καταταγεί εθελοντής στο εκστρατευτικό σώμα της Μικράς Ασίας πέρασε από την Νέα Υόρκη να τους δει και ζήτησε να του βρουν λίγο χαρτζιλίκι μέχρι να φτάσει στη Σμύρνη και του είπε η θεία ότι δεν μπορεί να βρει. Βέβαια αυτά εγώ δεν του τα είπα διότι τότε αυτός ήταν μικρό παιδί και δεν θα ήξερε τη περίπτωση.

Η απελευθέρωση της Βέροιας

Ενώ τα γλέντια και οι διάφορες εκδηλώσεις συνεχιζόντουσαν σε εικοσιτετράωρη βάση για τέταρτη μέρα και δεν είχαν τελειωμό ξαφνικά ακούσαμε ότι απελευθερώθηκε και η Βέροια .Άντε πάλι από την αρχή ξανά γιορτές και πανηγύρια ιδιαίτερα εμείς που θα φεύγαμε τώρα πίσω δίχως φόβο και αυτό κάναμε την επόμενη μέρα .Μαζέψανε τα πράγματά τους οι ηθοποιοί και τραγουδιστάδες, σαμαρώσαμε τα ζώα τα φορτώσαμε και δρόμο για τη Βέροια ,Αυτή τη φορά πήγαμε από τον κεντρικό δρόμο και φτάσαμε πολύ πιο γρήγορα .Πριν μπούμε στη πόλη ακόμα νιώσαμε την διαφορά της ελευθερίας από την κατοχή που ζούσαμε εκεί πριν από μερικές ημέρες. Οι δρόμοι ήταν γεμάτοι με κόσμο που τραγουδούσαν τραγούδια της ελευθερίας και στα καφενεία ο κόσμος γλεντούσε .Αφού ξεφορτώσαμε τα ζώα κοντά στη Δημαρχία και τα πήγαμε στα αφεντικά τους Πήγαμε σπίτι να δώσουμε το παρόν ότι γυρίσαμε ,κι εκεί αγκαλιές και φιλιά και μετά επιστρέψαμε στο Δημαρχείο Ήταν πολύς κόσμος εκεί και στρατός του ΕΛΑΣ να πανηγυρίζει .Μέσα στο Χολ και επάνω σε ένα τραπέζι είχαν το πτώμα ενός νέου

ΕΛΑΣίτη που σκοτώθηκε ενώ καταλάμβαναν τη πόλη .Η μορφή του ακόμα είναι μπροστά μου. Ήταν ένα νέο παλικάρι περίπου 20 χρονών

Έφυγα αμέσως και σκέφτηκα γιατί αυτό το παιδί να μη προλάβει να δει και να απολαύσει κι' αυτός την ελευθερία; Δεν ήταν από την Βέροια διότι κανένας δεν τον αναγνώρισε για τρεις μέρες που ήταν επάνω στο τραπέζι. Ποίος ξέρει ποιοι γονείς κι αδελφιά να τον έκλαψαν.

Αμέσως είπα στη μαμά ότι καιρός είναι τώρα πια να φύγουμε για το σπίτι αλλά η Θεσσαλονίκη ήταν ακόμα υπό κατοχή αλλά δεν θ' αργούσε να ελευθερωθεί κι αυτή. Ο καιρός περνούσε με παιχνίδια και η ατμόσφαιρα ήταν τώρα διαφορετική .Εκεί κοντά στη Μπαρμπούτα κάτω από ένα σπίτι που συνόρευε με τον γκρεμό στο διάστημα της κατοχής είχαν κατασκευάσει ένα αρκετά μεγάλο υπόγειο τυπογραφείο το οποίο είχε πρόσβαση μέσα από τον στάβλο .Η είσοδος ήταν πάντα σκεπασμένη με άχυρα και κοπριές και για εξαερισμό είχαν έναν σωλήνα που έβγαινε προς το γκρεμό. Αυτό το άνοιξαν και το αποκάλυψαν για τον κόσμο να το δει. Πήγα αρκετές φορές να το δω και να θαυμάσω την τόλμη και την εξυπνάδα των ανθρώπων που έστησαν ένα τέλειο τυπογραφείο και δούλευαν εκεί τυπώνοντας προπαγανδιστικά φυλλάδια για τον αγώνα της ελευθερίας . Το μόνο που λυπήθηκα ήταν ότι αντί να το κρατήσουνε σαν ιστορικό μουσείο το διαλύσανε,. Γέμισε ο τόπος από τυπογραφικά στοιχεία διαφόρων μεγεθών που τα έπαιρναν τα παιδιά για να παίζουν .Αρκετές φορές πηγαίναμε με τον Γιάννη σε ένα σπίτι που έκανε ο πατέρας του τσίπουρο μαζί με άλλους παραγωγούς ,εμείς δεν πίναμε αλλά πηγαίναμε να φάμε χοιρινό που το έψηναν πάνω στη φωτιά του καζανιού και ήταν όλη την ημέρα μεθυσμένοι. Το απόγευμα εκείνο, που νομίζω ήταν 30 Οκτωβρίου, εκεί που πίνανε και τρώγαμε όλοι μαζί ήρθε ένας και συνέχεια φώναζε «Οι Γερμανοί φύγανε απ' τη Θεσσαλονίκη .Ζήτω η Ελευθερία Ζήτω η Ελλάδα»

Δεν ξέραμε αν ήτανε αλήθεια η έλεγε ψέματα αλλά όταν ανοίξαμε τις μεγάλες ξύλινες πόρτες της αυλής και βγήκαμε έξω πράγματι ακούγαμε φωνές αλλά ακολούθησαν και πυροβολισμοί Τρέξαμε με τον Γιάννη στη πλατεία του Δημαρχείου και είδαμε τον κόσμο να πανηγυρίζει το γεγονός και έλεγαν ότι τώρα όλη η Ελλάδα ήταν ελεύθερη.

Η ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΓΕΡΜΑΝΟΥΣ

Για την απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης και του χωριού μας Νέα Μαγνησία από τους Γερμανούς γράφω όπως μου τα διηγήθηκε ο πατέρας μου και άλλοι φίλοι και χωριανοί όταν έφυγα αμέσως από την Βέροια και πήγα σπίτι . Ιδιαίτερα για την απελευθέρωση της πόλης μας Θεσσαλονίκης παραθέτω ένα απόσπασμα από την εφημερίδα **Αγγελιοφόρος** που περιγράφει με ακρίβεια τα γεγονότα .

Η απελευθέρωση της πόλης από τους Γερμανούς το 1944 Η Θεσσαλονίκη ελευθερώθηκε από τμήματα του ΕΛΑΣ που κυβέρνησε την πόλη με όργανα λαϊκής εξουσίας .Ο λαός χειροκρότησε με έξαλλο ενθουσιασμό τους αντάρτες που παρηλάσανε στη λεωφόρο Νίκης..

Η απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης στις 30 Οκτωβρίου του 1944 από τους Γερμανούς κατακτητές έγινε αποκλειστικά από τις αγωνιζόμενες κατά της ξένης κατοχής λαϊκές δυνάμεις και το στρατιωτικό τους τμήμα ,που ήταν ο ΕΛΑΣ. Αποτελεί ιδιαίτερη

περίπτωση ,γιατί παρά την συμφωνία της Καζέρτας να παραδοθεί η εξουσία στους Άγγλους και τον Βρετανό αρχιστράτηγο Σκομπι ,όπως έγινε στην Αθήνα και άλλες πόλεις ,εδώ η παράδοση έγινε στον ελληνικό στρατό της εποχής ,Έτσι, παρά την εντολή του Σκόμπι και του διοικητή του ΕΛΑΣ, Στέφανου Σαράφη, να παραμείνουν οι ανταρτικές δυνάμεις στις παρυφές της πόλης και να περιμένουν την απόβαση των Βρετανών ,οι ηγέτες της Ομάδας Μεραρχιών Μακεδονίας, Μάρκος Βαφειάδης και Ευριπίδης Μπακιρτζής ,δεν τήρησαν τη συμφωνία . Το πρωί της 30^{ης} Οκτωβρίου επέτρεψαν την είσοδο στη πόλη στρατιωτικών τμημάτων του ΕΛΑΣ ,που ήδη είχαν καταλάβει περιφερειακές συνοικίες από τις 26 Οκτωβρίου, περισφίγγοντας τον κλοιό των Γερμανών.

Το πρωί η διοίκηση των ανταρτικών ομάδων εγκαταστάθηκε στη Βίλα Μοσκόφ, στη Πάνω Πόλη ,ενώ ο Μάρκος Βαφειάδης έστειλε το περίφημο τηλεγράφημα προς το Γενικό Στρατηγείο του ΕΛΑΣ στο οποίο σε αδρές γραμμές έδωσε το κλίμα και τα ανοιχτά θέματα εκείνων των ημερών *«Ομάδα Μεραρχιών Μακεδονίας .Τμήματά μας εισήλθον Θεσσαλονίκη σήμερα 3^η μετά μεσημβρίαν .Λαός Θεσσαλονίκης εξάλλος από ενθουσιασμό διατρέχει οδούς πόλεως εναγκαλιζόμενος αντάρτες. Εργοστάσια ηλεκτροφωτισμού και μύλος Αλλατίνη κατόπιν επεμβάσεως ΕΛΑΣ διασώθηκαν.*

Εστία εθνοπροδοτών ΧΑΝ παρέδωσε βαρύν οπλισμόν, θα αναγκαστεί εις παράδοσιν .Τμήματά μας προσανατολίζονται προς δυτικόν τμήμα πόλεως για χτυπήματα .Επαφή με τμήματα 50^{ου} και 30^{ου} Συνταγμάτων που δράνε κοιλάδα Αξιού δεν έχουμε. Γνώμη μας Μπακιρτζή με επιτελείο ομάδας και κρυπτογραφικό τμήμα φθάσει εις Θεσσαλονίκην. Παρόν τηλεγράφημα παρακαλώ δοθεί ΠΓ του ΚΚΕ. Αναμένω, Μάρκος 30-10-44»

Πράγματι η ατμόσφαιρα στην πόλη ήταν πανηγυρική. Η αποχώρηση και των τελευταίων Γερμανών στρατιωτικών ολοκληρώθηκε το απόγευμα χωρίς να κινδυνεύσει η πόλη ,πέρα από την ανατίναξη μίας προβλήτας του λιμανιού .Με την επέμβαση ανθρώπων του ΕΛΑΣ δεν ανατινάχτηκαν οι μύλοι Αλλατίνη και το εργοστάσιο ηλεκτροφωτισμού που είχαν υπονομεύσει με δυναμίτη οι Γερμανοί ,Επίσης η Χωροφυλακή ,που είχε συνεργαστεί με τις δυνάμεις κατοχής ,αφοπλίστηκε και εγκλείστηκε στις εγκαταστάσεις της ΧΑΝΘ.Η εξουσία περιήλθε για δεκαπέντε μέρες περίπου ,’ώσπου να εγκατασταθούν οι εκπρόσωποι της Εθνικής Ενότητας στην πόλη στο ΕΑΜ και στο ΕΛΑΣ

Λαϊκό ξέσπασμα από το μεσημέρι, μόλις εξαφανίστηκε ο κίνδυνος από τους υποχωρούντες Γερμανούς .Ο κόσμος ξεχύθηκε στην πόλη και υποδεχόταν με ενθουσιασμό τους παρελαύνοντες αντάρτες της 11^{ης} Μεραρχίας του ΕΛΑΣ .Σε όλα τα σπίτια υψώθηκαν μεμιάς πολλές σημαίες, ελληνικές, συμμαχικές και κόκκινες. Από τις επιτροπές ετοιμάστηκαν τιμητικές αψίδες και στεφάνια για τους ελευθερωτές , που το απόγευμα έκαναν την εμφάνιση τους στους δρόμους της πόλης .Τα τμήματα του ΕΛΑΣ εισέρχονταν στην παραλιακή λεωφόρο Νίκης και παρήλαυναν μαζί με πολιτικά τμήματα του εφεδρικού ΕΛΑΣ. της ΕΠΟΝ και αντιστασιακών οργανώσεων του ΕΑΜ επί 2,5 ώρες μέσα σε ένα παραλήρημα αυθόρμητου ενθουσιασμού .

Την ξεχωριστή αυτή εθνική έξαρση περιγράφει ο Γεώργιος Ιωάννου που παιδί έζησε τη μεγάλη μέρα.« Από την οδό Αγίας Σοφίας κατέβαιναν σαρώνοντας τις γειτονιές τα παιδιά του Κουλέ Καφέ, Του Αγίου Παύλου ,Ακρόπολης, της Κασσάνδρου, Το Τσινάρ, Εσκή Ντελίκ, Προφήτη Ηλία ,Διοικητήριο κατέβαιναν Βενιζέλου .Από το Βαρδάρη πάλι ερχόταν κόσμος σπαρταρώντας από ενθουσιασμό .Η Ραμόνα. η Επτάλοφος. ο παλιός Σταθμός

Νεάπολη, Σταυρούπολη και αντίθετα από ανατολικά κατάφθαναν μέσα σε σκόνη και αλαλαγμό με τρομπέτες ,παντιέρες, λάβαρα και χωνιά . Τούμπα, Αγία Φωτεινή. Ευαγγελίστρια, η Τριανδρία ακόμα και τόσο μακρινή Καλαμαριά .Πλημμύρισαν δρόμοι και πλατείες Πανζουρλισμός .Φιλιόμασταν αγκαλιαζόμασταν, χαϊδευόμασταν, δεν ξέραμε τι λέμε από την ταραχή μας. Λέγαμε «Χριστός Ανέστη» λέγαμε «Ελευθερία. «Ποτέ ξανά». Σάμπως νάταν στο χέρι μας ,αλλά έτσι νομίζεις σε τέτοιε στιγμές . Από την πρώτη στιγμή το ΕΑΜ και ο ΕΛΑΣ είναι η μοναδική λαϊκή εξουσία που αρχίζει το έργο της ανόρθωσης και της ανασυγκρότησης της πόλης . Επικεφαλής της νέας εξουσίας είναι η εκλεγμένη από τον λαό Λαϊκή Επιτροπή. Την τάξη αναλαμβάνει η Εθνική Πολιτοφυλακή, ενώ επιτροπές μπαίνουνε επικεφαλείς ζωτικών τομέων (ύδρευση, επισιτισμός, συγκοινωνία κλπ.)για την ανασυγκρότηση της πόλης. Ξανακυκλοφορούν οι εφημερίδες και ανοίγουν κομματικά γραφεία .Το ΕΑΜ παρά την έλευση αντιπροσώπων της Εθνικής Κυβέρνησης διατήρησε για αρκετό καιρό τον Έλεγχο της πόλης .Μία υποχρεωτική φορολογία για εμπόρους και επιχειρηματίες για να αντιμετωπιστεί ο διακοπής από τους Βρετανούς επισιτισμός της πόλης προκάλεσε αντιδράσεις από λαϊκά στρώματα . Στις 2 Νοέμβριου σε μία πρωτοφανή κοσμοπλημμύρα στην πλατεία Αγίας Σοφίας τιμήθηκε η μνήμη των θυμάτων της κατοχής και των νεκρών ηρώων του αντιναζιστικού αγώνα παρουσία του αντάρτη μητροπολίτη Κοζάνης Ιωακείμ ,ηγετών της αντίστασης και της Κυβέρνησης Εθνικής Ενότητας . Μία Αγγλοϊνδική ταξιαρχία που είχε φτάσει στη Θεσσαλονίκη στρατοπέδευσε στο Καραμπουρνάκι αλλά δε συμμετείχε στη διακυβέρνηση ούτε αναμίχθηκε σε επεισόδια όπως στα περίφημα Δεκεμβριανά στην Αθήνα .Ο ΕΛΑΣ αποσύρθηκε από την πόλη τον Ιανουάριο του 1945,μετά την ανακωχή που υπογράφηκε στ Βάρκιζα.

Η επιστροφή στο σπίτι

Παρ' όλα που η πατρίδα μας ήταν πλέον ελεύθερη ακόμα επικρατούσε χάος. Δεν υπήρχε Κυβέρνηση Αστυνομία, και πειθαρχία ο καθένας έκανε ότι ήθελε .Όποιος είχε άχτι κάποιον που δεν τον χώνευε ή ήταν με τους γερμανούς η που δεν ήταν στο κόμμα η δεν ήθελε να είναι πουθενά πήγαινε και τον έδερνε και αν γούστερνε τον καθάριζε κιόλας. Ίσχυε το (αν δεν είσαι μαζί μας είσαι εχθρός μας).Λεηλατούσε δε ότι εύρισκε που ήταν κρατικό .Είχα δει λίγα τέτοια περιστατικά στη Βέροια.

Το δικό μου μέλημα τώρα ήταν να φύγω για το σπίτι αλλά δεν υπήρχε συγκοινωνία διότι αρκετές γέφυρες ήταν ανατιναγμένες και η μαμά δεν αποφάσιζε. Εγώ επέμενα να φύγω έστω και με τα πόδια που υπολόγιζα να φτάσω στο χωριό σε τρεις μέρες. Ευτυχώς βρήκε ο θεός μου δύο φίλους του που θα πήγαιναν στη Χαλκηδόνα για μία κομματική συνεδρίαση με το αλογόκαρο του ενός . Σκέφτηκα ότι αν πάω μέχρι εκεί μετά δεν είναι και τόσο μακριά .Έτσι με πήραν μαζί τους .Ήταν και οι δύο πενηντάρηδες .Τι παρέα να έκανα μ' αυτούς και τι συζήτηση; Όλη την ημέρα κουβεντιάζανε πολιτικά και για το κόμμα τους και εκείνο το άλογο περπατούσε σαν ψοφίμι πιο σιγά και από το βουβάλι Κόντευα να σκάσω από το κακό μου και πολλές φορές κατέβαινα και περπατούσα πήγαινα καναδυό χιλιόμετρα μπροστά καθόμουν κάτω από ένα δένδρο και τους περίμενα να φτάσουν .Την πρώτη μέρα διανύσαμε την απόσταση μέχρι το Καμποχώρι κοντά στο Γίδα .Πήγαμε στο σπίτι του Προέδρου ο οποίος μας φιλοξένησε και μείναμε εκεί ένα βράδυ .Η γυναίκα του και αυτός μας περιποιήθηκαν με το παραπάνω .Την άλλη μέρα πάλι με το πάσο μας ξεκινήσαμε για τη Χαλκηδόνα και κατά το βραδάκι πήγαμε πρώτα στην Κοινότητα που ήταν πάνω στον κεντρικό δρόμο και ήταν στολισμένο με

Ελληνικές σημαίες και πανηγυρίζανε την απελευθέρωση και μετά στο σπίτι του εκεί προέδρου για φαγητό και φιλοξενηθήκαμε για εκείνο το βράδυ.

Εκεί έμαθα ότι η γέφυρα του Αξιού ήταν ανατιναγμένη και δεν υπήρχε πρόσβαση για την απέναντι μεριά και το μόνο μέρος για να περάσουμε απέναντι ήτα μερικά χιλιόμετρα νότια της γέφυρας απέναντι από την Βαλμάδα που υπήρχε εκεί ένα σάλι που περνούσαν τα κάρα τα ζώα ,άνθρωποι και αυτοκίνητα αντί μιας μικρής αμοιβής ,αν υπήρχε αυτή.

Από εδώ και πέρα τώρα το ταξίδι μου ήταν με τα πόδια και χάρηκα διότι ήμουν πιο γρήγορος και από το ατροφικό άλογο .Δεν έφτανε αυτό αλλά πολλές φορές το χτυπούσε για να τρέξει, έτρεχε το φουκαριάρικο πέντε βήματα και αμέσως σταματούσε.

Σηκώθηκα πρωί και το έβαλα στα πόδια .πήγα στη γέφυρα να δω αν μπορώ να την περάσω αλλά και οι δύο γέφυρες και του τραίνου ήταν πεσμένες βαθιά μέσα στο νερό που ήταν και ορμητικό και αδιάβατο. Πήρα το δρόμο πάνω από το ανάχωμα μαζί με άλλους και μετά από κάνα δύο ώρες ήμασταν στο σάλι .Εκεί υπήρχε πολύς κόσμος και από τις δύο πλευρές με κάρα και μερικά αυτοκίνητα γκαζοζέν που περίμεναν τη σειρά τους να επιβιβαστούν στο σάλι .Όταν πέρασα από την άλλη μεριά ήταν περίπου 2μμ και υπολόγισα ότι μετά βίας θα προλάβαινα να πάω μέχρι τη Σίνδο αλλά με βόλεψε διότι εκεί είχα τα δύο μου πρώτα ξαδέλφια (απ' της μαμάς μου την μεγάλη αδελφή) που ήταν μεγάλα και παντρεμένα .Όλοι οι δρόμοι ήταν χάλια άλλου σκόνη αλλού λάσπη τα κατάφερα το βράδυ να φτάσω στο σπίτι του θείου Γεώργιου και Μιχάλη. Όταν με είδαν τρομάζανε και απορούσαν πως βρήκα το δρόμο μέσα από τα χωράφια ναρθώ μέχρι εκεί.. Την άλλη μέρα πήρα τον δρόμο για το σπίτι που ήταν περίπου μία ώρα .Από τις σιδηροδρομικές γραμμές του Γαλλικού ποταμού δεν μπορούσα να περάσω διότι ήταν ανατιναγμένες .Η οδική ήταν άθικτη αλλά ήταν μακριά .Διάλεξα να περάσω το ποτάμι κοφτά απέναντι από το χωράφι του θείου μου Μανόλη που τα μέρη αυτά τα ήξερα παρά πολύ καλά διότι εκεί κολυπούσαμε στα κρυστάλλινα και χρυσοφόρα νερά του ποταμού Το νερό ήταν περίπου μέχρι τη μέση μου που δεν μπορούσε να με παρασύρει. Έβγαλα όλα τα ρούχα μου και τα έδεσα σε ένα ξύλο για να τα κρατάω ψηλά να μη βραχούν και διέσχισα τα κρύα νερά σιγά σιγά στην απέναντι μεριά. Πέρασα από το χωράφι του θείου που δεν ήταν κανένας και από το δικό μας και μετά σε είκοσι λεπτά ήμουν στο σπίτι .Η χαρά του πατέρα μου όταν με είδε μπροστά του ήταν απερίγραπτη Ρωτούσε να μάθει για τη μαμά αλλά δεν άργησαν οι Άγγλοι να φέρουν και να κάνουν προσωρινή πλωτή γέφυρα στον Αξιό. Μετά μία εβδομάδα και η μαμά ήταν στο σπίτι μας.

Ο ΝΙΚΟΣ ΚΑΒΑΛΙΕΡΟΣ (Ο Μυλωνάς)

Το σπουδαιότερο όσπριο ίσως να είναι το σιτάρι από το οποίο κάνουμε το αλεύρι Για να κάνουμε το ψωμί και άλλες τροφές απαραίτητες για τον άνθρωπο αλλά και για τα ζώα .Το σιτάρι για να γίνει αλεύρι πρέπει να αλεστεί σε αλευρόμυλο με ειδικές πέτρες ή σε κυλινδρόμυλους βιομηχανικού τύπου. Ένας τέτοιος μύλος και αρκετά μεγάλος, υπήρχε στη Θεσσαλονίκη που ανήκε στον Αλλατίνη,. Πασίγνωστος όχι μόνο στη Μακεδονία αλλά και σε όλη την Ελλάδα .Υπολογίζω ότι κτίστηκε επί Τουρκοκρατίας.

Λίγο δε έξω από την Θεσσαλονίκη στο χωριό Αραπλή, τώρα Νέα Μαγνησία, η Ιωνία υπήρχε ένας νερόμυλος με δύο πέτρες που προμηθευότανε το νερό (όταν υπήρχε) από το Γαλλικό ποταμό και εξυπηρετούσε τα παλιά χρόνια τις γύρω αγροτικές περιοχές, Σίνδο Καλοχώρι, Νεοχωρούδα. Αγχιάλο, Μελισσοχώρι κλπ. Παρ' όλο που δούλευε 24 ώρες την ημέρα δεν προλάβαινε να εξυπηρετήσει τους γεωργούς να αλέσουν τα σιτάρια τους και περίμεναν μέρες για να έρθει η σειρά τους. Το πρόβλημα αυτό σκέφθηκε να το λύσει ένας έξυπνος πλούσιος επιχειρηματίας από την Θεσσαλονίκη.

Ο επιχειρηματίας αυτός ήταν ο Νίκος Καβαλιέρος. Θυμάμαι καλά όταν πρωτοήρθε στο καφενείο μας λίγο καιρό πριν από τον πόλεμο. Μίλησε στον πατέρα μου για το σχέδιό του και ήθελε να γνωρίσει τον πρόεδρο και τον γραμματέα του χωριού για να τους προτείνει να κάνει ένα σύγχρονο μηχανοκίνητο αλευρόμυλο με τέσσαρες πέτρες σε κατάλληλο μέρος του χωριού για να εξυπηρετεί τους χωρικούς αλλά και τις γύρω περιοχές. Την ιδέα του την ασπάστηκαν αμέσως και όταν μαθεύτηκε το νέο στο χωριό χάρηκαν και τον άνθρωπο αυτόν τον θεωρούσαν για σωτήρα τους.

Ο κυρ Νίκος ήταν ψηλός ωραίος και γεροδεμένος άνδρας με γαλανά μάτια πολύ καλός στη ψυχή σε χαρακτήρα και φιλόανθρωπος. Πριν χτίσει τον αλευρόμυλο ερχόταν με την γυναίκα του την κυρία Στέλλα με τα δύο μικρά παιδιά του την κόρη του Αννούλα και τον γιο του Ράλλη και τρώγανε στο μαγαζί μας. Η γυναίκα του είχε κάνει φιλίες και με την μητέρα μου αλλά είχαν κουμπαριάσει και με την οικογένεια του Γ. Ραχμανίδη και ήταν πολύ συμπαθέστατη κυρία.

Η πρότασή του βέβαια έγινε αποδεκτή από τους κατοίκους με πανηγυρισμούς. Κάθε φορά που ερχότανε στο μαγαζί κερνούσε όλους ότι θέλανε. Η επιλογή του τόπου που θα έκανε τον μύλο έγινε με προσοχή και διάλεξε να είναι επάνω στον κεντρικό δρόμο και στην Εθνική οδό σε σταυροδρόμι και κοντά στην σιδηροδρομική γραμμή. Έτσι στις αρχές του 1939 ο αλευρόμυλος ήταν έτοιμος και η εγκαίνιαση του έγινε με μεγαλοπρέπεια και με τη συμμετοχή όλου του χωριού.

Ο μύλος αυτός εκτός από τα πιτυρούχα είχε και το πλεονέκτημα να βγάζει και αλεύρι μπουράτο που ήταν αρκετά προτιμητέο τότε από τους πλουσίους για το άσπρο ψωμί.

Όταν κηρύχτηκε ο Ελληνοϊταλικός πόλεμος προμήθευε αλεύρι στο στρατό και κατά το διάστημα της κατοχής οι Γερμανοί τον μεταχειρίστηκαν για τον δικό τους στρατό. Αυτοί είχαν προτεραιότητα στο άλεσμα. Όσο για τους πολίτες, αυτοί έπρεπε να έχουν ειδική άδεια αλέσματος από τον πρόεδρο και ορισμένη ποσότητα και το άλεσμα ήταν με παρακράτημα 10%.

Όταν τελείωσε ο πόλεμος και ανάλαβαν για λίγο την εξουσία το ΕΑΜ και ΕΛΑΣ ξαφνικά ο κυρ Νίκος εξαφανίστηκε και για αρκετές μέρες τον έψαχνε η γυναίκα του αλλά και πολύς κόσμος που τον αγαπούσε, Αλλά μάταια. Οι υποψίες βέβαια πήγαν για πολιτικό έγκλημα αλλά δεν ήξερε ο κόσμος από ποιους.

Εκατοντάδες άτομα έψαχναν τις γύρω περιοχές και μία μέρα, μετά από μία εβδομάδα εντόπισαν μέσα στο Γαλλικό ποταμό το πτώμα του άτυχου κυρ Νίκου που είχε δολοφονηθεί από κάποιους. Η είδηση συγκλόνησε την μικρή κοινωνία του χωριού αλλά και τον ευρύτερο κύκλο της οικογενείας Καβαλιέρου. Τον έκλαψε η οικογένειά του και όλο το χωριό για τον άδικο χαμό του. Κυκλοφόρησε η φήμη πως κάποιοι «Υπερπατριώτες» είχαν βάλει στο μάτι τους τον αλευρόμυλο και τα λεφτά του. Οι αίτιοι για την δολοφονία αυτή δεν συνελήφθηκαν ποτέ να αντιμετωπίσουν τη δικαιοσύνη αλλά οι υποψίες που είχαν πολλοί για τους ενόχους ήταν φανερή, αλλά δεν ζουν πια.

Η γυναίκα του η κυρία Στέλλα έμεινε στο χωριό και συνέχισε το έργο του με τον ίδιο ζήλο. Η Οικογένεια νοίκιαζε το σπίτι του Σπύρου Προδρόμου.

Έτσι τελείωσε ο πόλεμος στη χώρα μας και η ζωή του κυρ Νίκου Καβαλιέρου.

Ο ΚΟΝΙΑΛΗΣ

Ο Κόνιαλης ήταν ένα πρόσφυγας από το Ικόνιο της Μικράς Ασίας ο οποίος και αυτός όπως και πολλοί πρόσφυγες εγκαταστάθηκαν στη Νέα Μαγνησία .Παντρεύτηκε για να μπορέσει να πάρει αγροτικό κλήρο και ένα σπίτι του Εποικισμού. Όταν έγιναν οι παραχωρήσεις αυτές του δόθηκε ο κλήρος δίπλα από το χωράφι του Θανάση Χατζημάρκου και του πεθερού του Γιαννακό Ζαμπούνογλου (η Σεϊτάν Γιαννακό).Γεωργός όπως και όλοι στο χωριό καλλιεργούσε το χωράφι του και έμενε εκεί με τη γυναίκα του διότι εκεί ήθελε να κτισθεί το προσφυγικό του σπίτι και ήταν λίγο απομεμονωμένος από τους άλλους κατοίκους του χωριού .Δεν έκανε παιδιά και για το λόγο αυτό υιοθέτησε ένα ορφανό αγόρι αρκετά μεγάλο το οποίο δεν είχε γονείς και έμενε στα Προυσαλίδικα κοντά στο παντοπωλείο του Λεωνίδα Ιωαννίδη .

Τον Κώστα τον γνώριζα από το σχολείο ήταν καλό και ήσυχο παιδί και λίγο μεγαλύτερος μου. Συχνά τον έβλεπα όταν πήγαινα στο κτήμα του φίλου μου του Νίκου Χατζημάρκου και καπού κάπου κάναμε παρέα και παίζαμε εκεί

Όταν τελείωσε ο πόλεμος και η κατοχή ένα φοβερό νέο μαθεύτηκε στο χωριό. Ο Κόνιαλης η γυναίκα του και ο γιος τους δολοφονήθηκαν κατά τον πιο βάνανσο τρόπο μέσα στο σπίτι τους κτυπημένοι όλοι στο κεφάλι με ρόπαλα. Το φοβερό αυτό έγκλημα το ανακάλυψε πρώτος ο Νίκος Χατζημάρκος με την εργάτριά τους την Βασιλεία Μπογιατζή που είχαν πάει εκεί για δουλειά και είδαν την πόρτα ανοιχτή δίχως να είναι κανένας μέσα ή έξω . Όταν μπήκαν μέσα είδαν και τους τρεις νεκρούς με αίματα στους τοίχους, τρέξαν πίσω στο χωριό και ειδοποίησαν τον πατέρα του και στη συνέχεια την πολιτοφυλακή που ήταν τότε η εξουσία και τους πήραν στη Θεσσαλονίκη για νεκροψία και μερικά άτομα για ανακρίσεις. Πολύς κόσμος έτρεξε να δει το μέρος του εγκλήματος και γώ επίσης πήγα με τον Νίκο μαζί και βλέπαμε τα δωμάτια που ήταν ματωμένα και τα πράγματα μέσα στο σπίτι σκορπισμένα και υπολογίσαμε ότι, παρ όλο που τους είχαν αφνιδιάσει στο ύπνο θα έγινε μεγάλη πάλη μεταξύ των φονιάδων ως που να τους αποτελειώσουν

Το ζήτημα αυτό έκλεισε έτσι δίχως να βρεθούν οι ένοχοι και ποτέ δεν μαθεύτηκε αν ήταν πολιτικό η απλώς ληστεία για χρήματα ,πάντως υπολογίζεται ότι οι δράστες θα πρέπει να ήταν τουλάχιστον τρία άτομα

Το περιστατικό αυτό είναι ένα από τα θλιβερά γεγονότα που συνέβησαν στο χωριό μας το Νοέμβριο του 1944.

Ο ΑΡΗΣ

Ο Άρης ήταν ένα νέο και ωραίο παλικάρι από την Θεσσαλονίκη, περίπου 20 ετών .Κατά το διάστημα της κατοχής είτε από ανάγκη είτε από πολιτική πεποίθηση κατατάχθηκε στα Τάγματα Ασφαλείας που είχαν οργανώσει τα Γερμανικά κατοχικά στρατεύματα στην πατρίδα μας. Ο νεαρός Άρης από νωρίς είχε γνωρίσει την

συμπατριώτισσα μας Πολυξένη Χουμέτη την οποία αγάπησε και αρραβωνιάστηκε με σκοπό να την παντρευτεί .Ήταν συνεργάτης των γερμανών αλλά δεν είχε πειράξει κανέναν κάτοικο και δεν είχε δράση μέσα στο χωριό και ήταν ήσυχος και καλός, με αρκετούς δε είχε καλές φιλίες .Η οικογένεια του Χουμέτη ήταν αξιοπρεπής και είχε την εκτίμηση όλων των κατοίκων. Ιδιαίτερα με τον νεώτερο αδελφό της Πολυξένης τον Στέφο ήμασταν και συμμαθητές και καλοί φίλοι και παίζαμε μαζί πολλές φορές πήγαινα και στο μπαξέ τους που ήταν πολύ κοντά στα σπίτια του χωριού για παρέα.

Κατά την αποχώρηση των Γερμανικών στρατευμάτων ο Άρης σε μία συμπλοκή με τα τμήματα της αντίστασης τραυματίστηκε στα δύο του μάτια από σφαίρα και έχασε την όραση του , τον συλλάβανε και τον φέρανε στο χωριό, την Νέα Μαγνησία . Την απόφαση που πήρανε στην συνέχεια ήτανε να τον δικάσουνε και να τον περάσουν από Λαϊκό Δικαστήριο στο χωριό μας και μάλιστα στο περίβολο του Δημοτικού Σχολείου μας που την περίοδο εκείνη έμεναν τα στρατεύματα του ΕΛΑΣ, που οι περισσότεροι ήταν Ρώσοι και Σέρβοι αντάρτες. Αυτοί ανάλαβαν να κάνουν το δικαστήριο και διατάζανε να συγκεντρωθούν όλοι οι κάτοικοι του χωριού στο προαύλιο του σχολείου και να αποφασίσουν αν πρέπει να δικαστεί σε θάνατο .

Ο κόσμος ειδοποιήθηκε με τον τηλεβόα που το ανακοίνωσε ο τελάλης Ιρίμιαλης να έρθουν υποχρεωτικά όλοι για να κάνουν το λαϊκό δικαστήριο ,και αφού ήταν υποχρεωτικά ο κόσμος πήγε εκεί και όταν έγιναν αρκετές ομιλίες από τους αξιωματούχους και «δικαστές» οι κατηγοροι ζήτησαν από τον λαό να σηκώσουν τα χέρια και να φωνάξουν «εις θάνατο». Το δικαστήριο γινόταν έξω και πάνω σε ένα βοδόκαρο .Είχαν τον Άρη επάνω στο κάρο ο οποίος είχε τα μάτια του δεμένα με επιδέσμους λόγο του τραύματος και δίπλα του η Πολυξένη να τον πιάνει από το μπράτσο για να μη πέσει, και γύρω γύρω οι στρατιώτες να φυλάγουν τον τυφλό κατάδικο και σίγουρα τον μελλοθάνατο Άρη . Αφού του απαγγέλθηκαν όλες οι κατηγορίες αποφάσισαν να εκτελεστεί δια τουφεκισμού Θυμάμαι που είχαν το θάρρος αρκετοί να φέρνουν αντίρρηση και να λένε ότι ήδη ήταν τιμωρημένος που έμεινε τυφλός και δεν έπρεπε να τον τιμωρήσουν άλλο, αλλά. τελικά όταν φωνάζανε αυτοί «εκτέλεση ,εκτέλεση»,ήταν και τελεσίδικη απόφαση και ο κόσμος που υποχρεώθηκε να πάει εκεί ήταν αγανακτισμένος.

Θυμάμαι που μόλις βγήκε η απόφαση να εκτελεστεί προσπάθησε ο Άρης να πηδήξει από το κάρο κάτω και έπεσε στο έδαφος με την αρραβωνιαστικιά του .Επειδή ήμουν πολύ περίεργο παιδί ήμουν πάντα κοντά να βλέπω ό, τι συνέβαινε .Τον άρπαξαν από τα χέρια της κοπέλας δύο Ρώσοι αντάρτες και ένας Σέρβος, τον σπρώξανε στο τοίχο του σχολείου και τον πυροβόλησαν αρκετές φορές μπροστά στα μάτια εκατοντάδων χωριανών και τον άφησαν εκεί για αρκετή ώρα .Το πιο αισχρό δε ήταν που έβαλαν και μία επιγραφή επάνω στο κεφάλι του που έγραψε ένας ΕΛΑΣίτης «Έτσι τιμωρούνται οι προδότες». Όλα όσα είχαν διαδραματιστεί την ημέρα εκείνη έχουν μείνει στη μνήμη μου γραμμένα καλά .Την ιστορία αυτή την γράφω για να εκφράσω τον αποτροπιασμό μου για τα θλιβερά αυτά γεγονότα που σημάδεψαν την ιστορία του χωριού αλλά και την ψυχή πολλών ανθρώπων όπως και τη δική μου. Ας ελπίσουμε ότι τέτοια πράγματα δεν θα συμβούν στο μέλλον..

Η ΜΕΓΑΛΗ ΕΚΡΗΞΗ

Ο Δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος ήταν στο τέλος της λήξης του και τα γερμανικά στρατεύματα είχαν αρχίσει να υποχωρούν προξενώντας πολλές καταστροφές στις στρατιωτικές τους εγκαταστάσεις, γέφυρες, εργοστάσια, κτίρια, σιδηροδρομικές γραμμές και οτιδήποτε νόμιζαν ότι είχε κάποια στρατιωτική αξία. Η Θεσσαλονίκη ήταν ή τελευταία πόλη που άρχισαν να εκκενώνουν. Μία μονάδα με μερικά τανκς που προστάτευαν μία αμαξοστοιχία με εκρηκτικά και τους στρατιώτες που ανατίναζαν ήταν οι τελευταίοι που έφευγαν. Όταν φτάσανε μπροστά στο καφενείο μας το τραίνο σταμάτησε να πάρει τους αξιωματικούς και στρατιώτες που έμεναν απέναντι από το μαγαζί μας στο σπίτι του Γεώργιου Σαρρή και υπηρετούσαν στον σιδ. σταθμό του χωριού. Φορτώσανε τα πράγματα τους σε ένα βαγόνι και επέστρεψαν πίσω να χαιρετίσουν τον πατέρα μου που τον γνώριζαν και ήταν πελάτες του, τελευταίος έμεινα ό Καρλ Σλίτζερ που χαιρετώντας του είπε «Πωλ, δεν νομίζω να πάμε ζωντανοί στη Γερμανία, αν δεν μας σκοτώσουν οι Έλληνες παρτιζάνοι μέχρι να περάσουμε τα σύνορα σίγουρα θα μας καθαρίσουν οι αντάρτες του Τίτο» Ο πατέρας μου με κίνδυνο βέβαια το πως θα αντιδρούσε ο Καρλ του είπε να μείνει και να μη πάει στο τραίνο το οποίο άρχισε σιγά σιγά να προχωρεί γιατί κόντευαν να φτάσουν στο τραίνο αυτοί που ανατινάζανε τις γραμμές και τα τηλεγραφόξυλα και τα σινιάλα.

Ήπιε το ουζάκι που του κέρασε ο μπαμπάς στα γρήγορα και αφού χαιρετηθήκανε πήδηξε στο τελευταίο βαγόνι και κλαίγοντας ο Καρλ τον χαιρέτησε..

Το συνεργείο με τα εκρηκτικά που ανατίναζαν τις γραμμές κάθε πέντε μέτρα πλησίαζε προς το καφενείο ,οι περισσότεροι κάτοικοι είχαν φύγει μακριά από τις γραμμές ενώ η μητέρα μου κι εγώ ήμασταν στη Βέροια. Ο πατέρας μου προτίμησε να μείνει στο σπίτι και μαγαζί και την τελευταία στιγμή μπήκε στο δωμάτιο που ήταν μακριά απο τις γραμμές .Όταν έφτασαν να ανατινάζουν μπροστά απο το μαγαζί που απέχει περίπου δέκα μέτρα ένα μεγάλο κομμάτι από τις γραμμές χτύπησε τον τοίχο της κουζίνας και άνοιξε μια μεγάλη τρύπα κάνοντας αρκετή ζημιά. Όταν απομακρύνθηκαν πια από εκεί βγήκε ο πατέρας μου να δει τη ζημιά ,την ώρα εκείνη περιπολούσε ακόμα το τανκ στην Εθνική οδό που είναι παράλληλα και κοντά. Όταν τον είδαν έβαλαν πυρά εναντίον του με το πολυβόλο έτρεξε γρήγορα και για καλή του τύχη δεν τον βρήκε καμία σφαίρα αλλά μία μπουριά δεν είχε την ίδια τύχη, ένα μεγάλο βλήμα την έκοψε σαν πράσο λίγα εκατοστά από τη ρίζα του. Όλα αυτά μου τα διηγήθηκε ο πατέρας μου όταν επέστρεψα αμέσως από την Βέροια.

Ενώ οι Γερμανοί αποχωρώντας καταστρέφανε ό, τι ανήκε σ' αυτούς και στο Ελληνικό δημόσιο από πίσω τους εκατοντάδες και χιλιάδες άνδρες γυναίκες και παιδιά ρίχτηκαν στη λεηλασία και άρπαζαν ο, τι εύρισκαν μπροστά τους και τα κουβαλούσαν στα σπίτια τους με άλογα κάρα και στην πλάτη τους. Με βεβαιότητα μπορώ να πω ότι το χωριό μας η Νέα Μαγνησία-Διαβατάς και Λαχανόκηποι ήταν ο κεντρικότερος σιδηροδρομικός κόμβος του Γερμανικού στρατού της Μεσογείου με τις περισσότερες αποθήκες εφοδιασμού σε τρόφιμα και πολεμικό υλικό. Στην αρπαγή πραγμάτων είχα κι εγώ κάποια μικρή συμμετοχή με τον αδελφικό μου φίλο Νίκο Χατζημάρκο τότε σαν δεκαπεντάχρονα παιδιά με προτίμηση περισσότερο στα πυρομαχικά και εκρηκτικά υλικά. Έτσι όταν μάθαμε ότι στον σταθμό των Λαχανόκηπων οι Γερμανοί άφησαν μία αμαξοστοιχία άθικτη με πυρομαχικά πήγαμε με τα τσουβαλάκια μας να αδειάσουμε μερικές οβίδες και να πάρουμε από μέσα τα μπαρούτια τους. Διαλέξαμε τα τελευταία βαγόνια που ήταν

ανοιχτού τύπου και οι οβίδες ήταν μικρού μεγέθους. Ενώ βγάζαμε εμείς από τους κάλυκες αυτά που θέλαμε στο άλλο βαγόνι ήταν άλλα τρία η τέσσερα παιδιά λίγο μικρότερα από εμάς και φίλοι μας που προσπαθούσαν να σπασουν κάτι μεγάλα κιβώτια με ένα τσεκούρι για να δουν τι υπήρχε μέσα. Τους κάναμε την παρατήρηση να μη χτυπούν με το τσεκούρι γιατί ήταν επικίνδυνο αλλά δεν μας άκουσαν, έτσι φοβηθήκαμε πήραμε ότι πήραμε και φύγαμε μακριά προς το κτήριο του σταθμού που ήταν λεηλατημένο και έξω ήταν ο σταθμάρχης με τον δεκαεναάχρονο γιο του που ήρθε από τη Θεσσαλονίκη να δει τα χάλια του σταθμού του. Τους μιλήσαμε λίγο και μετά αποφασίσαμε να πάμε στα σπίτια μας, φεύγοντας ανεβήκαμε στο υδραγωγείο του σταθμού που ήταν άδειο και αφαιρέσαμε την αλυσίδα του πλωτήρα που έδειχνε τη στάθμη του νερού, στη συνέχεια βγάλαμε κάτι ρουλεμάν από κάτι τροχούς και με ένα μικρό σιδηροδρομικό καροτσάκι φορτωμένο με τη μικρή μας λεία πήραμε το κατευόδιο για το σπίτι. Φεύγοντας περάσαμε πάλι κοντά από τα παιδιά που ήταν ακόμα πάνω στο βαγόνι. Όταν απομακρυνθήκαμε καμιά εκατοσταριά μέτρα περίπου έγινε μια τρομερή έκρηξη. Το ωστικό κύμα που ήρθε πιο μπροστά από τα βλήματα και τις πέτρες μας έριξε και τους δύο μέσα στο χαντάκι δίπλα από την σιδ. γραμμή. Για αρκετά λεπτά ούτε ακούσαμε ούτε και βλέπαμε. Όταν πια συνήλθαμε λίγο και είδαμε ότι δεν γίνεται άλλη έκρηξη σηκωθήκαμε παρατήσαμε όλα και τροχάδην φτάσαμε κοντά στα σπίτια μας και κάναμε ότι δεν είδαμε και δεν ξέραμε τίποτα. Οι τελευταίοι που είδαμε τα παιδιά ήμασταν εγώ και ο Νίκος και ένας απ' αυτούς ήταν και ο Βαγγέλης Προδρόμου. Όλοι οι γονείς και κάτοικοι της περιοχής βγήκαν στους δρόμους και ψάχνανε να βρουν τα παιδιά τους. Η έκρηξη ακούστηκε μέχρι και την Θεσσαλονίκη ένδεκα χιλιόμετρα μακριά.

Αμέσως η πολιτοφυλακή, στρατιώτες του ΕΛΑΣ και πλήθος κόσμου έτρεξαν στο σημείο της έκρηξης αλλά δεν βρήκαν κανένα από τα παιδιά εκτός από το αρβυλάκι του Βαγγέλη με μέρος του ποδιού του μέσα, μπροστά δε από το σταθμό ο σταθμάρχης στεκόταν μπροστά από το σκοτωμένο παιδί του που ένα βλήμα αφαίρεσε σχεδόν το μισό του κεφάλι και φώναζε απελπισμένος.

Το πτώμα του νεαρού το έφεραν στο κτήριο της πολιτοφυλακής με ένα κάρο, που ήταν κοντά στο καφενείο μας, πήγαμε και είδαμε το πτώμα του νέου που πριν από λίγη ώρα τον είχαμε δει ζωντανό που μας είχε πει ότι τελείωσε το γυμνάσιο κλπ. Ο δυστυχής πατέρας είχε χάσει τα λογικά του και τραγουδούσε με λόγια που δεν τον καταλάβαινε κανείς. Αυτά ήταν μερικά από τα τραγικά θύματα λίγες μέρες μετά τη λήξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου.

ΠΑΙΔΙΚΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ

Η παιδική περιουσία για μένα, όπως την αισθάνομαι εγώ, είναι οι γονείς, τα αδέρφια οι άμεσοι συγγενείς και ασφαλώς τα παιδικά παιχνίδια, αυτά αγαπάει περισσότερο και τα προστατεύει με κάθε τρόπο για να μη τα χάσει η του τα κλέψουνε, τα λατρεύει και τα υπερασπίζεται. Μεγαλώνοντας σε ένα περιβάλλον με φτωχούς πρόσφυγες γονείς που δεν είχαν την ευχέρεια να μας αγοράζουν παιχνιδάκια και ειδικά σε περίοδο του Ελληνοϊταλικού πολέμου και της Γερμανικής κατοχής. Τα παιχνίδια μου τόσο εγώ όπως και τα άλλα παιδιά τα φτιάχναμε οι ίδιοι μας από ότι υλικό βρίσκαμε και ήμασταν ευχαριστημένοι, υπερήφανοι διότι τα κάναμε μόνοι μας, ο κάθε ένας με την ικανότητά του, υπήρχε η δημιουργικότητα ο ανταγωνισμός, η άμιλλα, η σύσφιγξη φιλίας που δημιουργούσε καλό χαρακτήρα και σεβασμό στους άλλους.

Με την αποχώρηση των Γερμανών για αρκετό καιρό υπήρχε τόση μεγάλη αναρχία και αταξία που ο κάθε ένας έκανε ό, τι ήθελε. Ο στρατός του ΕΛΑΣ δεν μπορούσε να επιβάλλει την τάξη δεν υπήρχε αστυνομία και η πολιτοφυλακή ήταν σαν ανύπαρκτη.

Στις περιοχές μεταξύ της Θεσσαλονίκης-Διαβατά Νέα Μαγνησία και Λαχανόκηποι οι Γερμανοί το 1941-42 αφού απαλλοτρίωσαν χιλιάδες κηπουρικά στρέμματα κατασκεύασαν τις μεγαλύτερες σιδηροδρομικές εγκαταστάσεις με εργοστάσια συντήρησης των ατμομηχανών, βαγονιών και άλλων εξαρτημάτων και πολλά διώροφα κτίρια για το τεχνικό προσωπικό. Επίσης στον πλησιέστερο χώρο εκεί που είναι σήμερα οι φυλακές των Διαβατών υπήρχαν δεκάδες τεράστιες υπόγειες αποθήκες πυρομαχικών όλων των ειδών. Ενώ στους Λαχανόκηπους είχαν περί τις δέκα υπόγειες αποθήκες τροφίμων που και τα δύο μέρη δεν πρόλαβαν ή δεν ήθελαν να τις καταστρέψουν. Οι αποθήκες τροφίμων είχαν όλων των ειδών όσπρια, άλευρα, γαλέτες και διάφορες κονσέρβες και μία άλλη είχε χιλιάδες βαρέλια με ελαιόλαδο Α' κατηγορίας. Μία μεγάλη αμαξοστοιχία με πυρομαχικά και μία άλλη με μερικά βαγόνια που πάνω σε ένα βαγόνι άφησαν άθικτη μία μεγάλη κινητή σε τέσσαρες τροχούς γεννήτρια σχεδόν καινούρια και σε άλλα διάφορα μηχανήματα.

Είναι λίγο δύσκολο να το περιγράψω αλλά φαντασθείτε μία περιοχή περίπου δώδεκα χιλιομέτρων κατά μήκος της παλιάς εθνικής οδού και των δύο σιδ. γραμμών Γευγελή και Αλεξανδρούπολης και περίπου δώδεκα χιλιάδες άτομα άντρες γυναίκες και παιδιά να λεηλατούν ό, τι τους άρεσε. Αυτοί που ήταν πιο κοντά στα μηχανοστάσια αρκέστηκαν να κλέβουν εργαλεία μέταλλα, οικοδομικά υλικά, επιπλώσεις γραφείων, κάρβουνα και άλλα ενώ στους Λαχανόκηπους οι χωριανοί μας επιδόθηκαν στην αρπαγή και περισυλλογή τροφίμων και ειδικά του ελαιόλαδου σε εικοσιτετράωρη βάση. Πολλοί ήταν αυτοί που δεν αγόρασαν λάδι για τα επόμενα δέκα χρόνια. Την δε γεννήτρια με διαταγή της τοπικής διοίκησης του ΕΑΜ την κατεβάσανε οι χωριανοί από το βαγόνι, αφού έκαναν ειδική ράμπα, και με μεγάλη δυσκολία την μετέφεραν στην πλατεία της Κοινότητας και την εγκατέστησαν βγάζοντας του σιδερένιους τροχούς σε τσιμεντένιες βάσεις μέσα στο οικόπεδο του Πέτρου Κουρτσόγλου και με κλεμμένα τούβλα το έχτισαν γύρω γύρω. Η δε αυλή της Κοινότητα η ξυλεία από κατεδαφισμένες παράγκες ήταν σαν βουνό. Αυτά τα υλικά ήταν για να αποτελειώσουν το κτήριο της Κοινότητας που έμεινε ημιτελές λόγω του πολέμου. Ευτυχώς το τελείωσαν δύο Ιταλοί αιχμάλωτοι που έτυχε να είναι καλοί μαραγκοί, πήγαινα τακτικά και τους έκανα παρέα.

Η λεηλασία των πυρομαχικών γινόταν ως επί το πλείστον από παιδιά μικρά και μεγάλα. Ήταν ένα καινούριο παιχνίδι, επικίνδυνο που ενθουσίαζε τα παιδιά να κάνουν πυροτεχνήματα και να δοκιμάζουν ό, τι παράξενο βρίσκανε και να κάνουν ανατινάξεις. Όπως έγραψα προηγουμένως και εγώ σαν παιδί τότε δεν έμεινα έξω από τις περιπέτειες αυτές. Με τον στενό μου φίλο Νίκο Χατζημάρκο δεν μας ενδιέφεραν τίποτα εκτός από πυρομαχικά και εκρηκτικά υλικά. Παρ όλη την αυστηρότητα που είχαμε από τους γονείς μας κατορθώσαμε να περισυλλέξουμε αρκετό υλικό που μπορούσαμε να ανατινάξουμε αρκετές γέφυρες και κτίρια και όλα αυτά τα είχαμε κρύψει δίχως να δώσουμε καμία υποψία σε ένα μεγάλο υπόγειο καταφύγιο που είχε κατασκευάσει ο πατέρας του Νίκου για τον Ελληνοϊταλικό πόλεμο που έκτοτε δεν χρησιμοποιήθηκε και ήταν στην αυλή του σπιτιού τους. Κανονικά όλα αυτά ήταν λάφυρα και ανήκαν στο Ελληνικό Δημόσιο.

Μία μέρα ο Πατέρας του έστειλε τον Νίκο με ένα υπάλληλο, τον Ανδρέα, να ξεριζώσουν τις γέρικες καϊσιές από τον οπωρώνα τους που θα έπαιρνε καμιά δεκαριά μέρες και ήταν δύσκολη δουλειά. Σκεφτήκαμε ότι με δυναμίτες θα κάναμε την δουλειά

μόνο σε λίγες ώρες. Δίχως να πούμε σε κανέναν πήραμε αρκετές δυναμίτες καπούλια και φυτίλι και σε λίγες ώρες όχι μόνο τις ξεριζώσαμε αλλά κόψαμε και τα κλαδιά σε μικρά κομμάτια για το τζάκι και το φούρνο.

Όλες αυτές οι παρανομίες συνεχίστηκαν για αρκετό διάστημα ιδιαίτερα θυμάμαι την ηλεκτροφωτιστική μηχανή που την πήραν οι χωρικοί μας και την εγκατέστησαν όπως ήθελαν και όπου ήθελαν. Όταν όμως έμαθαν οι αρχές των Σ.Ε.Κ ότι η μηχανή κλάπηκε ήρθαν οι επίσημοι να την διεκδικήσουν ως κτήμα του κράτους. Οι χωρικοί που μέχρι τότε δεν είχαν ηλεκτροφωτισμό και ήλπιζαν ότι σύντομα θα έχουν και θα κάνει τη ζωή τους πιο άνετη εξαγριώθηκαν και τους ξυλοκόπησαν μέχρι αναισθησίας. Την άλλη μέρα ήρθε ένας λόχος στρατού του ΕΛΑΣ συνέλαβε τους αίτιους και προστάτευσε το ειδικό συνεργείο που ήρθε με ελκιστήρα να πάρει την μηχανή και να το μεταφέρει για το μηχανοστάσιο του ΣΕΚ(Σιδηρόδρομοι Ελληνικού Κράτους) στη Θεσσαλονίκη

Ήταν τότε που ήρθε και η εξόριστη κυβέρνηση από την Αίγυπτο και έκαμναν τις συμφωνίες να κυβερνήσουν μαζί και να βάλουν κάποια τάξη. Το πρώτο πράγμα που σκεφτήκαμε με τον Νίκο ήταν τι να κάνουμε με την «περιουσία των εκρηκτικών» για να μη μας τα πάρουν. Σκεφτήκαμε να τα παραχώσουμε κάπου στο χωράφι που ήταν κοντά στο χωριό αλλά η ιδέα δεν ήταν καλή. Η δεύτερη ιδέα ήταν να τα πάμε στο άλλο χωράφι τους που ήτα αρκετά μακριά στη περιοχή Ανά Τσαγίρ που ήταν κοντά στις όχθες του Γαλλικού ποταμού και να τα ανατινάξουμε. Έτσι όταν βρήκαμε την κατάλληλη ευκαιρία τα φορτώσαμε στο κάρο κάπου 200 κιλά διαφόρων ειδών από εκρηκτικά και τα πήγαμε σε ένα μέρος του ποταμού που ήταν κατάλληλο και που θα μπορούσε το άλογο να τρέξει μόλις θα ανεβαίναμε στο κάρο. Αφού τα τοποθετήσαμε κοντά στο νερό, με το τσιγάρο βάλαμε φωτιά στο βραδύκανστο φυτίλι που ήταν περίπου ένα μέτρο. Μόλις πήρε φωτιά τρέξαμε στο κάρο, και γρήγορα ανεβήκαμε. Ο Αντρέας μαστίγωσε τον Ντορή και απομακρυνθήκαμε κάπου 300 μέτρα. Η έκρηξη που ακολούθησε ήταν τρομερή. Ο ουρανός σκοτείνιασε από την άμμο και για αρκετά λεπτά έβρεχε άμμο με νερό του ποταμού. Όταν πήγαμε να δούμε τι έγινε στο μέρος εκείνο είδαμε μία τεράστια τρύπα και το λιγοστό νερό που είχε το ποτάμι να ρέει αντίθετα. Το χωριό αναστατώθηκε πάλι όπως και με την προηγούμενη μεγάλη έκρηξη που σκοτώθηκαν τέσσερα παιδιά. Οι γονείς πάλι βγήκαν στους δρόμους να βρουν τα παιδιά τους. Για μας έμαθαν ότι πήγαμε στο χωράφι αλλά δήθεν για δουλειά και δεν ανησύχησαν αλλά αργότερα έμαθαν ότι εμείς κάναμε την ανατίναξη. Έτσι για μία ακόμη φορά γλιτώσαμε από κυρώσεις διότι δεν υπήρχε Αρχή, ίσως και από πιθανό θάνατο από τα πολεμικά παιχνίδια που άφησαν οι Γερμανοί. Φεύγοντας από την Ελλάδα

ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ ΚΑΙΝΟΥΡΙΑ ΣΧΟΛΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (1945-1948)

Ο Β' Παγκόσμιος πόλεμος έληξε για την Ελλάδα και ιδιαίτερα για τη Θεσσαλονίκη στις 30 Οκτωβρίου και οι πανηγυρισμοί διήρκησαν για αρκετές μέρες όπως και οι λεηλασίες, αλλά η τάξη άρχισε να αποκαθίσταται το κράτος να αναδιοργανώνεται και η ζωή να βρίσκει το νέο της ρυθμό που τον στερήθηκε για τέσσερα σχεδόν χρόνια.

Η έκβαση όμως αυτή δεν ήταν και τόσο ομαλή διότι την διακυβέρνηση του κράτους την διεκδικούσαν δύο μεγάλες παρατάξεις και μετά από κάποιους συμβιβασμούς ήρθε η

εξόριστη Κυβέρνηση από το Κάιρο και αναλάβει την αρχή αλλά με συνέπειες που ξεκίνησε ένας άλλος πόλεμος Ένας πόλεμος αδελφικός που είναι άλλη ιστορία που δεν μπορώ να τη αναλύσω εγώ και την αφήνω στους ιστορικούς.

Το δικό μου μέλημα ήταν να πάω πάλι στο γυμνάσιο, μιλήσαμε με τον Φώτη Διαμαντόπουλο και τον Νίκο Χατζημάρκο που ήμασταν στενοί φίλοι να πάμε σ' ένα γυμνάσιο της Θεσσαλονίκης αλλά το πρόβλημα ήταν ή στέγη και η συγκοινωνία ήταν σοβαρό πρόβλημα διότι δεν ήταν τακτική και με καθορισμένη ώρα .Τα λεωφορεία φεύγανε μόνο όταν γέμιζαν ακόμα και τα κάρα που έκαναν συγκοινωνία ήταν το ίδιο ,με τα πόδια ήταν κάπου 12 χιλιόμετρα και εγώ είχα βαρεθεί το περπάτημα αλλά και απόφευγα να περνάω με τα πόδια από το μέρος της εκτέλεσης.

1945.Με παλιούς φίλους συμμαθητές στο γυμνάσιο της Βέροιας. Είμαι ο δεύτερος από τους όρθιους και τέταρτος ο Φώτης Διαμαντόπουλος (εμείς στην πρώτη τάξη ενώ έπρεπε να ήμασταν στη πέμπτη)

Το πρόβλημα για μένα το έλυσαν οι γονείς μου όταν ήρθε ο Θεός μου Παναής από την Βέροια επίσκεψη στο σπίτι μας στις αρχές του 1945 .Αυτός ζήτησε να πάω στη Βέροια και να γραφτώ στο γυμνάσιο εκεί που ήταν και πιο εύκολα η εγγραφή και με δίχως εξετάσεις και να έμενα μαζί τους πάλι. Εκεί βέβαια θα είχα στέγη και φαγί και καθαρά ρούχα αλλά σκεπτόμουν και τον τζαναμπέτη τον Βασιλάκη που δεν θα τα πηγαίναμε καλά μαζί. Αυτό το είπα στο Φώτη, ο Φώτης το είπε στον μπαμπά του ,ο μπαμπάς του έπιασε τον θείο μου και τον παρακάλεσε να έρθει και ο Φώτης στη Βέροια .Εγώ χάρηκα διότι με τον Φώτη ταίριαζα και θα είχα κάποιον παρέα .Τα ξαδέλφια μου δεν πήγαιναν στο γυμνάσιο δούλευαν στα κτήματα .Έφυγε ο θείος ,μετά από μερικές ημέρες ετοιμαστήκαμε και με ένα φορτηγό της UNRA πήγαμε στη Βέροια .Ήξερα καλά τα κατατόπια, πήγαμε στο σπίτι του θείου και η υποδοχή από τη θεία δεν ήταν και τόσο

ενθουσιώδης ,δεν φαινόταν χαρούμενη αλλά ούτε και τα παιδιά τους, Αυτά όταν κανονίζουν οι μπαμπάδες και οι άλλοι δεν εκφέρουν γνώμη. Τέλος πάντων.

Για την εγγραφή μας, στο γυμνάσιο μας συνόδευσε ο θεϊός μου ο οποίος μίλησε στον Γυμνασιάρχη και αμέσως από την πρώτη οκτατάξιου που ήμασταν γραφτήκαμε στην πρώτη κι' άλας τάξη του εξαταξίου γυμνασίου. Ήμασταν και τα μεγαλύτερα παιδιά στη τάξη ,16 ετών και πρώτη γυμνασίου, στα 22 θα το τελειώναμε (αν μας έδιναν αναβολή από το στρατό λόγο σπουδών στο γυμνάσιο που άλλοι στην ηλικία αυτή τελείωναν το πανεπιστήμιο)Αυτό ήταν το δώρο που εισπράξαμε από τον πόλεμο.

Ο Φώτης δεν ήταν πάλι ευχαριστημένος, δεν του άρεσε το σχολείο τα μαθήματα και η μελέτη, Μου έλεγε ότι δεν καταλάβαινε τους καθηγητές και ιδιαίτερα την γραμματική. Είχε χάσει το περιβάλλον του σπιτιού, του καφενείου με τις πολιτικές συζητήσεις ,το διάβασμα της «Μακεδονία» και την εύκολη ζωή και μετά από ένα μήνα περίπου τον ειδοποιεί ο πατέρας του να φύγει για το σπίτι δίχως να ξέρει γιατί .Τον είδα και χάρηκε και μια μέρα επιβιβάστηκε πάλι σε ένα φορτηγό πήρε τα πράγματα του και έφυγε .Έτσι έμεινα πάλι μόνος αλλά είχα κάνει αρκετούς καινούριους φίλους που πήγαινα στα σπίτια τους και παίζαμε μπάλα και άλλα παιχνίδια και μελετούσα μαζί μ' αυτούς που ήταν καλύτεροι από εμένα . Είναι αλήθεια ότι και εγώ δεν μπορούσα να καταλάβω την γραμματική, τα μαθηματικά και τα θρησκευτικά καλά, που άμα έλεγα στους καθηγητές ότι δεν καταλαβαίνω κάτι τους κακοφαινόταν και ορισμένοι καθηγητές που δεν είχαν την υπομονή να σου το εξηγήσου σε επιπλήττανε. Αρκετές φορές με αποκάλεσαν «ντουβάρι, μεσέ οντουνού(κουτούκι), μπουμπούνα μπουνταλά» και άλλα επίθετα, αλλά δέρνανε και με τη βέργα στις παλάμες, γιατί δεν μπόρεσες να τους καταλάβεις και να το μάθεις .Πως να μάθεις έτσι γράμματα;

Μετά από μερικές μέρες και γώ πήρα είδηση από τον πατέρα μου να γυρίσω σπίτι γιατί με είχε γράψει σε ένα άλλο σχολείο καλύτερο από το γυμνάσιο. Δεν ήξερα λεπτομέρειες αλλά χάρηκα γιατί είχα βαρεθεί και το σχολείο δεν ήξερα και τι ήθελα να κάνω στη ζωή μου είχα μπερδεμένα συναισθήματα .

Έτσι πήρα και γω το δρόμο της επιστροφής για το χωριό να δω σε τι είδος σχολείο με έγραψε. Αφού ευχαρίστησα τον θείο και θεία που με είχαν στο σπίτι τους ακόμα μια φορά Βρήκα κι εγώ ένα φορτηγό σε λίγες ώρες ήμουν στο σπίτι για να μάθω την μεγάλη έκπληξη που μου είχαν . Με είχαν γράψει στην Αμερικανική Γεωργική Σχολή της Θεσσαλονίκης που μαζί θα ήταν ο Φώτης και ο Νίκος. Και άλλα δύο παιδιά από το Διαβατά που τα ξέραμε

THESSALONICA AGRICULTURAL AND INDUSTRIAL INSTITUTE AMERICAN FARM SCHOOL ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Αυτά έγραφε το χαρτί της εγγραφής μου πάνω πάνω .Αυτή ήταν η έκπληξη της ζωής μου. Συναντηθήκαμε και οι τρεις και δεν ξέραμε πώς να εκφράσουμε τη χαρά μας .Ποτέ δεν είχαμε ακούσει για τη σχολή αυτή και πού βρίσκεται .Κυκλοφορούσαμε στη Θεσσαλονίκη μέσα σχεδόν κάθε μέρα αλλά μόνο σε περιορισμένες περιοχές ,από τον Λευκό Πύργο και το Δημοτικό Νοσοκομείο πιο πέρα δεν πηγαίναμε .Εάν κάναμε καμιά φορά σκαλομαρία και δεν μας πιάνανε πηγαίναμε μέχρι το Ντεπό ή το Χιρς που ήταν αρκετά μακριά για παιδιά να πηγαίνουν μέχρι εκεί .

Η περιέργεια όμως να δούμε πού ήταν αυτή η περίφημη σχολή λύθηκε όταν ο πατέρας του Νίκου έξεψε στο κάρο το Ντορή, μας ανέβασε όλους και τις μαμάδες στο κάρο και σιγά σιγά σε τρεις ώρες φτάσαμε στο μαγευτικό αυτό τοπίο που ήταν κοντά στη Σχολή Πολέμου στο Σέδες και στο Πανεπιστήμιο Γεωπονίας περί τα πέντε χιλιόμετρα ανατολικά της Θεσσαλονίκης. Η είσοδος ωραία και επιβλητική με μία μεγάλη καμπυλωτή επιγραφή στα αγγλικά που έγραφε WELL COME .Ο δρόμος ασφαλτόστρωτος που δεξιά και αριστερά ήταν κατάφυτο με πεύκα και κυπαρίσσια και μέσα υπολείμματα από ξύλινες παράγκες του γερμανικού στρατού .Προχωρώντας αριστερά είναι το επιβλητικό και ωραίο σπίτι του διευθυντή κυρίου και κυρίας Ann and Charlie House με τους ωραίους κήπους .Λίγα μέτρα πιο κάτω η βιβλιοθήκη και το χημείο όπου στεγάστηκε η γερμανική διοίκηση και ήταν ανατιναγμένο ,δεξιά και αριστερά δεκάδες κτίρια για το προσωπικό και στο κέντρο το Princeton Hall το οποίο στεγάζει τους μαθητές, αίθουσες διδασκαλίας, εκκλησία ,εστιατόριο, αποθήκες, κλπ με το μεγάλο γήπεδο την πισίνα και στο ανατολικό μέρος όλες οι εγκαταστάσεις ηλεκτροφωτισμού, συνεργεία, ορνιθοτροφείο , χοιροτροφείο, μηχανήματα μεγάλης καλλιέργειας , βουστάσια και άλλα όλα σε ένα ευρύχωρο μέρος 200 στρεμμάτων με εγκαταστάσεις σε ένα κτήμα περίπου 2000 στρεμμάτων γύρω από τη σχολή .Όλο το συγκρότημα της σχολής ξεχώριζε για το σχέδιο και την υποδομή με αμερικανικές προδιαγραφές και οργάνωση .

Η σχολική περίοδος ακόμα δεν είχε αρχίσει, παρ όλα ταύτα ο διευθυντής εκπαίδευσης κύριος Θεόδωρος Λίτσας μας υποδέχτηκε με ευγένεια μας ξενάγησε σε όλες τις εγκαταστάσεις και μας φιλοξένησε στο εστιατόριο της σχολής με ωραίο φαγητό και μας μίλησε για το πρόγραμμα της σχολής που ήταν κάτι το διαφορετικό από τα γυμνάσια της πόλης και της επαρχίας διότι εκεί θα ήμασταν τρόφιμοι και υπό την προστασία της διεύθυνσης του σχολείου όλη τη χρονιά.

Εντύπωση μας έκανε γενικά όλος αυτός ο χώρος που ήταν σαν ένα χωριό μοντέλο με όλα τα απαραίτητα μέσα που ζούσαν μαθητές και προσωπικό από το 1904 που ιδρύθηκε από τον πρωτοπόρο ιεραπόστολο John Henry House και τη γυναίκα του Susan.

Γυρίσαμε σπίτι και δεν ξέραμε πώς να εκφράσουμε τη χαρά μας ,συγγενείς και φίλοι ήρθαν να μας συγχαρούν και να μοιραστούν κι αυτοί την χαρά μας .Μάθαμε δε ότι και άλλα δύο παιδιά από τον συνοικισμό του Διαβατά θα ήταν μαζί μας .Ήταν ο Ισαάκ Φωτιάδης και ο Αναστάσιος Ιστίκογλου που τα γνωρίζαμε και ήταν καλά και ήσυχα παιδιά .Ακόμα βέβαια ήταν νωρίς και μέχρι τον Σεπτέμβριο είχαμε αρκετό καιρό ακόμα αλλά μας είχαν δώσει και μία κατάσταση τι θα έπρεπε να έχουμε μαζί μας όταν θα πηγαίναμε στη σχολή και αυτά ήταν ρούχα, εσώρουχα, παπούτσια, μπογιές και βούρτσες οδοντόπαστα και βούρτσες και διάφορα άλλα πραγματάκια που έπρεπε να τα έχουν οι μαμάδες μας έτοιμα .

ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

(Το ιστορικό)

Λίγο πιο πέρα από τους ακραίους ανατολικούς συνοικισμούς της Θεσσαλονίκης απλώνεται η Αμερικανική Γεωργική Σχολή, αυτό το μοναδικό στο είδος του ιδιωτικό εκπαιδευτικό ίδρυμα το οποίο πάνω από έναν αιώνα προσφέρει συνεχώς τις υπηρεσίες του στην αγροτική Ελλάδα.

Ιδρύθηκε στα 1904 από τον **Dr. John Henry House** και τη σύζυγο του Susan.

Ένας Αμερικανός ιεραπόστολος ο οποίος αφιέρωσε όλη του τη ζωή στα αγροτόπαιδα της Ελλάδας στη προσπάθειά του να τους προσφέρει μία σύγχρονη γεωργική εκπαίδευση ,να τους διδάξει ένα επάγγελμα και την αξία της χειροτεχνικής εργασίας .Και δεν απέβλεπε ο Dr House μόνο στο να εφοδιάσει τους μαθητές του με τις απαραίτητες γνώσεις και ικανότητες για να επιτύχουν οι ίδιοι στη ζωή τους, αλλά παράλληλα να ριζώσει βαθιά μέσα τους την επιθυμία να συντελέσουν και αυτοί στην άνοδο του βιοτικού επιπέδου της αγροτικής Ελλάδας, χρησιμοποιώντας τις πιο κατάλληλες και προσοδοφόρες γεωργικές μεθόδους.

Η Γεωργική Σχολή ξεκίνησε αποκτώντας μία έκταση 200 στρεμμάτων ξηράς γης κι ένα πλινθόκτιστο σπίτι δύο δωματίων, το ένα για τον δάσκαλο και την οικογένειά του και το άλλο να χρησιμεύει για κοιτώνας, τραπεζαρία και αίθουσα διδασκαλίας στα 12 ορφανά αγόρια ,τους πρώτους μαθητές της Σχολής.

Σήμερα πρωταρχική αποστολή της Αμερικανικής Γεωργικής Σχολής είναι να παρέχει επαγγελματική εκπαίδευση σε αγόρια και κορίτσια της Ελλάδας, ώστε ν' αποκτούν τις ικανότητες, θεωρητικές και πρακτικές που θα τους επιτρέψουν ν' αναπτύξουν παραγωγικά μία δική του αγροτική επιχείρηση ή να αναλάβουν ηγετικές θέσεις στην Ελληνική γεωργία.

Και έχει απόλυτα επιτύχει στην αποστολή της η Σχολή. Το μαρτυρούν οι 3000 περίπου απόφοιτοι της που έχει γίνει μία παράδοση να προκαλούν καθημερινή επανάσταση στην Ελληνική γεωργία, να καταλαμβάνουν ηγετικές θέσεις στα χωριά τους ,στο Υπουργείο Γεωργίας, στους συνεταιρισμούς και τις γεωργικές βιομηχανίες ,γιατί τα χρόνια που μαθήτευσαν στη Σχολή τους άνοιξαν πλατύς ορίζοντες. Το αγρόκτημα εισάγει πάντα τις τελευταίες καινοτομίες ,όπως το πρώτο παστεριωμένο γάλα στην Ελλάδα, την πρώτη κομπίνα. τον πρώτο βαμβάκοσυλλέκτη. Η διοίκηση συνεχώς επαγρυπνεί ώστε οι μέθοδοι διδασκαλίας και γεωργίας να είναι οι πιο σύγχρονοι .Το σχολείο με το 95μελές προσωπικό του (οι 89 είναι Έλληνες) κατάφερε να γίνει το πρότυπο ενός γεωργικού εκπαιδευτικού ιδρύματος όχι μόνο για την Ελλάδα αλλά για την Ευρώπη την Ασία και τις Αφρικανικές χώρες.

Ξεκίνησε ταπεινά η Αμερικανική Γεωργική Σχολή στις αρχές του αιώνα μας για να εξελιχθεί σήμερα σ' αυτό το σύγχρονο εκπαιδευτικό ίδρυμα με δύο επίσημα εκπαιδευτικά προγράμματα για τους 200 εσωτερικούς μαθητές της- αγόρια και κορίτσια – και επίσης σαν Κέντρο Γεωργικής εκπαίδευσης, βραχείας διάρκειας του Υπουργείου Γεωργίας για ενήλικους αγρότες και τις οικογένειές τους και για ειδικευμένο προσωπικό διαφόρων οργανισμών .Τα 1500 στρέμματα του κτήματος από την μία πλευρά συντηρούνε τη Σχολή οικονομικά ενώ παράλληλα χρησιμεύουν και για πρακτική εξάσκηση των μαθητών .Οι σημερινοί μαθητές απολαμβάνουν ένα υπερσύγχρονο οικοτροφείο που τους προσέφερε η Εταιρεία Διεθνούς Αναπτύξεως των Ηνωμένων Πολιτειών (A.I.D.).

Η Σχολή οργανώνει επίσης δύο καλοκαιρινά προγράμματα για αλλοδαπούς νέους ,το «Ελληνικό καλοκαίρι» για 40 Αμερικανόπουλα Λυκείου και το «Πρόγραμμα καλοκαιρινής Δραστηριότητας» για φοιτητές και απόφοιτους Πανεπιστημίων της Αμερικής, Ευρώπης, Αφρικής και Ασίας.

Χαρακτηριστικό στην ιστορία του σχολείου είναι το γεγονός ότι είχε μόνο τέσσαρες διευθυντές σ' όλη την διάρκεια της ζωής του .Ο σημερινός διευθυντής, **George Draper** διαδέχθηκε τον **Bruce Lansdale** ο οποίος το 1955 διαδέχθηκε τον **Charles House** ο

οποίος με τη σειρά του διαδέχθηκε τον πατέρα του **John Henry House** και ιδρυτή της Σχολής το 1929.

Η Αμερικανική Γεωργική Σχολή είναι ένα ίδρυμα ιδιωτικό μεν αλλά μη κερδοσκοπικό, που συντηρείται οικονομικά από το αγρόκτημα της, από εισφορές ιδιωτών στις ΗΠΑ και στην Ελλάδα και από επιχορηγήσεις της Ελληνικής και Αμερικανικής Κυβέρνησης. Συγκεκριμένα το 60% περίπου των εξόδων της Σχολής καλύπτεται από την πώληση των προϊόντων του αγροκτήματος και την εργασία που προσφέρουν μαθητές και προσωπικό το 31% από ιδιωτικές προσφορές και το 9% από κυβερνητικές.

Ένας αιώνας και κάτι η ΑΓΣ στάθηκε το πιο λαμπρό παράδειγμα συγκερασμού δύο πολιτισμών. Απέκτησε την φήμη της ανά τον κόσμο σαν το πιο τέλειο ίδρυμα στο είδος του ιδρύματος που ξέρει να ανεβάσει την ποιότητα της προσωπικής και της ομαδικής ζωής.

1945..Μπροστά στην πύλη της Αμερικανικής Γεωργικής Σχολή Θεσσαλονίκης την πρώτη μέρα της έγγραφής μας .Ορθ. Φώτης Διαμαντόπουλος Φρίζος Γιαννιός Αναστάσιος Ιστίκογλου, Νίκος Χατζημάρκος και ο ίδιος Τάσος Κολοκοτρώνης . Εκτός από τον Φρίζο οι άλλοι είμαστε από το ίδιο χωριό την Νέα Μαγνησία .

1945.Μπροστά στο σπίτι του κ House.Ορθ,πρώτος αριστερά είμαι εγώ ,ένας Ινδός του Αγγλικού στρατού ,Φρίζος Γιαννιός .Γιάννης Στοΐδης, Νίκος Χατζημάρκος και Φώτης Διαμαντόπουλος.

Χειμώνας 1946 η ενδεκάδα της ποδοσφαιρικής ομάδας μας

THE FARM

The School's diversified demonstration and training farm is at the heart of an American Farm School education. It is a living laboratory where students of all ages undertake practical training in agricultural production, agribusiness, and natural resource management; and where each year thousands of farmers, schoolchildren and other visitors enjoy the opportunity to observe and to learn.

The farm is divided into horticulture, poultry and dairy departments. Horticulture includes field crop, vineyard, nursery and greenhouse production. Eggs, chicks, broilers and turkeys are raised by the poultry unit. The Farm School's purebred U.S. Holstein dairy herd has been the industry leader in productivity and quality of milk continuously since 1935, when the School first introduced pasteurized milk to Greece.

Income from the sale of the farm's premium dairy, poultry and horticulture products helps support the School's scholarship program.

Οι σχολικές εγκαταστάσεις της Αμερικανικής Γεωργικής Σχολής της Θεσσαλονίκης και γύρω οι καλλιεργήσιμες εκτάσεις για εκπαιδευτικούς σκοπούς

ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Μαθητών της Αμερικανικής Γεωργικής Σχολής. έτους 1945-46 και αποφοίτων 1949
Από του 54 εγγραφέντες 17 διέκοψαν τις σπουδές τους κατά την τετραετή τους φοίτηση
και 4 συνέχισαν τις σπουδές τους στις ΗΠΑ με υποτροφία από την Αμερ. Κυβέρνηση
Από τους 4 Ο Κουλαουζίδης Αρχιμήδης επέστρεψε στη Σχολή και εργάστηκε ως
διευθυντής εκπαίδευσης μέχρι που συνταξιοδοτήθηκε .

Όνομ/νυμον	Τόπος γεν.	Παρατσούκλι
1) Δούμπλας Κων/τίνος	Λιανοβέρι	
2) Χ΄ Δημητρίου Γεώργ.	Λιανοβέρι	Τραχανάς
3) Κουντουράκης Αθαν.	Χρυσούπολη	Γκουβουρντούκης
4) Φωτιάδης Ισαάκ	Ιωνία -Διαβατά	Αχνιστήρι
5) Καραματίδης Κων.	Σέδες	Πατλάκας
6) Καραμανλής Ανδρέας	Άδενδρο	Ο νονός
7) Βαργεμέζης Ευστρ.	Ν. Καλλικράτεια	Μάγκας
8) Πετρίδης Γεώργ.	Πλαταμώνας	Σουρής
9) Στοϊδης Ιωάννης	Μουριές	Πλιάτσκατζης
10) Θεολογίδης Διομήδης	Ταγαροχώρι	
11) Τερζής Εμμαν.	Σέδες	Στενός
12) Αυγουστίδης Φώτιος	Ευαγγελισμός	Βλάχος
13) Γκαβέζος Αντών.	Ανω Σχολάριο	Όντας-Γκαβός
14) Ατζέμης Αριστοτέλης	Ν. Καλλικράτεια	
15) Χαντζίδης Κυριάκος	Πλατύ	
16) Πανταζής Αθανάσιος	Κίτρος	Καρτάλι
17) Φυργάδης Μιχ.	Πολύγυρος	Μάνα
18) Μάρκαρης Αντώνιος	Θεσ/νίκη	Βασιλιάς
19) Στόικος Ιωάννης	Νεστόριο	Γέρος-Δίγαμμα
20) Γρηγοριάδης Χρ.	Άδενδρο	Πουστικάκι
21) Δάφτσιος Αθαν.	Νιγρίτα	Τρελός
22) Ιστίκογλου Αναστ.	Ιωνία-Ν Μαγνησία	Φωστήρας
23) Διαμαντόπουλος Φώτης	Ιωνία-Ν. Μαγνησία	Υπεράνω
24) Τσακιριάν Χοφνατάν	Θεσ/νίκη	
25) Κουλαουζίδης Αρχιμήδης	Καταχάς	Γαϊδούρι
26) Αλεξιάδης Παν.	Ν.Ραιδεστός	Βασιλικός
27) Γιαννιός Φρίξος	Θεσ/νίκη	
28) Σινάκος Αντ.	Επανομή	
29) Ισαΐας Ελευθ.	Μελίκη	Ντάμα.Λευτ
30) Αντωνιάδης Στυλ.	Λαγκαδά	
31) Μαγκριώτης Γεώργ.	Λαγκαδά	Μαντόβας
32) Καϊόπουλος Αλεξ	Βασιλικά	
33) Μαυρίδης Γεώργ.	Μικρόκαμπος	
34) Θυλικός Μάρκος	Νιγρίτα	
35) Κουγιούνης Αστέρ.	Λιτή	Γκάρλικ
36) Τσιγγίδης Άγγελος	Σουρωτή	Σουρωτής

37) Αλαγκιοζίδης Παν.	Αγ. Μαρίνα	
38) Πουλαράκης Κων.	Παράδεισος	
39) Κολοκοτρώνης Αναστ.	Ιωνία –Ν. Μαγνησία	Παχύδερμος
40) Χατζημάρκος Νικ.	Ιωνία- Ν. Μαγνησία	Γυφτοπρόξενος
41) Κουμπίδης Ευθύμιος	Χρυσούπολη	Βρομόκωλος
42) Λιακόπουλος Αθαν.	Κούτσι Νεμέας	Πατατράχας
43) Διαμαντόπουλος Ιωάν.	Σεβαστή Κατερ.	Σπάρος
44) Μανωλάκης Φώτιος	Ν.Ραιδεστός	
45)Εμμανουηλίδης Αγησίλαος	Κ.Σχολάρι	Στουμπετσάς
46) Αθανασιάδης Αβραάμ	Καβαλλάρι	Ναστράντιν
47) Κατσίδης Λάζαρος	Στίβος,Λαγκαδίκια	Μπαρτάκης
48) Κωνσταντούδης Περικλής.	Αρδέα	Μπαντούσκας
49) Παπανικολάου Δημ.	Πολύγυρος	Γορίλας
50) Βουλγαρούδης Δημ.	Ζαγλιβέρι	Ρούμφας
51) Σαμανίδης Σπύρος	Πανόραμα	Ασχημάνδρας
52) Παπαδόπουλος Αθαν.	Πανόραμα	
53) Λεωνταρή Σπύρος	Κορινός	Χάρλας
85) Χ΄Ιακώβου Θεμιστοκλής	Σέρρες	Τσέφ

Οι περισσότεροι μαθητές που συνέχισαν και αποφοίτησαν, λίγοι μόνο επέστρεψαν να συνεχίσουν το επάγγελμα του γεωργού και αυτό διότι οι γεωργοί τότε δεν είχαν τη βοήθεια και την υποστήριξη του κράτους. Προτιμούσαν να εργαστούν σε άλλα επαγγέλματα που είχαν καλύτερες και άμεσες απολαβές και για πολλούς ήταν απώλεια πολύτιμου χρόνου να μαθαίνουν επάγγελμα που δεν θα το εξασκούσαν, γι' αυτό και διέκοπταν και άλλαζαν σπουδές ή και δουλειές.

Το ευεργέτημα της Σχολής για πολλούς ήταν ότι μαθαίναμε πολλαπλές τέχνες και τα παιδιά που είχαν το ταλέντο να τις μαθαίνουν γρήγορα ήταν μεγάλο όφελος ώστε αργότερα να επιδοθούν σε ένα από αυτά σαν επάγγελμα, και τα πρακτικά τμήματα που μας δίδασκαν ήταν άρτια εξοπλισμένα γι αυτό το σκοπό, και ήταν:

- 1) Το Μηχανουργείο. Επισκεύαζε όλα τα γεωργικά μηχανήματα, τρακτέρ και αυτοκίνητα
- 2) Ο σταθμός παραγωγής ηλεκτρικής. ενέργειας. Επισκεύαζε ηλεκτρικά μηχανήματα συσκευές κλπ
- 3) Το Ξυλουργείο. Κατασκευή και επισκευή επίπλων και όλων των ξυλουργικών εργασιών.
- 4) Το Βουστάσιο. Ζωοτροφία και παραγωγή γάλακτος και γαλακτοκομικών προϊόντων
- 5) Ο Λαχανόκηπος. Διδασκαλία και τρόπος παραγωγής λαχανικών και φρούτων.
- 6) Η μεγάλη καλλιέργεια. Γεωργοκαλλιέργεια με μηχανήματα τρακτέρ κλπ
- 7) Ορνιθοτροφείο-Χοιροστάσιο. Παραγωγή αυγών, εκκολαπτήριο και αναπαραγωγή χοίρων και κοτόπουλων
- 8) Υδραυλικά. Εκπαίδευση στην υδραυλική τέχνη οικιακή, οδική και αγροτική
- 9) Συνεργείο συντήρησης. Εκπαίδευση στη συντήρηση κτηρίων, δρόμων, υπονόμων κλπ.

Αυτά τα εννέα τμήματα κάλυπταν σχεδόν αρκετά επαγγέλματα και κάθε 4 εβδομάδες αλλάζαμε τμήμα. Όλο το χρόνο τις πρωινές 4 ώρες είχαμε θεωρητικά μαθήματα και το απόγευμα 4 ώρες πρακτικά

Επιπρόσθετα ήταν τα μαθήματα σηροτροφίας (κουκούλια και το μετάξι) η Αμπελουργία και η Μελισσοκομία ήταν άκρως ενδιαφέροντα μαθήματα .

Η κοινή συμβίωση με το σύστημα που είχε η Σχολή μάθαινε στα παιδιά την πειθαρχία την άμιλλα και τον αλληλοσεβασμό .Τον σεβασμό στους καθηγητές και εκπαιδευτές .Την τήρηση της ατομικής καθαριότητας και υγιεινής ζωής και σεβασμό στο περιβάλλον που όλα συντελούσαν στη διαμόρφωση του χαρακτήρα μας.

Στις επόμενες σελίδες θα κάνω μία φωτογραφική ξενάγηση για να σας δείξω μερικά μέρη της περίφημης σχολής μας και καμάρι της Θεσσαλονίκης.

1946 Εδώ είμαι μπροστά στο Princeton Building της ΑΓΣ

ΑΓΣ, Στο κτίριο αυτό στεγάστηκαν και στεγάζονται διδασκλήρια, κοιτώνες, εστιατόρια. Χολ, γραφεία κ.α

ΠΡΩΤΟ ΕΤΟΣ ΣΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
(1945 - 1946)

Ο Σεπτέμβρης του 1945 ήταν μια καινούρια αφετηρία στη ζωή μου αλλά και των άλλων φίλων μου που επί τέλους θα πηγαίναμε ξανά σε σχολείο .Οι μητέρες μας ετοίμασαν τα ρούχα μας που όλα είχαν επάνω ραμμένα το αριθμό μας . Από τότε είχαμε αριθμοποιηθεί και εκτός από το όνομά μας ήμασταν και αριθμοί .Ο Φώτης είχε το 23 ,ο Νίκος το 40 και εγώ το 39.

Πάλι ο μπαμπάς του Νίκου μας πήγε στη σχολή με το αλογόκαρο και με την συνοδεία των μαμιάδων μας γιατί ήθελαν να δουν που θα μέναμε καταλάβαιναν ότι δεν θα μας είχαν πια μαζί τους και αυτό για κάθε μητέρα ήταν λίγο βαρύ . Όταν φτάσαμε είχαμε ειδική περιποίηση ,μας έδειξαν τους κοιτώνες, μας τακτοποίησαν και μετά μας φιλοξένησαν να φάμε όλοι μαζί και με άλλους που είχαν καταφτάσει και κάμναμε τις πρώτες γνωριμίες τρώγοντας .

Ο πρώτος χρόνος στην Αμερικανική Γεωργική Σχολή ήταν πολύ εντυπωσιακός. Ήταν ένα σχολείο τελείως διαφορετικό από τα γνωστά Δημοτικά και Γυμνάσια που είχα πάει κατά διαστήματα με διακοπές λόγω του πολέμου. Τώρα έβλεπα ένα σχολείο με ωραίο περιβάλλον και άρτια καταρτισμένο με κτίρια ωραία δρόμους κήπους και πρακτικά εκπαιδευτήρια, γήπεδο και πισίνα μεγάλη δίπλα με μπάσκετ μπουλ, βόλεϊ μπουλ και άλλα μέσα που οι λίγες φωτογραφίες που έχω βάλει λένε πολλά.

Οι παιδικοί μου φίλοι ο Νίκος Χατζημάρκος και ο Φώτης Διαμαντόπουλος πάλι μαζί και σ' αυτό το σχολείο αλλά αυτή τη φορά με καλύτερες συνθήκες .πολλές ώρες μαζί πολλές συζητήσεις και πολλά σχέδια και όνειρα κάναμε και οι τρεις τότε στα 17 μας νεανικά χρόνια . Η γνωριμία μας με τα άλλα παιδιά ήταν κι αυτή άλλη εμπειρία .Σε λίγες μέρες ήμασταν όλοι φίλοι και νιώθαμε σαν να είμαστε από μία οικογένεια .Μέναμε σε έναν κοιτώνα όλοι και οι κανονισμοί λειτουργούσαν με στρατιωτική ακρίβεια .Πηγαίναμε στο κρεβάτι στις 10 και στις 10.30 ό μπάρμπα Κυριάκος ο επιτηρητής έσβηνε τα φώτα και έπρεπε να επικρατεί η ησυχία . Το πρωί στις 6 είχαμε το εγερτήριο και το υποχρεωτικό ντους και αρκετοί που ήταν μεγαλύτεροί μας ήθελαν και ξύρισμα. Αυτό το ντους για όλους μας ήταν κάτι το καινούριο και το πιο απολαυστικό και εδώ που τα λέμε εκείνο τον καιρό κανένα σπίτι στην επαρχία αλλά και στις μεγάλες πόλεις δεν είχε αυτή την ευκολία στο σπίτι τους παρ' όλο που το νερό ήταν άφθονο και τζάμπα .Πλενόμασταν στη σκάφη που δεν ήταν και εύκολο πράγμα και μια φορά την εβδομάδα .Στις 7 το πρωί είχαμε το μπρέκφαστ, και ήταν η πρώτη Αγγλική λέξη που μάθαμε και η καλλίτερη .Αυγά με μπέϊγκον και με μπέϊκ μπίνς και ρόφημα γάλα με κακάο και μπόλικο ψωμί μπουράτο και όλα ήταν νόστιμα και δεν μπορούσαν να μας χορτάσουν .

Στις 8 πηγαίναμε στη τάξη για τα μαθήματα μας μέχρι τις 12 αλλά η διδακτέα ύλη δεν ήταν ίδια όπως των Γυμνασίων .Εκτός από τα Ελληνικά, τα μαθηματικά και τα θρησκευτικά. είχαμε τα Αγγλικά, χημεία, γεωργία, κηπουρική, αμπελοκομία, μελισσοκομία, σιροτροφία και γενικά οτιδήποτε σχετιζόταν με την γεωπονία .

Από τις 12-1μμ είχαμε το μεσημεριανό και από τις 1-5 πρακτική εξάσκηση στα διάφορα τμήματα πάντα ντυμένη με τις φόρμες εργασίας.

Στις 6 είχαμε το δείπνο και μετά μέχρι τις 8 ελεύθερο χρόνο για παιχνίδια και ότι άλλο ήθελε ο καθένας ,και από τις 8-10 πηγαίναμε πάλι στη τάξη και είχαμε υποχρεωτική μελέτη των μαθημάτων υπό την επιτήρηση του κυρίου Σαφακόπουλου ή άλλου

καθηγητή που συνήθως έμεναν μέσα στον οικισμό της σχολής και στις 10 πηγαίναμε να πλύνουμε τα δόντια μας και για ύπνο και αυτός ήταν ο κύκλος του 24 ώρου.

Τα Σάββατα ήταν αφιερωμένα στα σπορ και στη ψυχαγωγία, Είχαμε μαθήματα χορού μαθήματα μουσικής και άλλες εκδηλώσεις και παιχνίδια με τη συμμετοχή και των κοριτσιών της οικοκυρικής σχολής ,και αυτό το περιμέναμε όλοι μας να δούμε τα κορίτσια και λίγο να φλερτάρουμε μόνο, διότι και τα δύο ιδρύματα ήταν αυστηρά και δεν επέτρεπαν να έχουμε άλλες σχέσεις και επαφές .

Τις Κυριακές .Το πρωί είχαμε Ορθόδοξη Εκκλησία που τότε ήταν μέσα στο μεγάλο κτίριο και πάνω στη σοφίτα και ήταν αρκετά μεγάλη, ερχόντουσαν και τα κορίτσια να συνλειτουργηθούν για μία ώρα και η ψαλμωδία ήταν μαζική για να μαθαίνουμε και τους ψαλμούς .Το ίδιο βράδυ στις 8 είχαμε την λειτουργία της Ευαγγελικής εκκλησία που οι ιδρυτές της σχολής ανήκαν σ' αυτήν και στις δύο λειτουργίες συμμετείχαν όλοι τους και υπήρχε αρμονική συνύπαρξη και αλληλοσεβασμός.

Η τελευταία Πέμπτη του Νοέμβρη είναι πολύ σπουδαία μέρα για τους Αμερικάνους, γιορτάζουν την ημέρα των Ευχαριστιών .Είναι μία μέρα αφιερωμένη στη μνήμη των προσκυνητών .Αυτοί οι άνθρωποι για να αποφύγουν τους διωγμούς στην Αγγλία έφυγαν πρώτα στην Ολλανδία αλλά όταν είδαν ότι θα αφομοιωθούν και θα χάσουν την ταυτότητά τους αποφάσισαν να φύγουν για την Νέα Χώρα .την Αμερική .Όλοι κι όλοι ήταν 110 άτομα και το 1610 σαλπάρανε και μετά από 65 μέρες φτάσανε στην Ν Υόρκη. Οι 44 μόνο ήταν θρήσκοι και οι 66 «επαναστάτες» αλλά συμβιβάστηκαν να συζησουν αρμονικά και τελικά εγκαταστάθηκαν στο Πλύμουθ και ασχοληθήκανε με την καλλιέργεια κυρίως καλαμποκιού .Για τα αγαθά που τους έδινε η γη καθιέρωσαν να γιορτάζουν στο τέλος της σοδιάς που για πρώτη φορά ήταν στις 29 Νοεμβρίου .Το 1817 εφαρμόστηκε η γιορτή των Ευχαριστιών (**Thanks Giving day**) σε αρκετές πολιτείες αλλά το 1863 ο Πρόεδρος Αβραχάμ Λίνκολν όρισε η γιορτή αυτή να γιορτάζεται την τελευταία Πέμπτη του Νοέμβρη και να είναι αργία . Η γιορτή αυτή φέρνει τους συγγενείς και τις οικογένειες μαζί στο οικογενειακό τραπέζι και είναι σαν μέρα συμφιλίωσης .

Την γιορτή αυτή την γιορτάζαμε με μεγαλοπρέπεια και στην ΑΓΣ .Ο κύριος και η κυρία Χάους καλούσαν πολλούς επισήμους από την Θεσσαλονίκη .Τον Αμερικανό πρόξενο ,τον Άγγλο και άλλους επιχειρηματίες, τον Δήμαρχο, όλους με τις οικογένειές τους και τον Δεσπότη με μερικούς παπάδες αλλά οι πόρτες ήταν ανοιχτές και για τους γονείς μας αλλά και συγγενείς για να συνεορτάσουν μαζί μας . Έσφαζαν κούρκους που τους έτρεφαν στη Σχολή για το σκοπό αυτό και τους καλοψήνανε με μεγάλο μεράκι είχαν άφθονα ποτά, γλυκά και φρούτα. Μετά είχαμε διάφορες εκδηλώσεις με τραγούδια χορούς και παιχνίδια .

Οι πρώτες μέρες της σχολικής χρονιάς ήταν γεμάτες με εκδηλώσεις και αμέσως κάναμε ετοιμασίες και για τα Χριστούγεννα αφού οι Αμερικάνοι την γιορτή αυτή την γιορτάζουν με περισσότερη αφοσίωση και στολίζουν δένδρα με δώρα και αίθουσες με πολλούς Αη-Βασίληδες. Η κυρία Χάους δε, που έπαιζε το πιάνο μας μάθαινε να ψέλνουμε τα κάρολς . Κάθε τι που κάναμε και βλέπαμε ήταν καινούριο για μας και μας ενθουσίαζε .

Τα παιδιά, από τις πρώτες μέρες της γνωριμίας αρχίσαμε να επιλέγουμε τις παρέες μας και φυσικό ήταν να είναι ανάλογα με την εμφάνιση ,την συμπεριφορά ,τη μόρφωση και κοινωνική κατάρτιση και το χαρακτήρα και να ταιριάζουμε μεταξύ μας αλλά αυτό δεν σήμαινε ότι περιφρονούσαμε τους άλλους συμμαθητές μας διότι όλοι συζούσαμε και συνεργαζόμασταν σαν μία οικογένεια 24 ώρες την ημέρα στη τάξη στη δουλειά στα παιχνίδια στο φαί και στον ύπνο.

Από τα 54 παιδιά που ήταν όλα καλά ένας μόνο ξεχώριζε που ήταν φίλος και στενά συνδεδεμένος με όλους μας .Αυτός ήταν ο Ανδρέα Καραμανλής από το Άδενδρο αλλά η οικογένειά του έμενε στη Θεσσαλονίκη και ο πατέρας του είχε λεωφορεία συγκοινωνίας στη πόλη και ήταν αρκετά ευκατάστατοι .Ο Αντρέας ήταν κοντός και αθλητικός τύπος έξυπνος με θρακιώτικη προφορά αλλά δεν του άρεσαν τα μαθήματα και ιδίως τα Αγγλικά δεν μπορούσε να τα χωνέψει Μία Κυριακή μετά την εκκλησία κάναμε βόλτα και έξω από το σπίτι ενός αμερικανού έπαιζαν τα δύο μικρά κοριτσάκια τους και μιλούσαν . Σταμάτησε ο Ανδρέας και τα άκουγε που μιλούσαν τόσο άνετα τη γλώσσα τους και τα καμάρωνε .Και μετά λέει σε μας με απορία «Για δεξ ρε μια σταλιά μπάσταρδα και μιλάν φαρσί τα Αγγλικά και εγώ ακόμα δεν μπορώ να μάθω τι θα πει benefit».Αυτή η λέξη του έκανε εντύπωση και κάθε λίγο και λιγάκι την έλεγε και μετά ρωτούσε «Τι θα πει ρε μπένεφίτ ;»

Ένα άλλο που έκανε ήταν που είχε δώσει σε όλους μας παρατσούκλια που με την κρίση του το παρατσούκλι που έδινε ταίριαζε απόλυτα και ήταν ανάλογα με την εμφάνισή του τις γνώσεις του και την καταγωγή του κλπ. Για παράδειγμα θα πω μόνο εμάς τους τρεις χωριανούς.

Εμένα με βάπτισε (Παχύδερμο) διότι ήμουν λίγο παχουλότερος αλλά και πολύ υπομονητικός. Τον Νίκο τον βάπτισε Γυφτοπρόξενο διότι ήταν μελαγχολικός και είχε χρυσό δόντι. Τον Φώτη τον βάπτισε και τον φωνάζαμε (Υπεράνω) γιατί όταν κάναμε ντους παρατήρησε ότι αυτός την είχε από όλους τους άλλους μεγαλύτερη .Επίσης επειδή ήταν και λίγο ερωτιάρης και ερωτεύτηκε αμέσως μία από την οικοκυρική που την έλεγαν Σίδνεη(Βαφτισιμιά του κ. Λοκ) τον φωνάζαμε και Σίδνεη. Αλλά μερικά παιδιά τη γλίτωσαν διότι δεν βρήκε τίποτα που να τους ενοχοποιεί για να τους δώσει παρατσούκλι Αυτόν τον ονομάσαμε όλοι (Νονό)

Τον πρώτο χρόνο μάθαμε αρκετά πράγματα και προ παντός λίγα γράμματα. Ο καθηγητής των Ελληνικών κ. Γεώργιο Δήμου ήταν πολύ καλός φιλόλογος και προσπαθούσε ότι δίδασκε να τα καταλαβαίνουμε όλοι και τα έλεγε απλά και έπαιρνα 18. Επίσης ήταν και ψάλτης και ιεροκήρυκας και δίδασκε θρησκευτικά στα οποία δεν ήμουν τόσο καλός γιατί πολλές φορές αυτά που έλεγε δεν τα πίστευα και είχαμε διαφωνίες, παρ' όλα αυτά με βαθμολογούσε με 19.

Ο κ, Θ. Βουδούρογλου μας έκανε μαθηματικά. Αυτά μ' άρεσαν πολύ ήμουν καλός και έπαιρνα μέχρι και 18 που ήταν καλός βαθμός.

Ο κ. Δημ. Χατζής που ήταν πρώην μαθητής της Σχολής και σπούδασε στις ΗΠΑ μας δίδασκε Χημεία, Γεωργία και Υγιεινή, σ' αυτά ήμουν καλός και έπαιρνα 17

Ο κ. Πιπίνος ήταν ειδικός στην Αμπελουργία και ο κ. Γαζής στη Σηροτροφία και Μελισσοκομία και με βαθμολογούσε 10 και 15 στη Φυτολογία 19 αλλά στη Δενδροκομία και Λαχανοκομία 14.

Στα Αγγλικά που μας τα δίδασκε η κυρία Χάους ήμουν καλός και μου άρεσαν και έπαιρνα 19

Όσο για τα πρακτικά μαθήματα ήμουν και εκεί καλός και με βαθμολογούσαν από 16-17-18 και συνκαταλεγόμουν μεταξύ των καλών και των αριστούχων .Τα παιδιά που αποτελούσαν εξαίρεση και έπαιρναν άριστα στα μαθήματα ήταν, ο Γρηγοριάδης, Κουλαουζίδης, Τσιγκίδης, Στοϊδης, Δάφτσιος , Πετρίδης και Σαμανίδης .

Από τα παιδιά αυτά ο Γρηγοριάδης έγινε μεγάλεμπορος ξυλείας και χορηγός της Σχολής

.Ο Κουλαουζίδης έγινε Διευθυντής Εκπαίδευσης της ΑΓΣ..Ο Τσιγκίδης έφυγε τον τέταρτο χρόνο και (θα επανέλθω σ' αυτόν αργότερα) Ο Στοϊδης σπούδασε στις ΗΠΑ και έγινε πρόεδρος της Αποθεματικής τράπεζας των ΗΠΑ στην Βιρτζίνια .

Ο Δάφτσιος σπούδασε Αιματολόγος και ήταν καθηγητής στο Πανεπιστήμιο του Ανν Άρμπορ στο Μίσιγκαν .ο δε Πετρίδης έγινε ξενοδόχος έχτισε στον Πλαταμώνα το μεγαλύτερο ξενοδοχείο επτακοσίων κλινών «Ο Πλαταμών» και ήταν πετυχημένος επιχειρηματίας και σε άλλες επιχειρήσεις

Εδώ βλέπουμε ότι παρ όλο που η Σχολή εκπαίδευε παιδιά για να επιστρέψουν στα χωριά τους να εργαστούν στα κτήματα και να διδάξουν και τους συντοπίτες τους βελτιωμένες μεθόδους καλλιέργειας κανένας απ αυτούς αλλά και πολλά άλλα παιδιά δεν το έκαναν αυτό ,ίσως διότι όπως ανάφερα και πιο μπροστά το επάγγελμα του γεωργού στην Ελλάδα ήταν πολύ υποτιμημένο και δεν υποστηριζόταν από το κράτος ,αλλά ορισμένα παιδιά που είχαν μεγάλα κτήματα και επιδόθηκαν στη συστηματική καλλιέργεια των αγρών τους η της κτηνοτροφίας ,πτηνοτροφία και ότι άλλο είχε πέραση τότε προόδευσαν κι αυτοί .

Τώρα όσο για τα μαθήματα ωδικής, χορού και στα σπορ δεν μας βαθμολογούσαν αλλά σε όλα ανακατευόμουν και ήμουν καλός και είχα πρωτεύοντα ρόλο ιδίως στο ποδόσφαιρο .Όλα αυτά βέβαια τελείωναν κατά τα τέλη του Ιουνίου που τελείωνε και η σχολική χρονιά και τα παιδιά πήγαιναν στα σπίτια τους . Αρκετά όμως από τα παιδιά δεν μπορούσαν τότε να πάνε στα σπίτια τους λόγο του εμφυλίου πολέμου που τα χωριά τους είτε κατέχονταν από τους αντάρτες η είχαν εγκαταλειφθεί και καταστραφεί ,έτσι μερικά παιδιά έμεναν στη σχολή και δούλευαν εκεί, και μερικά ερχόντουσαν στο χωριό μας και δούλευαν στους λαχανόκηπους για να βγάλουν λίγο χαρτζιλίκι .Τα παιδιά που προτιμούσαν το χωριό μας ήταν ο Χρήστος Γρηγοριάδης, ο Γεώργιος Πετρίδης και ο Γιάννης Στοϊδης που τους έδινε δουλειά και στέγη ο Πατέρας του Νίκου Χατζημάρκου. Έτσι το καλοκαίρι είχαμε καλή παρέα πήγαινα κι εγώ κάπου κάπου να δουλέψω όταν είχαν μεγάλη ανάγκη, αλλά περισσότερο με χρειαζόταν ο πατέρας μου να τον βοηθώ στο καφενείο που πάντα είχε δουλειά .

Έτσι ο πρώτος χρόνος πέρασε τόσο γρήγορα που με ανυπομονησία περιμέναμε πότε θα έρθει ο καιρός να ξαναπάμε στο σχολείο που τόσο είχαμε αγαπήσει.

Την περίοδο του καλοκαιριού τα Σαββατοκύριακα ερχόταν στο κτήμα του Νίκου και ο καθηγητής μας κ. Δήμου με την γυναίκα του εκδρομή και απολάμβανε τα φρέσκα ροδάκινα ,τα καΐσια και τα σύκα κάτω από τα σκιερά δένδρα και το κρύο νερό που έβγαζε το μοτέρ από το πηγάδι για να ποτίσουν τον λαχανόκηπό τους .Τα πάντα ήταν άφθονα ,φρέσκα και νόστιμα και ο τόπος ήταν σωστός παράδεισος γιατί αυτοί οι πρόσφυγες δούλεψαν με ζήλο και μεράκι και μετατρέψανε τους βαλτότοπους σε έφορους μπαξέδες που προμήθευαν λαχανικά και φρούτα όχι μόνο την Θεσσαλονίκη αλλά και την Αθήνα ακόμα με τα νόστιμα φράουλα του Θανάση Χατζημάρκου .

Θα πρέπει να πω εδώ ότι ο Γρηγοριάδης ήταν θύμα πολέμου .Ο πατέρας του που ήταν γραμματέας της κοινότητας του Άδενδρου δολοφονήθηκε από τους αντάρτες ,επίσης και ο πατέρας του Στοϊδη στο χωριό του στις Μουριές είχε την ίδια ατυχία έτσι τα παιδιά αυτά είχαν και κάποιο ψυχικό τραύμα .Ο δε Πετρίδης, είχαν περί τα 40 στρέμματα οπωρώνα με μηλιές επάνω στην παραλία του χωριού τους στον Πλαταμώνα αλλά με τον πόλεμο δεν καλλιεργήθηκε κανονικά , καταστράφηκε και δεν είχαν τα μέσα και τα χρήματα να τον ξανακαλλιεργήσουν γι αυτό και δεν πηγαίνανε στα χωριά τους και το κτήμα τότε το θεωρούσαν άχρηστο .

Όλα τα παιδιά που ήρθαν την πρώτη χρονιά τα περισσότερα ήταν πάνω από 16 ετών και ένα ή δύο που ήταν από τα μέρη της Θράκης είχαν λάβει μέρος και σε μάχες κατά των Βουλγάρων και λίγο ή πολύ όλα τα παιδιά είχαν και κάποια πολιτική απόχρωση και ιδεολογία και πολλές φορές όταν ανοίγανε πολιτικές συζητήσεις δημιουργούσαν προβλήματα και αντιπαραθέσεις και αντιπάθειες που εμπόδιζαν την ομαλή συμβίωση αλλά οι κανονισμοί της σχολής ήταν αυστηροί και στις ακραίες περιπτώσεις μπορούσαν να αποβάλουν τους ταραξίες ,έτσι οι πολιτικές συζητήσεις ήταν απαγορευμένες και δεν γινόντουσαν μπροστά στους καθηγητές ή στο προσωπικό. ο Πετρίδης (Σουρής) ήταν αριστερών φρονημάτων ήξερε πολλά ποιήματα και αντάρτικα τραγούδια και πολύ καλά την κομμουνιστική θεωρία αλλά πολλές φορές έκανε και τον εθνικιστή ήθελε τον βασιλιά και όλους τους μπερδευε και δεν ήξερε κανείς τι πραγματικά ήταν .

Ο Νίκος κι εγώ δεν ήμασταν πολιτικοποιημένοι αλλά αφού οι γονείς μας ήταν Βενιζελικοί και εμείς λέγαμε ήμασταν ό, τι ήταν και οι γονείς μας αλλά δεν ήμασταν βασιλικοί ούτε και κομμουνιστές όταν όμως ήρθαν οι αντάρτες μετά την κατοχή κάμναμε ό, τι λέγανε αυτοί για να μη μας πάρει ο διάβολος ,όπως τον Καβαλιέρο τον Κόνιαλη και άλλους. Ο Φώτης διάβαζε πολύ την (Μακεδονία) ήταν καλός πολιτικάντης και συζητητής, τα μάθαινε από τον πατέρα του που ήταν αρκετά μορφωμένος και είχε διατελέσει πρόεδρος της κοινότητας και στο καφενείο τους που ήταν σαν πολιτικό γραφείο, όλη την ημέρα μιλούσαν αυτά και ήξερε αρκετά..

ΔΕΥΤΕΡΟ ΕΤΟΣ

1946-47

Τον Σεπτέμβριο όταν γυρίσαμε πίσω στη σχολή για τη δεύτερη χρονιά δεν ήμασταν 54 παιδιά γιατί, μερικά παιδιά δεν παρουσιάστηκαν να συνεχίσουν για πολλούς και διάφορους λόγους αλλά ήρθαν άλλα 50 καινούρια κατά λίγα χρόνια μικρότερα από εμάς που είχαν τελειώσει το δημοτικό σχολείο και προερχόντουσαν από την επαρχία και από όλα τα μέρη της Ελλάδας .Εκτός βέβαια από τους μαθητές είχαμε και καμιά εκατοσταριά Αμερικανούς αξιωματικούς και στρατιώτες σαν επισκέπτες οι οποίοι είχαν έρθει ως παρατηρητές για το δημοψήφισμα ως προς την επαναφορά του βασιλιά ή όχι ,και είχαν καταλάβει τις γερμανικές παράγκες που υπήρχαν στα πάρκα της σχολής .Έτσι είχαμε μεγάλη κίνηση .Είχαν πολλά αυτοκίνητα τζιπ και $\frac{3}{4}$ για να κινούνται σε όλη τη Μακεδονία και άλλα μέρη .Αυτοί δεν μας εμπόδιζαν, εμείς αρχίσαμε κανονικά τα μαθήματα με 4-5 λιγότερους στη τάξη μας και σχεδόν τα ίδια μαθήματα αλλά πιο προχωρημένα .

Τα πρακτικά τμήματα είχαν εφοδιαστεί με καινούρια τρακτέρ(Φάρμαλ)που είχαν λαστιχένιους τροχούς και μας μάθαιναν τη χρήση τους ,επίσης έφεραν καινούριες ράτσες αγελάδων και χοίρων για να βελτιώσουν την παραγωγή .

Ο κύριος Λίτσα που ήταν διευθυντής εκπαίδευσης καλυτέρευσε τις αίθουσες διδασκαλίας και έφερε καινούριες ιδέες ψυχαγωγίας, Ανεβάζαμε θεατρικά έργα οργάνωνε ποδοσφαιρικά ματς με το Αμερικανικό κολέγιο Ανατόλια και τα γύρω χωριά και κάπου κάπου εκδρομές στα γύρω χωριά .Επίσης ήταν και η χρονιά που άρχισε ο κ. Χάους να κατασκευάζει ημικυκλικές κερκίδες κοντά στο γήπεδο για πολλαπλές χρήσεις ,για παρακολούθηση παρελάσεων, παραστάσεων, βόλει, μπάσκετ κλπ και ήταν ωραίο κατασκευασμένο από ελαφρόπετρα του Χορτιάτη .

Ο δεύτερος χρόνος τελείωσε με πανηγυρισμούς και ήταν καλύτερος από τον πρώτο. Γι αυτούς όμως που δεν μπορούσαν να πάνε στα σπίτια τους είχαμε και φέτος παρέα τα ίδια παιδιά πάλι στο χωριό φιλοξενούμενοι από τον Μπάμπια Θανάση Χατζημάρκο.

ΤΟ ΤΡΙΤΟ ΕΤΟΣ 1947-48

Το τρίτο έτος ήταν καλό διότι είχαμε τελειώσει το ήμισυ της τετραετούς φοίτησής μας και με χαρά αρχίζαμε να τελειώσουμε και τα υπόλοιπα δύο χρόνια .Είχαμε μεγαλώσει πια ήμασταν 17,18,19 χρονών όλοι είχαμε τη σκέψη τι δουλειά θα κάνουμε όταν τον άλλο χρόνο τελειώσουμε το σχολείο διότι μετά θα ακολουθούσε το στρατιωτικό . Τότε η κατάσταση ήταν χειρότερη διότι ο εμφύλιος πόλεμος είχε πάρει μεγάλες διαστάσεις και δεν υπήρχε μέρος στη χώρα μας που να μη σκότωνε ο ένας τον άλλον όχι μόνο επάνω στα βουνά και στα χωριά αλλά και μέσα στις πόλεις

Ένα άλλο πράγμα που απασχολούσε πολλά παιδιά ήταν ότι το απολυτήριο της σχολής δεν ήταν ισότιμο του γυμνασίου και δεν ήταν αναγνωρισμένο από το Υπουργείο Παιδείας για να μπορέσει κάποιος να συνεχίσει το γυμνάσιο ή κάπου αλλού. Γιατί όπως είπα, αυτοί που είχαν κτήματά δεν είχαν πρόβλημα αλλά όσοι δεν είχαν τους προβλημάτιζε αν τελειώνοντας θα έβρισκαν κάποια απασχόληση .Έτσι την τρίτη χρονιά δεν ήρθαν πάλι αρκετά παιδιά ,όπως ο φίλος μας ο Φώτης ο Καραμανλής και άλλοι καμιά δεκαριά που δεν ήταν ευχάριστο τόσο για τη σχολή όσο και για μας που επηρέαζε κατά κάποιο τρόπο το ηθικό μας .

Στην τρίτη χρονιά προστέθηκαν άλλα 50 παιδιά όπως ήταν το πρόγραμμα και το σχολείο άρχισε να επανέρχεται στο κανονικό ρυθμό λειτουργίας να έχει 4 τάξεις αλλά αυτό θα γινόταν την επόμενη χρονιά. Τώρα εμείς σαν πρώτοι, μετά τον πόλεμο ,τριοετείς και μεγαλύτεροι σε ηλικία είχαμε κάποιο πρωτεύοντα ρόλο ιδίως στα πρακτικά τμήματα .Είχαμε μαζί μας τους μικρότερους (τα μικράκια) που δούλευαν στο πλευρό μας και τους δείχναμε από την δική μας πείρα πως και τι να κάνουν και είχαμε κάπως το ρόλο του εκπαιδευτή. Στα θεωρητικά μαθήματα προστέθηκαν και άλλοι καθηγητές άλλοι σαν έκτακτοι και άλλοι μόνιμα .

Η χρονιά κύλησε ομαλά εμπλουτίζοντας τις γνώσεις μας περισσότερο μέσα στην τάξη και στα πρακτικά τμήματα αλλά και στη κοινωνική μας συμπεριφορά, από παιδιά που ήμασταν περνούσαμε στην άλλη φάση της ζωής, της ενηλικίωσης, της υπευθυνότητας και των αποφάσεων.

Η χρονιά τελείωσε με μεγάλες γιορτές και παρελάσεις μαθητών και μαθητριών με την φιλαρμονική της Θεσσαλονίκης, Πλωτά συρόμενα από άλογα που απεικόνιζαν αναπαραστάσεις της αγροτικής ζωής με απαγγελίες λόγων και ποιημάτων από τους μαθητές που ήταν μια χρονιά που δεν θα τη ξεχάσω. Έτσι τελείωσε η χρονιά αισίως για πολλούς και πήγαμε στα σπίτια μας για να συνεχίσουμε εκεί τις δουλειές του καλοκαιριού στα δικά μας κτήματα .

Αυτή η χρονιά του 1948 ήταν χειρότερη από πέρσι, σχετικά με τον εμφύλιο .Τα παιδιά πάλι φέτος ήρθαν να περάσουν τον κίνδυνο δουλεύοντας στο χωριό αλλά ήρθαν και εκατοντάδες άλλοι πρόσφυγες από εμπόλεμες περιοχές γιατί ήταν το πιο ασφαλές μέρος και είχαν άφθονη εργασία στους λαχανόκηπους και στα χωράφια

Συνάντησα τον Φώτη ο οποίος δούλευε στο λεωφορείο του γαμπρού του Παναγιώτη Μαυρίδη σαν εισπράκτορας και μου είπε ότι ο γαμπρός του έχει «μέσα» στο Επιτελείο

(αλλά και πού δεν είχε) και θα τον τακτοποιούσε να εισαχθεί στη Σχολή Τεχνιτών του Τεχνικό Σώμα Στρατού στην Αθήνα για πέντε χρόνια ως εθελοντής με την προοπτική μονιμοποίησης για καριέρα στο στρατό και μου πρότεινε να πάμε μαζί. Μιλήσαμε και με τον Παναγιώτη ο οποίος μας είπε ότι οι θέσεις είναι έμμισθες και δεν έπρεπε να χάσουμε την ευκαιρία αυτή να αποκτήσουμε και ένα επάγγελμα τεχνικού με δίπλωμα αναγνωρισμένο και από το κράτος. Η πρόταση ήταν πολύ ελκυστική και δεν υπήρχαν πολλά περιθώρια χρόνου. Το συζήτησα με τους γονείς μου και τους είπα ότι αν πάω ακόμα ένα χρόνο στην ΑΓΣ να τελειώσω θα πάρω μία βεβαίωση που δεν είναι ούτε ισότιμη του γυμνασίου, μετά θα είμαι σε ηλικία στρατεύσιμη και δεν θα έχω επιλογή σε ποίο σώμα και κλάδο να υπηρετήσω ενώ τώρα κάνω επιλογή εγώ να μάθω μηχανικός αυτοκινητών και μάλιστα με μισθό από την πρώτη μέρα και να μείνω μόνιμος αν θα μου άρεσε το στράτευμα. . Λοιπόν η απόφαση ήταν ομόφωνη και μου δώσανε το πράσινο φως να κάνω αυτό που νόμιζα ότι ήταν πιο καλό για το μέλλον μου. Πήγα στον Φώτη και του είπα «ρε Φώτη από παιδιά μαζί, στη Βέροια μαζί, στο γυμνάσιο μαζί, στη ΑΓΣ μαζί, άντε και στο στρατό μαζί να δούμε τι θα γίνει. Και αργότερα στην Αυστραλία για λίγο μαζί. Άντε πες τον Παναγιώτη να βάλει μπρος αμέσως τώρα.

ΑΓΡΟΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Αγροτικά και άλλα τραγούδια που τραγουδούσαμε στις εκδηλώσεις μας ήταν:

ΤΑ ΧΩΡΙΑΤΟΠΟΥΛΑ

(Αγόρια και κορίτσια)

Είμαστε εμείς τα τιμημένα χωριατόπουλα
Πρώτα εις το χορό και πρώτα στο τραγούδι
σα δε δουλεύουμε γλεντούμε κι' είν η νιότη μας
αέρας, φως ζωή, χαρά σωστό λουλουδι.

(Τα αγόρια)

Είμαστε' εμείς που σκάβουμε σπέρνουμε και θερίζουμε
μέσα στον ήλιο στη βροχή στην παγωνιά στο χιόνι.
κλαδεύουμε φυτεύουμε τρυγούμε και ποτίζουμε
και σαν παιδιά χαιρόμαστε γιορτή σαν ξημερώνει.
Είμαστε' εμείς τα τιμημένα χωριατόπουλα κ λ π

(Τα κορίτσια)

Είμαστε' εμείς που πλένουμε κι' υφαίνουμε στον αργαλειό
τη προίκα μας που τη θωρεί ο νιος και καμαρώνει.
Είμαστε' εμείς π' αρμέγουμε ζυμώνουμε και πλένουμε
Και σαν παιδιά γαιρόμαστε γιορτή σα ξημερώνει .

*

Είμαστ' εμείς τα τιμημένα χωριατόπουλα κ λ π

(Τα κορίτσια)

Είμαστε' εμείς που πλένουμε κι' υφαίνουμε στον αργαλειό
Τη προίκα μας που τη θωρεί ο νιος και καμαρώνει
Είμαστε' εμείς π' αρμέγουμε ζυμώνουμε και πλένουμε
Και σαν παιδιά γαιρόμαστε γιορτή σαν ξημερώνει

*

Είμαστ' εμείς τα τιμημένα χωριατόπουλα κ.λ.π

1946. Αρχαίοι Ελληνικοί χοροί προς τιμήν της θεάς Δήμητρας θεά της γεωργίας

Το «Πιστεύω του γεωργού» ήταν υποχρεωτικό να το ξέρουν όλοι οι πρωτοετείς μαθητές της ΑΓΣ (Το πιστεύω του γεωργού το απάγγελλα στα αγγλικά το δεύτερο χρόνο στις γιορταστικές εκδηλώσεις της σχολής)

ΤΟ ΠΙΣΤΕΥΩ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΟΥ

ΠΙΣΤΕΥΩ: Στην Όμορφη Ύπαιθρο και στη ζωή του αγρότη ,στις ελπίδες του, στις φιλοδοξίες του και στη πίστη του ,την ικανότητα του και τη δύναμή του να καλυτερέψει τη ζωή του και να φροντίσει για την ευτυχία εκείνων π’ αγαπά.

ΠΙΣΤΕΥΩ: Στον Αγρότη, που αποτελεί την ασφαλή άμυνα της πατρίδας ,την πηγή της ευημερίας της ,το λιμάνι της ασφάλειας της από κάθε εσωτερικό και εξωτερικό κίνδυνο.

ΠΙΣΤΕΥΩ: Στην ιερότητα της Αγροτικής Στέγης, στην αγιότητα της αγάπης της Αρχόντισσας και στο γεγονός ότι το αγροτικό σπίτι αποτελεί το στερεό θεμέλιο για την ανάπτυξη πολιτισμένης, χαρούμενης και υγιεινής ζωής .

ΠΙΣΤΕΥΩ: Στο Αγροτόπαιδο και στην αγροτοπούλα, στη σφοδρή τους επιθυμία να χρησιμοποιήσουν κάθε ευκαιρία να καλλιεργήσουν το πνεύμα τους, ν’ αποκτήσουν γερά σώματα, να δημιουργήσουν αγνές ψυχές και να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους όταν η Πατρίδα τους καλέσει .

ΠΙΣΤΕΥΩ: Στο σκοπό και στις επιδιώξεις των Μορφωτικών Συλλόγων, στα Γεωργικά Σχολεία και Γεωργικά Ιδρύματα που προετοιμάζουν τους νέους για μια καλύτερη αγροτική ζωή .

ΠΙΣΤΕΥΩ: Στην Ορθόδοξη Ελληνική Εκκλησία που μας διδάσκει την αγάπη από τα βάθη της καρδιάς μας για μία τιμημένη ζωή.

ΠΙΣΤΕΥΩ: Στην Πατρίδα μου, την Αθάνατη Ελλάδα και είμαι υπερήφανος που είμαι Έλληνας και τιμημένο Α γ ρ ο τ ο π α ι δ ο.

1946. Μία θεατρική παράσταση του Κλήδονα (είδος λαϊκής μαντείας) σε κινητή σκηνή από τα κορίτσια της οικοκυρικής σχολής των Κουάκερ στην Αμερ. Γεωργ. Σχ.

Ο εύθυμος γεωργός

Κρατώ σφιχτά της γης τα μυστικά
 στα μπράτσα μου τ' ατσάλινα τα στιβαρά
 Η μάνα Γη τον ωραίο της καρπό
 μου δίνει και μ' ανέκφραστη μεθώ χαρά
 Μέστωσαν τα στάχυα κ' οι καρποί,
 χαρά Θεού πλημμύρα στον αγρό,
 Στα χείλη πάντα προσευχή για το Θεό.
 μητέρα Γη μονάχη προκοπή
 Σκληρή δουλειά και καθαρή καρδιά

Και καύχημα μου στη ζωή η Α Γ Ρ Ο Τ Ι Κ Η

Το τραγούδι (Ο γεωργός) το τραγουδούσαμε σε ρυθμό βαλς

Ο γεωργός (σε ρυθμό βαλς)

1. Ακόμα γλυκοχάραμα με τον αυγερινό
ολόφωτός που λάμπ' εκεί ψηλά στον ουρανό
ξυπνάει μ' ελπίδες με χαρά να πάει στη δουλειά
φιλόπονός κι' εργατικός ο γεωργός .

λα λα λα λα λα λα λα λα λα λα λα λα λα λα λα
λα λα λα λα λα λα λα λα λα ο γεωργός.

2. Ευθύς 'τοιμάζει τ' άροτρα, τα βόδια, τα τσαπιά
και όλη η φαμίλια του ξυπνάει για τη δουλειά
κι' αμέσως βλέπεις ξεκινούν καβάλα, άλλοι περπατούν
με γέλια πάνε με χαρά για τη δουλειά .

το λα λα λά με σφύριγμα).....για τη δουλειά

3. Πηγαίνουν στα χωράφια τους στ' αμπέλια μακριά
και όλη μέρα σκάβουνε ,δουλεύουν με καρδιά.
Μικροί μεγάλοι μια χαρά τους βλέπεις στη σειρά
τσαπ,τσαπ,κλαπ,κλαπ, τη γη γλεντούν και τραγουδούν

λα λα λα λα,.....και τραγουδούν

4. Το βράδυ πάλι με χαρά στο σπίτι τους γυρνούν
γεροί και μ' όρεξη χωρίς τους κόπους ν' αψηφούν .
Μ' ελπίδα πάντα το ψωμί το βγάζουνε με την τιμή
Δουλεύουν πάντα με χαρά και με καρδιά.

Το λα λα με σφύριγμακαι τραγουδούν

Το τραγούδι της εργασίας (σε ρυθμό βαλς)

Εμπρός ας αρχίσουμε όλοι δουλειά, μ' ανάλαφρη καρδιά .
Αυτή θα μας δώσει υγεία χαρά, εμπρός για τη δουλειά .
Δούλευε, δούλευε γέλα πολύ, δίχως δουλειά είναι η ζήση πεζή
Δουλειά χαρά, δουλειά χαρά όλοι μαζί στη δουλειά
Η δούλεψη κάνει γερά τα κορμιά ,κι' είναι υγεία χαρά
Οι φίλοι γνωρίζονται μέσ' τη δουλειά κι' είν' η φιλία χαρά .
Δούλευε δούλευε γέλα πολύ δίχως δουλειά είν' η ζήση πεζή
Δουλειά χαρά, δουλειά χαρά όλοι μαζί στη δουλειά.

1946. Μία αναπαράσταση των πρακτικών τμημάτων της σχολής και η χρήση των γεωργικών εργαλείων. (Μπροστά στη μέση επισκευάζω ένα κασμά)

*1946. Παράσταση με διάφορα ζώα που παραπονιούνται για καλύτερη μεταχείριση
Τον ύμνο της Σχολής μας στα Αγγλικά το λέγαμε σε επίσημες εκδηλώσεις και τις
Κυριακές το βράδυ μετά την λειτουργία της Ευαγγελικής εκκλησίας .*

The American Farm School Song of Thessalonica

O, School of Macedonia, to Thee our song we raise
Beloved Alma Mater, accept our love and praise,
God's country lies before us and his smiling sky above
The fruitful vines, the waving grain that prove His thoughtful love

Chorus

Hail to Thee, Thessalonica
Macedonia's School, three cheers!
Our loyal love and service true,
We pledge through all these years,
Thessalonica, Thessalonica.
All hail, three cheers.

Behind us old Hortiat, in power and strength holds sway.
Emblem of faith and justice our teacher day by day,
Below the sparkling waters of the bay look unafraid,
In to the deepest, bluest sky that god has ever made.

Across the Blue Aegean fair Olympus rises high,
A purple shadow dimly lined against the western sky.
And here are trained for service true,
The head, the heart, and hand

Grace.B. House

Χορευτικά τραγούδια. Συρτός Μακεδονίτικος (τραγούδι Πυλαίας ή Καπουτσίδας)

Στον επάν' το μαχαλά παίζν' νταούλια και βιολιά (δισ)
 Παίζν' νταούλια και βιολιά,
 Να χορέψ' η νύφ' με τη πεθερά
 Τρα λα λα λα λα με τη πεθερά .

Πάνω στ' αλώνια και στα πετραλώνια (δισ)
 Παίζ' ο βασιλιάς τ' γουμάδα με το γιοτ' μαζί (δισ)
 Τρα λα λα λα λα με το γιοτ' μαζί.

Καιει ο φούρνος καιει, καιει και λαμπαδίζει (δισ)
 Για να ψήσει με τα κλίκια να τα φαι η νύφ'
 Με την πεθερά
 Τρα λα λα λα λα με την πεθερά.

Κόκκινος πετεινός (Χασάπικο)

Κόκκινος πετεινός λαλεί
 μες την Αγία Παρασκευή
 Μέσ' την Αγία Παρασκευή
 κόρη κοιμάται μοναχή.

Κοιμάται κι' ονειρεύεται
 έβλεπε πως παντρεύεται
 Έβλεπε πως παντρεύεται
 παίρνει νερό και νίβεται.

Ματούδια μου περδικλωτά
 μη σε γελάσουν τα φλουριά
 Μη σε γελάσουν τα φλουριά
 κι' πάρτε γέρο με παιδιά .

Τον ύμνο της Σχολής μας στα Ελληνικά τον λέγαμε σε επίσημες γιορτές .

Τα φώτα της γεωπονίας

Χαίρε κλεινή Γεωπονία θεά ωραία των τεχνών,
Στηρίζουσα εσύ και μόνη τας τύχας όλων των Εθνών .
*

Ρεφρέν
Τα φώτα της Γεωπονίας είθε παντού να σκορπιστούν
Παντού εις όλη την Ελλάδα οι γεωργοί να φωτιστούν .
*

Τιμή εις τον Διευθυντή μας που για τον Εθνικό σκοπό
Μορφώνει νέους της υπαίθρου για της πατρίδας το καλό.
*

Ρεφρέν
Τα φώτα της Γεωπονίας.....κ.λ.π.

Τιμή εις τους καθηγητές μας όπου συμφώνως συντελούν
με ευχαρίστηση μεγάλη οι γνώσεις να διαδοθούν .

Ρεφρέν
Τα φώτα της Γεωπονίας.....κ.λ.π.

Το τραγούδι του χωρισμού το λέγαμε κάθε φορά στο τέλος του
σχολικού έτους όταν φεύγαμε για τα σπίτια μας .

1946. Μία εκδρομή της τάξης μας στη μαγευτική τοποθεσία της Ν. Μηχανιώνας με τον διευθυντή μας όρθιο αριστερά Θεόδωρο Λίτσα και την κυρία House (έκτη στη σειρά).

1946 .Στην εκδρομή της Ν. Μηχανιώνας η πρώτη τάξη μετά τον πόλεμο. Μεταφέρθηκαν τραπέζια καρέκλες φαγητά, αναψυκτικά, φρούτα γλυκά κλπ και όλα τα σκεύη από το εστιατόριό μας για να γίνει ένα τέλειο γεύμα πολυτελείας Αμερικανικού τύπου .(Πρώτος από αριστερά είμαι εγώ, ο Νίκος Χατζημάρκος ,Δούπλας και Αντρέας Καραμανλής).

Το τραγούδι του χωρισμού

Μήπως πρέπει να φύγουμε χωρίς ελπίδα πια
πως θα ξανανταμώσουμε και πάλι μια φορά .

Παλιό κι' ωραίο παρελθόν που ζήσαμε μαζί
θα μείνει ως παράδειγμα στην όλη μας ζωή.

Ρεφρέν
Όχι δεν χωριζόμαστε για πάντοτε παιδιά .
μα θα ξανανταμώσουμε και πάλι μια φορά

Και τώρα ας ενώσουμε τα χέρια όλοι μαζί
κι' αλυσίδες πλέξουμε αγάπης περισσή

Ρεφρέν
Και ο θεός αδιάκοπα μας βλέπει από ψηλά
θα μας ενώσει κάποτε όλους μαζί ξανά .

1947. ΑΓΣ με τους συμμαθητές Κώστα Πουλαράκη εγώ ,και Χρήστος Γρηγοριάδης με τα νεογέννητα αρνάκια που τα φροντί – ζαμε στο τάϊσμα

Οι πολλαπλές εκπαιδεύσεις μας δίνανε την ευκαιρία να μαθαίνουμε πολλά και διάφορα πράγματα που ήταν τόσο απαραίτητα για τη καθημερινή ζωή ενός γεωργού και το σύστημα εκμάθησης ήταν τόσο καλά οργανωμένο που ό, τι μάθαινε ένας μαθητής ήταν λίγο δύσκολο να το ξεχάσει μετά στη ζωή του .

Η σχολή είχε και καλό αθλητισμό πάνω στα Αμερικανικά πρότυπα. Παίζαμε από το Base ball. Basket ball Volley ball, Tennis και το ποδόσφαιρο που ήταν και το πιο αγαπημένο μας παιχνίδι και μπορώ να πω ότι είχαμε μία πολύ καλή ομάδα που μπορούσαμε να αντιμετωπίσουμε τις καλύτερες της Θεσσαλονίκης πάντοτε με επιτυχία. Ο Τερματοφύλακάς μας Κιρκόρ Τσακεριάν που μετανάστευσε στη δεκαετία του 60 στην Αργεντινή έγινε και διεθνής παίκτης εκεί για αρκετά χρόνια .

1946. Αριστερά είναι η ομάδα της ΑΓΣ και δεξιά του Αμερ. Κολεγίου Ανατόλια . Τρίτος από αριστερά είμαι εγώ και πρώτος ο προπονητής Τσακεριάν Αγκόπ και τερματοφύλακας Ο Κιρκόρ Τσακεριάν .

1946. Η ποδοσφαιρική ομάδα της ΑΓΣ με πρώτο τον προπονητή Αγκόπ Τσακεριάν, δεύτερος είμαι εγώ και τρίτος πάλι ο αδελφός Χοφνατάν Τσακεριάν, άριστος κνηγός

1947.Μπροστά ο διευθυντής Θεόδ. Λίτσας σε μία παρέλαση της 25^{ης} Μαρτίου

Ο κύριος Θεόδωρος Λίτσας ήταν ο Διευθυντής εκπαίδευσης και βασικό στέλεχος του προσωπικού της σχολής. Αυτός οργάνωνε τελετές, γιορτές, ψυχαγωγία, αθλητισμό και γενικά ήταν η κινητήριος δύναμη για τον κύριο και κυρία House . Μιλούσε άπταιστα αγγλικά, τουρκικά, γαλλικά και γερμανικά .(Ήταν δε παντρεμένος με Γερμανίδα) .

Κατά το διάστημα της κατοχής στην Αμερικανική Γεωργική Σχολή εγκαταστάθηκε η Γερμανική Διοίκηση Στρατού Μακεδονίας.

Αποχωρώντας ήταν να ανατινάξουν όλες τις εγκαταστάσεις αλλά χάρη στην επέμβαση του κυρίου Λίτσα που είχε καλές σχέσεις με τον Διοικητή ανατίναξαν μόνο την βιβλιοθήκη όπου είχαν εγκαταστήσει τους ασυρμάτους και τα συστήματα επικοινωνίας.

Μέσα δε στους ανοιχτούς χώρους έχτισαν πολλές παράγκες που έμεναν οι στρατιώτες .Οι εγκαταστάσεις αυτές μετά την απελευθέρωση χρησιμοποιήθηκαν από τον αγγλικό στρατό, μετά από τους αμερικανούς παρατηρητές του δημοψηφίσματος για την επάνοδο του βασιλέα και των εκλογών του 1946 και στη συνέχεια τα χρησιμοποίησαν οι πρόσκοποι και οι αγρότες που έκαναν ειδικές εκπαιδεύσεις στα σύγχρονα μηχανήματα καλλιέργειας .

Ξένοι που αγάπησαν την Ελλάδα και τους Έλληνες

Από την ιστορία έμαθα ότι πολλοί ήταν οι ξένοι που αγάπησαν την Ελλάδα και τους Έλληνες και θυσιάσαν τα υπάρχοντά τους αλλά και τη ζωή τους βοηθώντας την Ελλάδα και το λαό του να απελευθερωθεί από τον τουρκικό ζυγό. Δεν θα τους ονομάσω γιατί ίσως να ξεχάσω κανέναν και τον αδικήσω αλλά είναι πολλοί αυτοί και έχουν μείνει στην ιστορία του ελληνικού έθνους που μας τους δίδαξαν από το πρώτα χρόνια που πήγαμε στο σχολείο.

Θα ήταν μεγάλη παράληψη στη συγγραφή αυτή του βιβλίου να μη προσθέσω στους παλαιότερους φιλέλληνες και αυτούς που γνώρισα και έζησα μαζί τους κι εγώ κατά την διάρκεια των σχολικών μου χρόνων στην Αμερικανική Γεωργική Σχολή με πρώτο τον μεγάλο ιδρυτή της τον **Dr. John Henry House** που το 1904 έβαλε τα θεμέλια του σπιτιού του σε ένα άγονο μέρος 200 στρεμμάτων έξω από την Θεσσαλονίκη και άρχισε να διδάσκει σε τέσσερα παιδιά πώς να καλλιεργούνε τη γη τους συστηματικά . Αυτός και η γυναίκα του τη **Susan** έζησαν ,γέρασαν και πέθαναν στην Ελλάδα για την Ελλάδα.

1947. Μία τελετή προς τιμή του ιδρυτή της σχολής .Τοπίο 1904 άδειο και τοπίο 1947 με αμέτρητα κτίρια και εγκαταστάσεις. .Είμαι ο δεύτερος με την μαύρη φόρμα.

Οι τελετές και οι επιδείξεις ήταν πολύ καλά οργανωμένες πάνω στα αμερικανικά πρότυπα πάντα με επιτυχία. Παίρνανε μέρος και τα κορίτσια της Οικοκυρικής Σχολής Κουάκερ που διηύθυναν ο κύριος και η κυρία Λοκ

1947. Στο ποδοσφαιρικό γήπεδο της σχολής που γίνονται οι εκδηλώσεις οι μαθητές σχηματίσανε τα αρχικά γράμματα του ιδρυτή J.H.H John Henry House. Γονείς συγγενείς φίλοι και προσκεκλημένοι από την Θεσσαλονίκη παρακολουθούν τις επιδείξεις. Πίσω είναι τα κτήματα της Σχολής και περί τα 3 χιλ. είναι το χωριό Σέδες

Μετά τις επιδείξεις πανηγυρίζουμε την επιτυχία μας σηκώνοντας το κ. Λίτσα και Bruce Lansdale ο οποίος ήταν κατ επιλογήν αντικαταστατής του διευθυντού Charles House

1947. Αριστερά είναι ο διευθυντής της οικοκυρικής σχολής των Κουάκερ Mr. Sydney Lock στη μέση ο Mr. Charles House και η κυρία Ελένη Βλάχου κατά τη διάρκεια της λειτουργίας της Ευαγγελικής εκκλησίας που γινόταν κάθε Κυριακή βράδυ. Οι εικονιζόμενοι είναι οι ιδρυτές της σχολής John Henry και Susan House .

Τόσο ο ιδρυτής της ΑΓΣ (John Henry House) και οι συνεχιστές του αλλά και οι ιδρυτές της Οικοκυρικής Σχολής της (Αυστραλέζας Joice NanKivell Lock και του συζύγου της Sydney Lock) εκτιμήθηκαν από το ελληνικό κράτος ,από τις τοπικές αρχές αλλά και από χιλιάδες παιδιά και γονείς που ωφελήθηκαν από το έργο τους στην ελληνική παιδεία

Οι τελευταίοι επειδή ήταν άτεκνοι υιοθέτησαν ένα κοριτσάκι από την Ουρανούπολη (Προσφόρι)Χαλκιδικής της οικογενείας Μαραγκού και της δώσανε το όνομα Sydney. Το μόρφωσαν στην οικοκυρική σχολή τους και αργότερα εγκαταστάθηκε στην Αγγλία, παντρεύτηκε εκεί και απέκτησε τρία παιδιά . Το 2000 μας επισκέφθηκε και είχαμε μια συνάντηση μετά από 52 χρόνια . Έκτοτε έχουμε επαφή με το ίντερνετ.

1948. Στο νεκροταφείο της Αμερ. Γεωργ. Σχολής οι μαθητές μαθήτριες προσωπικό και οι διευθυντές των δύο σχολών τελούμε μνημόσυνο για τον ιδρυτή της σχολής ο John.H. House αριστερά η κυρία Τζόυς Λοκ, η κυρία Χάους. Ο κύριος Χάους (γιος) και ο Σίδνεϊ Λοκ και ο ιερέας της σχολής.

Οι άνθρωποι αυτοί έζησαν και αφιέρωσαν όλη τους τη ζωή βοηθώντας τα ελληνόπουλα και γενικά την Ελλάδα. Ειδικά η εφημερίδα της Μελβούρνης «Νέος Κόσμος» στις 16/10/2006 αφιέρωσε ένα μικρό απόσπασμα από την βιογραφία της Joyce Lock.

Εγώ θα βάλω ένα αφιέρωμα από το περιοδικό «ΣΠΟΡΕΑΣ» της σχολής μου από το τεύχος Νο 23 του Φθινοπώρου 1982 όταν πια άφησε την τελευταία της πνοή στο αγαπημένο κάστρο της στην Ουρανούπολη που ήταν και σπίτι της.

Η κ. ΤΖΟΥΣ ΛΟΧ νεκρή στην ηλικία των 94 χρονών

Την νύχτα της Πέμπτης, 7 Οκτωβρίου 1982, η κυρία Τζούς Λοχ, στενή φίλη της Σχολής από την δεκαετία του 20, πέθανε στον ύπνο της στην Ουρανούπολη. Έτσι έκλεισε ένας κύκλος ζωής που κάλυψε 94 χρόνια και άρχισε στην Αυστραλία για να τελειώσει με μια ορθόδοξη κηδεία κοντά στον Βυζαντινό πύργο της Ουρανούπολης όπου και πέρασε τα τελευταία χρόνια της ζωής της. Η κυρία Λοχ η οποία μαζί με τον σύζυγό της Σίνδεϋ ήλθε στην Αμερικανική Γεωργική Σχολή το 1922, άρχισε την καριέρα της εδώ με ένα πρόγραμμα Κουσκέρων που είχε σκοπό την επανεγκατάσταση προσφύγων από την Μικρά Ασία. Η κυρία Λοχ και ο σύζυγός της γυρίσαν στην Σχολή το 1945 μετά από τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο σε μια περίοδο μεγάλης απόγνωσης και μετακίνησης πληθυσμών. Η κυρία Λοχ ωργάνωσε την πρώτη οικοκυρική Σχολή στην Αμερικανική Γεωργική Σχολή με τους Εγγλέζους Κουσκέρους και σχεδόν ολομόναχη ανέστησε την λαϊκή τέχνη των χαλιών. Στην Ουρανούπολη κατάφερε να κάνει τους επανεγκατεστημένους πρόσφυγες να ξαναρχίσουν να υφαίνουν χαλιά, πράγμα που είχε σαν αποτέλεσμα την δημιουργία των περιφημων χαλιών του «Πύργου», που φτιάχνονται αποκλειστικά στην Ουρανούπολη.

Η κυρία και ο κύριος Λοχ έζησαν τα περισσότερα χρόνια τους στην Ελλάδα στον Βυζαντινό πύργο της Ουρανούπολης ο οποίος βρίσκεται κοντά στα σύνορα του Αγίου Όρους. Τον πύργο αυτό τον ξανάκαναν κατοικησιμο. Μετά τον θάνατο του συζύγου της Σίνδεϋ, το 1954, η κυρία Λοχ συνέχισε τη ζωή της στον πύργο αυτό, μια ζωή ευεργετρίας στους κατοίκους του χωριού για τους οποίους ήταν και μανά και γιατρός και αδελφή και βοηθός, βρίσκοντας παράλληλα καιρό να γράψει και τα βιβλία της.

Σαν ένα μνημείο στην κυρία Λοχ οργανώθηκε μια επιτροπή που θα ανασταλώσει και θα διατηρήσει τον πύργο σαν ένα μουσείο και βιβλιοθήκη αφιε-

ΤΖΟΥΣ ΛΟΧ 1893 – 1982

ρωμένη στην τοπική χειροτεχνία. Το έργο αυτό έχει και την υποστήριξη του Υπουργείου Πολιτισμού της Ελλάδας, της Ελληνικής Αρχαιολογικής Εταιρείας, του Νομαρχη της Χαλκιδικής και

του κοινοτικού συμβουλίου της Ουρανούπολης. Χρηματικά ποσά μπορούν να σταλούν στην Σχολή για το Κληροδότημα Τζούς Λοχ.

Ο Πύργος της Ουρανούπολης (Προσφορά) της Χαλκιδικής όπου έζησε η Αυστραλέζα συγγραφέας κυρία Joyce με τον σκοτσέζο συζυγό της Sydney Lock μέχρι το θάνατό της την Πέμπτη 7 Οκτωβρίου 1982

Τέλος της μαθητικής περιόδου

Τον Ιούνιο του 1948 ήταν για μένα το τέλος της μαθητικής μου περιόδου στην ΑΓΣ και αποφάσισα να μη φοιτήσω το τέταρτο χρόνο, που θα ήταν και ο τελευταίος χρόνος αλλά να καταταχθώ ως εθελοντής στη σχολή μηχανικών του Τεχνικού Σώματος Στρατού στην Αθήνα .

Όπως προείπα η δευτεροβάθμια αυτή εκπαίδευση ήταν αποκλειστικά γεωπονικής και γεωργοτεχνικής φύσεως και δεν είχε την ίδια γυμνασιακή ύλη διδασκαλίας και η τετραετή φοίτηση δεν ήταν αναγνωρίσιμη από το κράτος για ανώτερες σπουδές στην Ελλάδα παρά μόνο στην Αμερική (ΗΠΑ).

Έτσι αντί να γίνω γεωπόνος έγινα μηχανικός. Όταν δε μετανάστευσα στην Αυστραλία ειδικεύτηκα και ως μηχανικός αεροπλάνων στα εργοστάσια κατασκευής πολεμικών αεροσκαφών Commonwealth Aircraft Corporation (CAC) στους κινητήρες και στο κρατικό Government Aircraft Factory (GAF) στα σκάφη για περίπου δέκα χρόνια. Στη συνέχεια εργάστηκα στη εταιρία TAA για δύο χρόνια και 22 στην ANSETT AIRLINES από όπου απέκτησα και την ειδικότητα του ειδικού εφαρμοστή και ιδιώτευσα το 1983.

Έκτοτε, τις ελεύθερες ώρες. Τελείωσα το ελληνικό γυμνάσιο, έκανα το VCE in English και δύο χρόνια Basic Electronics και computers και ασχολήθηκα με έργα λαϊκής τέχνης., την ζωγραφική, μικροτεχνική, ποίηση και με το γράψιμο της αυτοβιογραφίας μου και αυτό το βιβλίο .

Φθηνά και δωρεάν ταξίδια

Στο διάστημα κατά το οποίο εργαζόμουν στην εταιρεία ANSETT είχα τη τύχη και το προνόμιο να κάνω εγώ με τη γυναίκα μου πολλά ταξίδια ανά το κόσμο με πολύ μειωμένα εισιτήρια έτσι οι επισκέψεις στη Ελλάδα ήταν συχνές. Εκτός βέβαια που βλέπαμε τους συγγενείς μας και η επαφή μου με τους συμμαθητές, καθηγητές και εκπαιδευτές ήταν συχνές και ευχάριστες Αναμφισβήτητα μπορώ να πω ότι τα καλύτερα μαθητικά μου χρόνια τα έζησα στην ***Αμερικανική Γεωργική Σχολή της Θεσσαλονίκης***.

Θα παραθέσω μερικές φωτογραφίες από τις συναντήσεις «Reunions» των μαθητών που έγιναν εκεί στη σχολή αλλά και μερικές από τις επισκέψεις που είχα εδώ από συμμαθητές και συμμαθήτριες από διάφορα μέρη του κόσμου και που ακόμα μετά από 60 και πλέον χρόνια γνωριμίας διατηρούμε τις επαφές μας με τηλέφωνο, γράμματα και το ίντερνετ.

Επίσης πολλοί μαθητές που δεν μπορούσαν να σταδιοδρομήσουν στο επάγγελμα της γεωργίας προτίμησαν την μετανάστευση σε διάφορα μέρη του κόσμου .Στις ΗΠΑ έφυγαν με υποτροφία καμιά δεκαριά μαθητές να σπουδάσουν και όταν τελείωσαν τις σπουδές τους δεν γύρισαν πίσω στην Ελλάδα .

Μερικοί ήρθαν εδώ στην Αυστραλία όπως εγώ. Εδώ γνώρισα μερικούς που αποφοίτησαν μετά από τα δικά μου χρόνια και είναι:

Ο Βασίλης Παπαιωάννου, Αντώνης Ξανθόπουλος ,Θεόδωρος Μαυριανός, Καρανικόλας Κώστας, Νίκος Κόντογλου, Στράτος Ευστρατιάδης Γεώργιος Αγγελόπουλος και ένας της

δικής μου τάξης του 1945 Ισαάκ Λευτεράκης που τον συνάντησα τυχαία στο Μπρίσμπαν .το 1955 πηγαίνοντας για το ζαχαροκάλαμο .

1994. Ένα στιγμιότυπο από τις γιορταστικές εκδηλώσεις για τα 90 χρόνια από την ίδρυση της σχολής . Εδώ είναι μία ομάδα από μαθητές της ΑΓΣ και μαθήτριες της οικοκυρική σχολής του 1945 που παρακολουθούν και άλλοι που πήραν μέρος στις εκδηλώσεις .Από αριστ. διακρίνονται Παπανικολάου Δημ. Τερζής Εμμ Καίτη, Ρίζος, Σμαρώ. Κολοκοτρώνης Τάσος (εγώ) Κούλα ο Διευθυντής της σχολής Bruce Lansdale και ο Θανάσης.

Οι γιορταστικές εκδηλώσεις για τα 90 χρόνια της σχολής έγιναν βράδυ λόγω της ζέστης και συμμετείχαν 200 περίπου μαθητές και πλήθος κόσμου με καλεσμένους επίσημους από διάφορες πρεσβείες και δημοτικές αρχές .Έγιναν ομιλίες και δόθηκαν διάφορες παραστάσεις με διάφορα τραγούδια και χορούς και το γεγονός γιορτάστηκε στο τέλος με ποτά αναψυκτικά και εδέσματα.

1994. Τρεις παλιοί συμμαθητές . Δημ. Παπανικολάου, Τάσος Κολοκοτρώνης και Χατζημάρκος Νίκος

1985. Reunion. Συνάντηση με μερικούς συμμαθητές και καλούς φίλους . Πάνω σειρά είναι Διαμαντόπουλος Ιωάννης. Αντωνιάδης Στυλ .Τερζής Εμμ. Κουλαουζίδης Αρχιμήδης, Καραματίδης Κων. Τάσος Κολοκοτρώνης (εγώ) Αθανάσιος Λάφτσιος και Θυλικός Μάρκος.

1985. Εδώ οι ίδιοι συμμαθητές με τις συζύγους σε ένα εξοχικό κέντρο του Σέδες

1985. Σε ένα κέντρο διασκέδασης στο Σέδες της Θεσσαλονίκης με τους συμμαθητές.

1994 Οι συμμαθητές με τις συζύγους μπροστά στα σκαλοπάτια του κυρίως κτιρίου Priceton Hall με διδακτήρια κοιτώνες Χολ, μαγειρεία, γραφεία αποθήκες κλπ. Εδώ για τις εκδηλώσεις των 90 χρόνων από την ίδρυση της σχολής. Καθιστός πρώτος πίσω δεξιά η αδελφή μου η Βασούλα

1981. Από την επίσκεψή μου στη σχολή με τον συμμαθητή μου Αρχιμήδη Κουλαουζίδη. Προσωπάρχης και διευθυντής εκπαίδευσης. Ο Διευθυντής της σχολής Mr. Bruce Lansdale και ο ίδιος μπροστά στο Princeton Hall.

1989. Από την επίσκεψη του Mr. Bruce Lansdale στην Αυστραλία για το κληρικολαϊκό συνέδριο που έγινε στο Σίδνεϊ. Εδώ στο αεροδρόμιο Μελβούρνης πριν αναχωρήσει για την Ελλάδα. Αριστ. εγώ, στη μέση ο Bruce και ο απόφοιτος της σχολής του 1960 και γνωστός εδώ γεωπόνος Βασίλης Παπαϊωάννου.

1982 Ridley California. Εδώ από αρ. Αντριέν και Χοφνατάν Τσακεριάν, συμμαθητής μου και η σύζυγός μου Χριστίνα κι εγώ

27-10-1988. Εδώ αριστερά είναι ο συμμαθητής μου Γιάννης Στοϊδής από τις Μουριές και μόνιμος κάτοικος στη Βιρτζίνια των ΗΠΑ και Πρόεδρος της αποθεματικής τράπεζας εκεί και σχεδιαστής των χαρτονομισμάτων \$ 10 της Αυστραλίας και υπεύθυνος των εκτυπώσεων στα χαρτονομισματοκοπείο του Craigieburn, Vic. Μας επισκέφθηκε αρκετές φορές. Στη μέση είναι η σύζυγος μου Χριστίνα κι εγώ.

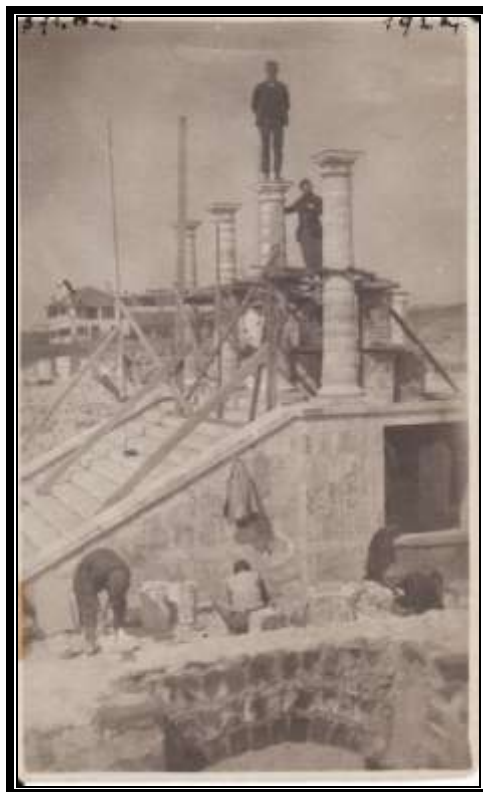
1990. Μια άλλη επισκέπτρια ήταν της Κίτσας Παπαδοπούλου, αριστερά. Μαθήτριά της οικοκυρικής σχολής των Κουάκερ, στη μέση εγώ και σύζυγος μου Χριστίνα.

Συμπληρωματικό Άλμπουμ. Θα ήθελα να συμπληρώσω μερικές ακόμα φωτογραφίες με το σκεπτικό της παροιμίας που λέει «Μία φωτογραφία λέει χίλιες ιστορίες». Μερικές φωτογραφίες εδώ είναι πολύ παλιές και σπάνιες.

Όπως προείπα από την αρχή του πολέμου 1940 μέχρι το 1945 δεν πήγα σχολείο όπως και χιλιάδες άλλα παιδιά. Όταν τελείωσε ο Δεύτερος παγκόσμιος Πόλεμος εγώ και άλλα 54 παιδιά από διάφορα μέρη της Ελλάδας αποτελέσαμε την πρώτη μεταπολεμική τάξη της Αμερικανικής Γεωργικής Σχολής.. Ένα μέρος πολύ εντυπωσιακό και σπάνιο στην Ελλάδα και με σπάνιους ανθρώπους να την διευθύνουν. Τα απομεινάρια της γερμανικής κατοχής ήταν ακόμα φανερά με τις στρατιωτικές παράγκες και με ανατιναγμένο μέρος του κτιρίου James Hall που κατά το διάστημα της κατοχής οι Γερμανοί το χρησιμοποιούσαν σαν κέντρο επικοινωνίας.

Πριν επιστρέψει ακόμα ο κύριος και η κυρία Χάους από την εξορία που τους επέβαλαν οι Γερμανοί, το πρώτο μέλημα του κ.. Λίτσα ήταν να καθαρίσουμε τα τούβλα τα τσιμέντα, γυαλιά και όλα τα καταστραμμένα καλώδια.. Να καθαρίσουμε τα βιβλία τις φωτογραφίες και να τα ταξινομήσουμε σε κατηγορίες .

Όλα τα παιδιά ψάχναμε για μολύβια, στυλό, μπλοκ και ό,τι μας ενδιέφερε τότε αλλά υπήρχαν και πολλές φωτογραφίες μέσα στα συντρίμια και ο καθ' ένας έπαιρνε και καμιά που του άρεσε ,όταν δεν ήταν καταστραμμένη. Όπως όλοι πήρα κι εγώ δύο που μου έκαναν εντύπωση και μου άρεσαν και τις ξαναβρήκα μετά από πολλά χρόνια.

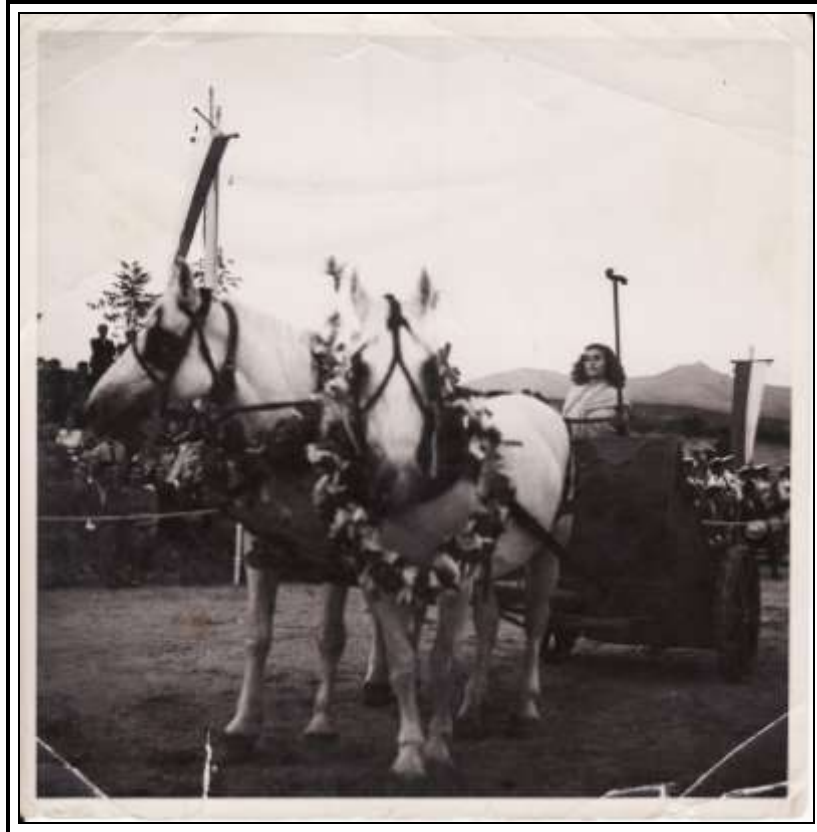
1924. Το χτίσιμο του Princeton Hall. Επάνω στην Κολόνα εικονίζεται ο κύριο Τσόουν Χένρυ Χάους με τους εργάτες να σφυρηλατούν τις ελαφρόπετρες στο σχήμα που απαιτείται και για την κατάλληλη θέση.

Περίπου 1930 το Princeton Hall τελειωμένο με ελάχιστα δέντρα γύρω. Εδώ οι μαθητές εξέρχονται από το Assembly Hall που είναι στο βόρειο τμήμα του κτιρίου. Επάνω από το Χολ ήταν ο κοιτώνας και στη σοφίτα η ελληνική ορθόδοξη εκκλησία .

Περίπου 1935. Ανάμεσα από τις κολόνες του Princeton Hall διακρίνεται η πισίνα και ο λαχανόκηπος με τα κτήρια. Στο βάθος διακρίνεται η Σχολή Πολέμου Θεσσαλονίκης με τον Θερμαϊκό κόλπο στο βάθος.

1948. Η μαθήτρια της οικοκυρικής σχολής Αθηνά Κουρτή από τη Νέα Τρίγλια στο ρόλο της θεάς Δήμητρας (Θεά της γεωργίας) Τώρα κάτοικος Μελβούρνης κυρία Γκάλακαχερ.

1946. Εκδρομή της πρώτης τάξης στην παραλία της Νέας Μηχανιώνας με πρώτη την κυρία Χάους, Περικλής, Κωνστινούδης, ο ίδιος, Νικ. Χατζημάρκος κ.λ.π. Από δεξιά ο Σπύρος Σαμανίδης και Γιάννης Στόϊκος.

Νέα Μηχανιώνα με τον Νίκο Χατζημάρκο τον και Τον Κώστα Πουλαράκη Σε μία εκδρομή με την ΑΓΣ Θεσσαλονίκης το 1946. Κάτω στη παραλία οι ψαρόβάρκα γρι-γρι με τα φανάρια (λουξ) για το νυχτερινό ψάρεμα

1946. Πίσω μας οι αμυγδαλιές, η πισίνα και δεξιά το Πρίνσετον Χολ που ήταν το κυρίως κτίριο (ο Παρθενώνας).Από δεξιά ο Πουλαράκης Κωνσταντίνος, Γρηγοριάδης Χρήστος, ο γράφων, Τάσος Κολοκοτρώνης και Κουλαουζίδης Αρχιμήδης με τα αγαπημένα μας αρνάκια.

Ο Κώστας Πουλαράκης και ο Χρήστος Γρηγοριάδης απεβίωσαν πριν από πολλά χρόνια. Όταν ήταν νέοι. Ο πατέρας του Χρήστου εκτελέστηκε από τα ανταρτικά αποσπάσματα του ΕΛΑΣ επί κατοχής και ήταν ορφανός. Ήταν δε άριστος μαθητής και καλός ψάλτης..

1947. Η παρέλαση του ταύρου με τους μαθητές Θανάση Πανταζή και Αντώνη Σινάκο.

1947. Η παρέλαση των μαθητών με τα χειρονακτικά εργαλεία του γεωργού.

1946 -1947.Οι μαθητές της πρώτης και της δεύτερης τάξης πριν από την παρέλαση. Στη κάτω σειρά είμαι ο έβδομος και στη δεύτερη πρώτος ο κ. Λίτσας αριστερά του ο Χοφνατάν Τσακεριάν.

1947.Εδώ μία μεικτή φωτογραφία της πρώτης και της δεύτερης τάξης της Αμερικανικής Γεωργικής Σχολής με τις μαθήτριες της οικοκυρικής σχολής των Κουάκερ πριν από την παρέλαση και άλλες επιδείξεις.

1947. Μαθητές, μαθήτριες, καθηγητές και το προσωπικό με τις οικογένειές τους στο νεκροταφείο της σχολής καταθέτουν στέφανο στη μνήμη του ιδρυτή της σχολής δόκτορα John Henry House.

1948. Ο συμμαθητής και καλός μου φίλος Γιάννης Στοϊδής από τις Μουριές του Κιλκίς. Ήταν καλός μαθητής σπούδασε στις ΗΠΑ και ήταν πρόεδρος της αποθεματικής τράπεζας στη Βιρτζίνια. Συνέβαλλε δε στο σχεδιασμό και κατασκευή των χαρτονομισμάτων της Αυστραλίας. Ο πατέρας του εκτελέστηκε από τους αντάρτες του ΕΛΑΣ επί κατοχής και ήταν ορισμένος

1947. Οι φίλοι και συμμαθητές μου. Λιακόπουλος Αθανάσιος από το Κούτσιο της Νεμέας, Αντωνιάδης Στυλιανός από το Λαγκαδά και ο Νίκος Χατζημάρκος από τη Νέα Μαγνησία.

Αρκετές φωτογραφίες στο βιβλίο αυτό είναι τραβηγμένες με τη δική μου φωτογραφική μηχανή. Κατά τη περίοδο του πολέμου αλλά και μετά η απόκτηση μια φωτογραφικής μηχανής ήταν πολυτέλεια, αλλά επειδή ήμουν μανιώδης και αγαπούσα τη φωτογραφική τέχνη κατόρθωσα να αποκτήσω μία επί κατοχής όταν πουλούσα τσιγάρα, σταφίδες και ξερά σύκα στους Γερμανούς στρατιώτες με αντάλλαγμα, και για την εποχή εκείνη ήταν ένα πολυέξοδο χόμπι.. Μπορεί μερικές να μην είναι καθαρές αλλά έχουν συμβολική αξία.

1947. Στη φωτογραφία αυτή εικονίζονται οι συμμαθητές και φίλοι Όρθιοι ο. Φώτης Διαμαντόπουλος από τη Νέα Μαγνησία, Γιάννης Στοΐδης Μουριές Περικλής Κωνστινούδης Αριδαία και Αρχιμήδης Κουλαουζίδης από τον Καταχά Κατερίνης.

Το 1948 μας επισκέφτηκε από τις ΗΠΑ ένας καθηγητής της γεωργίας ο κ. Waterbridge και ενδιαφέρθηκε να δει και να μάθει από κοντά τη ζωή των αγροτών της Ελλάδας..

Του έγινε πρόταση από τον κ. Λίτσα να επισκεφθεί το αγρόκτημα του Θανάση Χατζημάρκου που ήταν ένα από τα πιο καλά την εποχή εκείνη στη Νέα Μαγνησία Της Θεσσαλονίκης Έτσι ο γιος του Θανάση που φοιτούσε εκεί κι εγώ τον συνοδεύσαμε πρώτα στο χωριό για να δει τα προσφυγικά μας σπίτια και μετά τον λαχανόκηπό του που κάλυπτε περί τα τριάντα στρέμματα με οπωρώνα από ροδάκινα, καϊσιές, συκιές αλλά και καλλιέργειες από φράουλα, ντομάτες, μελιτζάνες, πιπεριές και πολλά άλλα λαχανικά .

Μαζί του δε είχε και τον καθηγητή γεωργίας κύριο Ανδρέου για να του εξηγή στα Αγγλικά γιατί τα δικά μας δεν ήταν φτωχά για να του εξηγήσουμε αυτά που θέλαμε,

Η Νέα Μαγνησία, Διαβατάς, και Λαχανόκηποι που αποτελούν μία κοινότητα είναι ένα από τα πιο εύφορα μέρη της περιοχής της Θεσσαλονίκης που οι κάτοικοι ήρθαν πρόσφυγες από την Μικρά Ασία το 1922 και εγκαταστάθηκαν στην περιοχή αυτή. Σχεδόν όλοι τους ήταν γεωργοί αλλά έμαθαν και την κηπουρική από τους ντόπιους που ήρθαν εκεί από το Μελισσοχώρι (Μπάλτσα) του Λαγκαδά .

1947 Μπροστά στο προσφυγικό σπίτι του Θανάση Χατζημάρκου στη Νέα Μαγνησία. Αριστ. Ο γράφων Τάσος Κολοκοτρώνης, πίσω ο κ. Ανδρέου, ο Νίκος Χατζημάρκος, ο καθηγητής Mr. Bridgewater και η μητέρα του Νίκου, κυρία Ανθή Χατζημάρκου.

1947 Το αγροτόσπιτο του Θανάση Χατζημάρκου στη Νέα Μαγνησία. Θεσσαλονίκης Αριστερά. Η Σοφία Χατζημάρκου, ο αδελφός Νίκος, ο κ. Bridgewater, η μικρή αδελφή Αμαλία και πίσω εγώ. Τα κορίτσια πάντα φορούσαν μία μαντίλα για να προστατεύουν το δέρμα του προσώπου από τον ήλιο και πάντα φορούσαν γάντια όταν δούλευαν.

1953. Στο αγρόκτημα του Αθανασίου Χατζημάρκου . Ο κυρ Θανάσης απασχολούσε πολλούς εργάτες και εργάτριες στο κτήμα του με πρωτοπόρους τα παιδιά του που δουλεύανε πολύ σκληρά . Υπήρχε αρμονική συνύπαρξη και αγάπη μεταξύ όλων . Λόγω της μεγάλης μας φιλίας συχνά πήγαινα στο κτήμα τους είτε να δουλέψω ή και για παρέα . Στη φωτογραφία είμαι δεξιά γυμνός λόγω ζέστης με την Αμαλία και τους εργάτες.

Οι γονείς μου δεν είχαν μεγάλο κτήμα επειδή είχαν καφενείο αλλά και τα πέντε στρέμματα που είχαμε τα καλλιεργούσαμε με διάφορα λαχανικά, πότε ντομάτες πότε πατάτες ή φασόλια αλλά κυρίως είχαμε για επιχείρηση το καφενείο που ήταν αρκετά αποδοτικό και ζούσαμε καλά

Στις αρχές του 1946 στη σχολή μας ήρθε από το Denver Public School, Denver Colorado μία δασκάλα των καλών τεχνών (Art teacher) η δεσποινίδα Marion Miller με σκοπό να διδάξει ζωγραφική, γλυπτική κλπ στους μαθητές της σχολής.

Τα μαθήματα ήταν εκτός προγράμματος και όχι υποχρεωτικά. Ενδιαφέρον έδειξαν μόνο τρία ή τέσσερα παιδιά και στο τέλος μόνο δύο .Εγώ και ο Νίκος Χατζημάρκος που μας άρεσε να μάθουμε την τέχνη της ζωγραφικής και ό,τι άλλο καλλιτεχνικό έργο δίδασκε...

Πηγαίναμε ορισμένες ώρες και μας έδειχνε πώς να χρησιμοποιούμε τις βούρτσες και τα χρώματα., επίσης πώς να κάνουμε σκίτσα από τοπία, σπίτια και άλλα πράγματα. Τα μαθήματά της ήταν πολύ καλά και ωφέλημα τα οποία φανήκανε χρήσιμα στη ζωή και των δύο μας . Βέβαια με τον Νίκο χωρίσαμε όταν εγώ μετανάστευσα το 1954 στην Αυστραλία και αυτός μετά ένα χρόνο στην Αμερική .Εκτοτε συνεχίσαμε να έχουμε επαφή και να ασχολούμεθα με έργα τέχνης σαν χόμπι

2007. Εδώ ο Νίκος Χατζημάρκος ασχολείται με έργα τέχνης που απεικονίζουν νησιώτικα σπίτια, επίσης ασχολείται με την ζωγραφική και με άλλα έργα τέχνης για να περνάει την ώρα του .Τα έργα του τα δωρίζει στους φίλους και σε φιλανθρωπικά ιδρύματα .Σίγουρα τόσο εγώ όσο και ο Νίκος η καλλιέργεια του ταλέντου μας έγινε στη ΑΓΣ με την ενθάρρυνση της Μ. Μίλερ και της οφείλουμε πολλά. (εδώ ο Νίκος στο Λος Άντζελες)

2004.Μελβούρνη Αυστραλία. Εδώ στο μικρό μου εργαστήριο ζωγραφίζω και κάνω μικρά μοντέλα κυρίως που απεικονίζουν εργαλεία σπίτια και μεταφορικά μέσα της παλιά εποχής που δεν χρησιμοποιούνται πλέον. Στη φωτογραφία μακέτα της εκκλησίας του χωριού μου ο Άγιος Αθανάσιος.

Εδώ μερικά από τα μικροτεχνήματα (μακέτες) από αγροτικά και αστικά μεταφορικά μέσα. Για τα έργα αυτά έχω γράψει σχετικό βιβλίο με τίτλο. «Οι Αναμνήσεις μου σε Έργα Λαϊκής Τέχνης

Στην Αυστραλία κατοικώ μόνιμα από το 1954 και όπως προ-είπα μέχρι τώρα μ έχουν επισκεφτεί αρκετοί φίλοι, συγγενείς, συμμαθητές και συμμαθήτριες μου από την ΑΓΣ .Όπως κι εγώ αυτούς. Κάθε φορά που πήγαινα στην Ελλάδα την πρώτη επίσκεψη την έκανα την έκανα στην αγαπημένη μου σχολή να δω τους φίλους ,συμμαθητές, καθηγητές και ιδιαίτερα τον αγαπητό διευθυντή κ. Μπρους και την σύζυγό του Ταντ. Που είχαν αναλάβει να συνεχίσουν το μεγάλο και βαρύ έργο των προκατόχων του Χένρυ και Τσαρλς Χάους .

Ο κ. Μπρους ξέρω ότι ήρθε στην Ελλάδα σαν νήπιο και τα παιδικά του χρόνια τα πέρασε εκεί αλλά τα γυμνασιακά και πανεπιστημιακά του χρόνια τα πέρασε στην Αμερική με την προοπτική ώστε μετά την ιδιώτευση του κ. Χάους να αναλάβει την διεύθυνση της σχολής..

Θυμάμαι καλά που το 1947-1948 ήρθε σαν δόκιμος και μαθητευόμενος για να προσαρμοστεί στη μέθοδο της διοίκησης και της εκπαίδευσης των μαθητών στα πρακτικά και θεωρητικά μαθήματα αλλά και σε άλλες δραστηριότητες . Ήταν τόσο αγαπητός και δημοφιλής από τους μαθητές που τον βλέπαμε σαν είδωλο και φίλο μας, διότι αρκετοί από εμάς είχαμε μικρή διαφορά ηλικίας μαζί του.

Μας άρεσαν τα Ελληνικά του που ήταν άπταιστα αλλά με αμερικανική προφορά . Η νεανική του λεβεντιά με τα ξανθά μαλλιά του και το φαρδύ χαμόγελό και το κάπνισμα της πίπας τον έκανε μοναδικό .

Στη σελίδα 82 οι μαθητές δείχνουν τον ενθουσιασμό τους στα δύο πιο αγαπητά πρόσωπα που λατρεύανε και τους σηκώνουν ψηλά στους ώμους των. Τον κ. Θεόδωρο Λίτσα και Μπρους Λάνσδεηλ.

Αυτό όμως που δεν θα ξεχάσω είναι το γράμμα που πήρα μια μέρα από τον κ. Μπρους στις 15 Δεκεμβρίου του 1988 που μου έγραφε ότι ήταν προσκεκλημένος από τον Σεβασμιότατο Αρχιεπίσκοπο Αυστραλίας κ. κ. Στυλιανό για το κληρικολαϊκό συνέδριο που θα γινόταν στο Σίδνεϊ και είχε προγραμματίσει να βρίσκεται εκεί στις 14 Ιανουαρίου του 1989 και μετά στις 21 του ιδίου μηνός στην Μελβούρνη για μία εβδομάδα να κάνει μία διάλεξη αλλά να συναντήσει εμένα και άλλους πρώην μαθητές αλλά να δει και την Μελβούρνη και να αναχωρήσει για την Ελλάδα στις 30 Ιανουαρίου.

Η χαρά μου αλλά και της συζύγου μου Χριστίνας ήταν απερίγραπτη που θα είχαμε για λίγες μέρες στη Μελβούρνη τον αγαπητό κ. Μπρους και Τάντ που θα ήταν και η μοναδική ευκαιρία να τους γνωρίσουμε καλύτερα να μιλήσουμε για τη σχολή και να τους ξεναγήσουμε στα αξιοθέατα της Μελβούρνης .

Συγχρόνως βέβαια ειδοποιήθηκε και ο Βασίλης Παπαϊωάννου που ήταν απόφοιτος της σχολής του 1966 και είχε τον κ. Μπρους για διευθυντή του και τον γνώριζε καλά .

Έτσι οι δύο μας κανονίσαμε τις ελεύθερες ώρες που είχαν να τους παίρνουμε από το ξενοδοχείο τους και να τους δείχνουμε τα ωραία μέρη της Μελβούρνης που είναι και σπάνια .Τις ημέρες που έμειναν στην Μελβούρνη ο κ. Μπρους υπό την αιγίδα της Αρχιεπισκοπής έδωσε διάλεξη για την νεολαία αλλά και για τους μετανάστες που ως επί το πλείστον προέρχονταν από αγροτικές περιοχές της Ελλάδας με θέμα:

« Γιατί αγαπώ την Ελλάδα».

Η διάλεξη έγινε στο μεγαλοπρεπές Χολ του ελληνικού σχολείου του Brunswick το οποίο ίδρυσε η σύζυγός μου Χριστίνα το 1957 και εργάστηκε εκεί ως διευθύντρια περί τα τριάντα χρόνια σαν δασκάλα των ελληνικών για τα απιδιά των μεταναστών και στα παιδιά αυτών που γεννήθηκαν εδώ στην Αυστραλία .

Η διάλεξη είχε απόλυτη επιτυχία και την παρακολούθησαν περί τα τριακόσια άτομα που οι μισοί ήταν νέοι και πολλοί από αυτούς ήταν γεννημένοι εδώ.

Τον προλόγισε ο Αρχιεπίσκοπος με τα καλλίτερα λόγια γι αυτόν και τη σχολή .

Ο κ. Μπρους με μεγάλη ευκολία και επαγγελματισμό την ομιλία του την έκανε συγχρόνως και στις δύο γλώσσες (Ελληνικά Αγγλικά)αναφερόμενος για το έργο και την αποστολή της Αμερικανικής Γεωργικής Σχολής από τους προκατόχους του . Στη συνέχεια αναφέρθηκε και για τη δική του αποστολή να συνεχίσει το έργο τους, να το διαφυλάξει και να το διευρύνει για το καλό των αγροτών.

Περιέγραφε τον Έλληνα χωρικό με το πιο χαρακτηριστικό τρόπο που έκανε όλους να γελάνε με τον τρόπο που τα έλεγε. Κατά διαστήματα για να προσελκύσει την προσοχή των ακροατών και να τους διασκεδάσει με τη διάλεξη έλεγε και κανένα παραμύθι του Ναστρεντίν Χότζα και όλοι ξεσπούσαν σε ασταμάτητα γέλια και ιδιαίτερα ο επίσκοπος Δέρβης Ιεζεκεήλ αλλά και ο Αρχιεπίσκοπος και άλλοι ιερείς .

Όλα αυτά μπόρεσα να τα βιντεοσκοπήσω δίχως να χάσω και την παραμικρή λεπτομέρεια Το μόνο που δεν μπόρεσα ήταν να πάρω και μερικές φωτογραφίες, αλλά πήρα μερικές κατά την αναχώρησή τους στο αεροδρόμιο της Μελβούρνης (Tullamarine)

29 Ιανουαρίου 1989. Στο αεροδρόμιο της Μελβούρνης Tullamarine λίγο πριν την αναχώρησή του ζεύγους Bruce and Tad Lansdale για την Ελλάδα. Από αριστερά (ο γράφων) Τάσος Κολοκοτρώνης, Bruce Lansdale. Χριστίνα Κολοκοτρώνη και (Tad) Elizabeth Lansdale.

29 Ιανουαρίου 1989 στο αεροδρόμιο της Μελβούρνης Ταλαμαρην. Αριστερά (ο γράφων) Τάσος Κολοκοτρώνης, ο κ. Μπρους Λάνσδεηλ, και ο απόφοιτος της σχολής 1966 Βασίλης Παπαϊωάννου.

Κατά την ομιλία του αρκετοί νέοι έκαναν ερωτήσεις στην Αγγλική και οι απαντήσεις του ήταν εξαιρετικά κατατοπιστικές και με ακρίβεια για όλα τα θέματα σαν μία εγκάρδια συζήτηση . Μετά το τέλος της διάλεξης προσφέρθηκαν γλυκά καφές και αναψυκτικά .

Ο κ. Μπούς αλλά και η σύζυγός του συζήτησαν με τον κόσμο για το ταξίδι τους ,για τη σχολή και για άλλα θέματα και έτσι έμαθαν για την Αμερικανική Γεωργική Σχολή της Θεσσαλονίκης που οι περισσότεροι δεν ήξεραν αν υπήρχε . Ακόμα μερικοί ύστερα από 20 χρόνια ακόμα με ρωτάνε για τον Μπούς και για τα ωραία αστεία του .

Θα ήταν βέβαια μεγάλη παράληψη εάν δεν έκανα αναφορά και για το καλά οργανωμένο BBQ που έκανε ο συμμαθητής Βασίλης Παπαϊωάννου προς τιμήν του ζεύγους Λάνσδέηλ στο σπίτι του .,Πήγαμε με την Χριστίνα τους πήραμε από το ωραίο τους ξενοδοχείο και πήγαμε στο σπίτι του Βασίλη που είναι σε εξωτερικό προάστιο της Μελβούρνης. Στην πίσω αυλή του σπιτιού με τον ωραίο κήπο, τα λουλούδια και τα οπωροφόρα δέντρα περί τα τριάντα άτομα και τη ζεστή μέρα του Ιανουαρίου (εδώ στην Αυστραλία) κάναμε ένα γλέντι με ωραία μουσική, ψητά, σαλάτες, μεζεδάκια και ποτά που έμεινε αξέχαστη. Ο Βασίλης με τη γυναίκα του την Jakie που είναι Αυστραλή αλλά **Μεταμορφωμένη σε Ελληνίδα** μας ψυχαγόγησαν με τον καλύτερο τρόπο αλά Ελληνικά .Εκτοτε με τον Βασίλη έχουμε επαφές, φιλία και κουβεντιάζουμε για τα μαθητικά μας χρόνια στη σχολή.. Επίσης δε και με το ζεύγος Λάνσδέηλ έχουμε ακόμα επικοινωνία με γράμματα και ίντερνετ .

Dear Christine and Taso.

What a treat it was for us to get to know you both better in your new country. We have left a part of our hearts in Australia and know we shall surely return one day, God willing!

You were dear to come to the airport and see us off and will treasure the lovely Australian place to remember good friends. I would you to meet my family and extend our *agkalis*'s to all of yours. We hope you'll come to see us in Greece. With love and hugs,
Bruce & Tad

The happy Lansdale family. Jeff & Marjory. Kristen, David & Meagan. Bruce & Tad (the proud parents) Christine & David Willis and Michael & Sandy.

Η Αγαπημένη οικογένεια του Μπρους και Ταντ. Το 1989.

Η Αμερικανική Γεωργική Σχολή της Θεσσαλονίκης

Η ΑΓΣ στα κρίσιμα χρόνια της εφηβείας μου και της μαθητικής μου ζωής εκεί με δίδαξε πολλαπλά και χρήσιμα πράγματα που κανένα άλλο σχολείο δεν δίδασκε τότε και ίσως ακόμα να μην υπάρχει τέτοιο στην Ελλάδα.

Οι επιδράσεις στη μετέπειτα ζωή μου, στο στρατό στη μετανάστευση μου στην Αυστραλία και στην οικογενειακή μου ζωή ήταν στενά συνδεδεμένη μ αυτήν Ό, τι έκανα στη ζωή μου οι βάσεις ήταν βαλμένες από τα διδάγματα που πήρα στην ΑΓΣ.. Όπως:

Ως Μαθητής.

Η τήρηση των κανόνων λειτουργίας της σχολής.

Σεβασμό στους δασκάλους, στους εκπαιδευτικούς και προσωπικό.

Σεβασμό στους συμμαθητές με ειρηνική συμβίωση.

Πειθαρχία, πρωτοβουλία και εργατικότητα.

Αγάπη προς τη γεωργία τα ζώα και το περιβάλλον .

Η ΣΥΝΕΧΕΙΑ

Στο στράτευμα .

Αγάπη για την πατρίδα.

Αφοσίωση στην υπηρεσία του καθήκοντος και

Αφοσίωση προς τον επαγγελματικό καταρτισμό μου ως μηχανικός οχημάτων που μου πρόσφερε η πατρίδα,.

ΥΠΑΡΧΕΙ Η ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΞΕΧΩΡΙΣΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΜΕ ΤΙΤΛΟ

« Ο ΣΤΡΑΤΟΣ ΚΙ ΕΓΩ»

Τ Ε Λ Ο Σ

Ευχαριστήριο (Στους επιζώντας και μη)

Με την ευκαιρία της συγγραφής αυτού του βιβλίου ,θα ήθελα να ευχαριστήσω δημοσίως και από τα βάθη της ψυχής μου όλους τους δασκάλους και δασκάλες της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που κάτω από δύσκολες συνθήκες πριν από τον πόλεμο αλλά και κατά το διάρκεια αυτού που κατά δύναμη μπόρεσαν να με μάθουν ο ,τι ήταν απαραίτητο ώστε να μπορώ να γράφω να διαβάσω και να μιλάω την πιο υπέροχη γλώσσα των γλωσσών. Την Ελληνική.

Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερα την Αμερικανική Γεωργική Σχολή της Θεσσαλονίκης. Τον ιδρυτή Τζων Χένρι και Σούσαν Χάους, τον γιο και διευθυντή μου Τσάρλι και τη σύζυγο Ανν και το ζεύγος και φίλους μου Μπρους και Ταντ Λάνσδεηλ που υπηρέτησαν σαν διευθυντές της σχολής και που με μεγάλη αφοσίωση αφιέρωσαν όλη τους την ζωή προσφέροντας τις γνώσεις τους και εμπειρίες στα ελληνόπουλα και γενικά στην Ελλάδα.

Επίσης «ευχαριστώ» στον διευθυντή εκπαίδευσης κ. Θεόδωρο Λίτσα και στους καθηγητές μου Χατζή. Βουδούρογλου, Δήμου. Πιπίνο Γαζή. Ανν Χάους, Σαφακόπουλο και άλλους και στον δάσκαλο χορού Μεταλλινό και μουσικής κ. Άψη.

Επίσης ένα μεγάλο «Ευχαριστώ» σε όλους τους άξιους εκπαιδευτές των πρακτικών τμημάτων .Σπυρόπουλο, Παρτίδη, Αργύρη & Θανάση. Λιάσκο & Αργύρη. Μανόλη, Γιάννη τους πόντιους ξυλουργούς και άλλους τεχνικούς

Όλοι προσφέρανε ανεκτίμητης αξίας εκπαίδευση που ακόμα μετά από 60 χρόνια είναι μέρος της καθημερινής ζωής μου και εκφράζω τις θερμές μου ευχαριστίες στους αξέχαστους και άξιους αυτούς ανθρώπους.

Τέλος να ευχαριστήσω με σεβασμό όλους τους συμμαθητές και συμμαθήτριές μου που όλα αυτά τα χρόνια που ζω στην ξενιτιά κρατήσανε μαζί μου την αδιάκοπη φιλία και αγάπη.

Τάσος Κολοκοτρώνης
Μελβούρνη
Αυστραλία

Τ ε λ ο ς

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ

Ο Αναστάσιος Κολοκοτρώνης γεννήθηκε το 1929 στη Θεσσαλονίκη και μεγάλωσε στη Νέα Μαγνησία που απέχει 9 χιλ. από την πόλη. Οι γονείς του ήταν πρόσφυγες από την Μαγνησία της Σμύρνης. Η Νέα Μαγνησία (πρώην Αραπλή) κτίσθηκε το 1925 κοντά στις όχθες του Γαλλικού ή (Εχέδωρου) ποταμού για τους πρόσφυγες. Η περιοχή παρήγαγε και παράγει φρούτα, λαχανικά και γαλακτοκομικά προϊόντα. Τα παιδικά του χρόνια ήταν τραυματικά λόγω του πολέμου και η παιδεία του έμεινε στάσιμη για όλο το διάστημα αυτό. Μετά τη λήξη του πολέμου το 1945 εισάγεται στην Αμερικανική Γεωργική Σχολή της Θεσσαλονίκης για μία τετραετή εκπαίδευση στη γεωπονία και γεωργοτεχνική. Το 1948 εισάγεται στη Στρατιωτική Σχολή Τεχνιτών στην Αθήνα για μία πενταετία και εκπαιδεύεται ως μηχανικός οχημάτων και αρμάτων μάχης και αποστρατεύεται το 1953 με το πτυχίο του μηχανικού Α΄ κατηγορίας. Το 1954 μεταναστεύει στην Αυστραλία με προορισμό το κέντρο μετανάστευσης της Greta NSW, λόγω όμως των κακών συνθηκών στο κέντρο φεύγει κρυφά με άλλους και έρχεται στη Μελβούρνη. Η πρώτη του κατοικία ήταν στο σπίτι του αείμνηστου Ευθυμίου Σταμούλη ο οποίος του συμπαραστάθηκε να βρει δουλειά στο παρακείμενο εργοστάσιο παραγωγής γύψου ως εργάτης. Αίγες μέρες αργότερα βρίσκει δουλειά σε μεγάλη αντιπροσωπεία αυτοκινήτων GM Holden ως μηχανικός. Έξι μήνες αργότερα αυτός και άλλοι τέσσαρες συμπατριώτες του αποφασίζουν να πάνε στην Κουηνσλάνδη για να εργαστούν στο κόψιμο του ζαχαροκάλαμου αλλά αποτυγχάνουν και γυρίζουν στη Μελβούρνη φτωχότεροι και χρεωμένοι. Προσγειωμένος τώρα βρίσκει δουλειά στα εργοστάσια κατασκευής πολεμικών αεροπλάνων Commonwealth Aircraft Corporation και ειδικεύεται εκεί ως μηχανικός αεροπλάνων, στη συνέχεια ακολουθεί η γνωριμία με την νεοαφιχθείσα εκ Θεσσαλονίκης νεαρή δασκάλα και συγγάτοικό του δεσποινίδα Χριστίνα Τζέγκα που σε λίγους μήνες παντρεύονται και αποκτούν δύο κόρες. Το 1965 εργάζεται στο Department of Civil Aviation και στη συνέχεια στην αεροπορική εταιρεία ANSETT ως ειδικός μηχανικός αεροπλάνων και εφαρμοστής. Το 1984, μετά από 30 χρόνια σε δουλειές υψηλής τεχνολογίας αποφασίζει να ιδιωτεύσει. Έκτοτε εκπληρώνει ορισμένες του επιθυμίες. Τελειώνει το Ελληνικό Γυμνάσιο. Παίρνει το VCE in English και Basic Electronics από το Broadmeadows TAFE και συγχρόνως τις ελεύθερες ώρες ασχολείται με την ζωγραφική, χειροτεχνία, κηπουρική με κομπιούτερς, διάβασμα και ταξίδια, έχει γράψει δε την βιογραφία του, την ιστορία του χωριού του και αρκετά ποιήματα που σχετίζονται κυρίως με τη ζωή του στο χωριό στην πόλη στο σχολείο στο στρατό και διάφορες εμπειρίες της μεταναστευτικής του ζωής εδώ στην Αυστραλία. Με τη σύζυγό του Χριστίνα απολαμβάνουν τώρα τους κόπους τους τις κόρες και τα έξι τους εγγόνια και μία δισέγγονη.

